

VLAAMSE RAAD

ZITTING 1990-1991

20 NOVEMBER 1990

ONTWERP VAN DECREET

inzake de bescherming van het leefmilieu tegen de verontreiniging door meststoffen

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

De veedichtheid in het Vlaamse Gewest kende in de periode 1965-1974 een explosieve groei met een verdrievoudiging van het aantal varkens en een verdubbeling van de pluimveestapel. Van 1974 tot 1988 :

— stagneerde het aantal runderen met 1,117 in 1974 en 1,108 miljoen grootvee-eenheden in 1988 (- 0,8 %) ;

— steeg het aantal varkens met 37,7 % van 4,328 in 1974 tot 5,958 miljoen varkens in 1988 ;

— verminderde het aantal leghennen met 28,3 % van 13,292 in 1974 tot 9,534 miljoen in 1988.

Meerdere weinig of niet grondgebonden intensieve vee-
teeltbedrijven zijn tot stand gekomen.

Tegelijkertijd verminderde de totale oppervlakte cultuur-
grond van 680.000 in 1974 tot 609.000 ha in 1988 (- 10,4 %).

Deze situatie heeft ertoe geleid dat meer en meer veehou-
derijen problemen hebben met de afzet op een ecologisch
verantwoorde wijze van de dierlijke mest geproduceerd door
hun bedrijf. De concentratie van meerdere intensieve vee-
houderijen in bepaalde streken (de provincie West-Vlaande-
ren telde in 1988 niet minder dan 3,232 miljoen varkens,
hetzij meer dan de helft van de totale Vlaamse varkensstapel)
bemoeilijkt in sterke mate de afzet van bedrijfsmatige mest-
overschotten.

De afstand tussen bedrijven met mestoverschotten en gebieden met mestbehoefte is immers steeds groter geworden. Dit heeft tot gevolg dat bijvoorbeeld varkensmest, waarvan de waarde op basis van de meststoffeninhoud op 150 tot 250 frank per ton kan worden geraamd, in de praktijk geen enkele economische waarde meer heeft en in de „overschotgebieden” zelfs een negatieve waarde variërend van 30 tot 60 frank per ton krijgt toebedeeld. Het probleem van de afzet van bedrijfsmatige mestoverschotten stelt zich dan ook nu reeds zeer acuut.

Bij gebreke van andere alternatieven, moet aangenomen worden dat nu bepaalde gronden overmatig worden bemest. Dergelijke overbemestingen, als gevolg van het niet kunnen afzetten van de bedrijfsmatige mestoverschotten, leidt tot ernstige verontreiniging van het grond- en oppervlaktewater vooral door stikstof, nitraten en fosfaten. Tenslotte geeft deze onoordeelkundige mestuitspreiding ook aanleiding tot een overmatige verontreiniging van de lucht door ammoniak. De veralgemeende toepassing van landbouw-ecologische bemestingsnormen dringt zich op.

Bij hanteren van ecologische bemestingsnormen dient er echter rekening mee gehouden dat de bedrijfsmatige mestoverschotten niet meer volledig bij de mestbehoevende landbouwbedrijven zullen kunnen worden afgezet. Bij de invoering van dergelijke bemestingsnorm zal derhalve een alternatief moeten voorhanden zijn voor de afzet van de op het niveau van het Vlaamse Gewest ontstane mestoverschotten, hetzij door afzet buiten de grenzen van het Vlaamse Gewest, hetzij door de verwerking van mestoverschotten.

In het Vlaamse Regeerprogramma de dato 2 februari 1989 wordt ter zake het volgende gesteld :

„Voor de mestoverschottenproblematiek dient het beleid erop gericht te zijn om de overschotten maximaal te beperken. De oprichting van een mestbanksysteem gepaard gaande met een selectieve heffing zijn hierbij essentieel.”

Conform dit regeerprogramma en het actieplan opgenomen in het MINA-beleidsplan 1990-1995 wordt met onderhavig ontwerp van decreet beoogt ter bescherming van het leefmilieu een basis te scheppen voor :

- een regelgeving met betrekking tot de produktie en het gebruik van meststoffen, inzonderheid het gefaseerd invoeren van ecologische bemestingsnormen ;

- het onder controle brengen van de bedrijfsmatige mestoverschotten met een regeling voor de verhandeling en inzonderheid het vervoer, de afname en de verwerking van dierlijke mest ;

- de mogelijkheid om de bedrijfsmatige produktie van dierlijke mest te beperken voor het geval de regelgeving inzake verhandeling en verwerking van mest niet tot het verwachte resultaat zou leiden ;

- de invoering van selectieve mestheffingen lastens deze die de nutriënten fosfor en stikstof in het milieu brengen met het oog op het mede delgen van de kosten voortspruitend uit de in onderhavig ontwerp van decreet voorgestelde regeling.

Samengevat komt de voorgestelde regelgeving er op neer dat in een beginfase bemestingsnormen worden vastgesteld (artikel 14) waarbij er op het niveau van het Vlaamse Gewest geen globale dierlijke mestoverschotten zijn. In deze beginfase kunnen de beoogde doelstellingen worden bereikt door bedrijfsmatige mestoverschotten af te zetten bij mestbehoevende gebruikers.

Dit wordt bewerkstelligd :

— door de afzet via de vrije markt van bedrijfsmatige mestoverschotten van producenten bij mestbehoevende gebruikers zo soepel mogelijk te laten verlopen (onder meer artikel 8, § 2) en zelfs te stimuleren (onder meer artikel 11, § 1, 4°) (de zogenaamde „geburenregeling”) ;

— door voor bedrijfsmatige mestoverschotten die niet via de vrije markt kunnen worden afgezet, de ecologisch verantwoorde afzet te waarborgen via een op te zetten **mestbanksysteem** (onder meer artikel 11).

In een eindfase worden ecologisch verantwoorde **bemestingsnormen** opgelegd waarbij, op het niveau van het Vlaamse Gewest, wel globale dierlijke mestoverschotten kunnen ontstaan. Het mestbanksysteem zal in deze fase een alternatief moeten hebben operationeel gemaakt voor de verwerking en/of vernietiging van deze globale overschotten. Het ontwerp-decreet voorziet de mogelijkheid de dierlijke **mest**-productie te beperken. Overeenkomstig het advies L.20.033/8 de dato 6 juli 1990 (zie punt 2.1.) van de Raad van State voorziet artikel 33 van het decreet dat dergelijke maatregel evenwel slechts kan worden getroffen in zoverre de exploitatie van landbouwbedrijven hierdoor niet buiten iedere redelijke proportie wordt gehinderd.

Adviezen

De Sociaal-Economische Raad voor Vlaanderen verleende advies op 9 mei 1990. De Raad van State bracht op 6 juli 1990 haar advies L.20.033/8 uit.

Commentaar bij de artikelen

Artikel 1

Het ontwerp van decreet regelt een aangelegenheid zoals bedoeld in artikel 107quater van de Grondwet. De in dit artikel opgenomen vermelding is conform de voorschriften van artikel 19 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen gewijzigd bij de wet van 8 augustus 1988.

Artikel 2

In het eerste lid wordt de doelstelling van het ontwerp gepreciseerd. De onoordeelkundige productie en/of gebruik van meststoffen leidt immers tot verontreiniging van het leefmilieu, inzonderheid van de lucht, het grondwater en het oppervlaktewater.

In het tweede lid worden enige begrippen gedefinieerd die verder in het ontwerp van decreet worden opgenomen.

Wat de definities vermeld onder de punten 16°, 17° en 18° betreft, weze verduidelijkt dat bedoelde natuurlijke of rechtspersonen voor de uitvoering van de in het decreet geviseerde activiteiten beroep kunnen doen op loonwerkers hetzij ingevolge een arbeidsovereenkomst hetzij ingevolge enige andere overeenkomst. In dat geval blijven genoemde natuurlijke of rechtspersonen evenwel onverminderd verantwoordelijk voor de naleving van onderhavige decretale bepalingen.

Artikel 3

Met het oog op de inventarisatie van de hoeveelheden nutriënten stikstof en fosfor die in het leefmilieu worden ingebracht, worden al degenen die dergelijke nutriënten inbrengen verplicht jaarlijks aangifte te doen van de gegevens die moeten toelaten de ingebrachte hoeveelheden te bepalen.

Het betreft hier :

- de exploitanten van veehouderijen (= producenten) ;
- de invoerders van dierlijk mest van buiten het Vlaamse Gewest.

Ter controle van de van buiten de Vlaamse Gewest ingebrachte hoeveelheden dierlijke mest, worden ook de exploitanten van bedrijven, waar dierlijke mest afkomstig van buiten het Vlaamse Gewest op de tot het bedrijf behorende cultuurgrond wordt opgebracht (= gebruikers), verplicht de desbetreffende gegevens aan te geven.

In principe kan aangenomen worden dat de aldus aangegeven informatie en gegevens in combinatie met de in artikel 4 voorgeschreven bij te houden registers, zullen volstaan om de afzet van de bedrijfsmatige dierlijke mestoverschotten onder controle te brengen. Om de controle op de afzet, indien nodig, te kunnen verscherpen wordt de Vlaamse Executieve gemachtigd elke gebruiker te verplichten een jaarlijkse aangifte in te dienen (§ 4).

De Vlaamse Executieve wordt gemachtigd de wijze van aangifte en het type van de aangifteformulieren vast te stellen (§5) evenals de regels m.b.t. gegevens die aanvullend dienen aangegeven (§ 7). Inzonderheid gaat het hier o.m. om de nutriëntenbalans, waaruit de werkelijke mestoverschot van het bedrijf moet blijken. Aldus krijgt elke heffingsplichtige de gelegenheid af te wijken van de in artikel 5 aangewende forfaitaire gegevens (zie punt 5.1 van het advies L.20.033/8 van 6 juli 1990 van de Raad van State.

De producenten worden verplicht vóór 1 februari van elk jaar aan de mestbank te melden welke vermoedelijke hoeveelheden dierlijke mest zij dat jaar aan de mestbank zullen aanbieden (§ 2). Op deze wijze kan de mestbank de afzet van de door haar, in toepassing van artikel 11 § 1, 3° in ontvangst te nemen dierlijke mest, planmatig voorbereiden.

Tenslotte wordt de geheimhouding van de via de aangifte verkregen gegevens en inlichtingen gewaarborgd (§ 8).

Artikel 4

De bepalingen van dit artikel beogen een controle mogelijk te maken op de verhandeling van meststoffen. Door het opleggen van de verplichting tot bijhouden van een register, kan de inbreng en de afzet van meststoffen en dus ook de juistheid van de in toepassing van artikel 3 aangegeven gegevens worden gecontroleerd.

Artikel 5

De dierlijke mestproduktie van een bedrijf is uiteraard niet alleen functie van het aantal door het bedrijf gehouden dieren, maar ook van de per dier geproduceerde hoeveelheid mest.

De per dier geproduceerde hoeveelheid mest is afhankelijk van een aantal factoren onder meer de aard en samenstelling

van het gegeven diervoeder. Om reden dat de mestproduktie per dier een grondslag vormt voor de berekening van de heffingsplichtige mestoverschotten, worden de mestproductiehoeveelheden die voor de toepassing van deze decretale bepalingen in aanmerking worden genomen in dit artikel per diersoort vastgesteld.

Daar door de ontwikkeling van nutriëntenarme diervoeders, deze gemiddelde mestproductiegegevens in de toekomst kunnen wijzigen, wordt in artikel 31, § 4 een procedure voorzien tot eventuele aanpassing van deze decretale bepalingen. Er weze benadrukt dat de mestproductiegegevens per dier, die voor het berekenen van de heffingsplichtige mestoverschotten per bedrijf in aanmerking worden genomen, de hoeveelheden zijn die in het bedrijf onder de vorm van dierlijke mest worden gevormd. De milieuvervuiling veroorzaakt door de exploitatie van het bedrijf is hierin dus niet begrepen.

Artikel 6

Dit artikel stelt de methode vast volgens dewelke het mestoverschot van een bedrijf voor een bepaald jaar wordt berekend. Voor de hoeveelheid geproduceerde dierlijke mest wordt uitgegaan van de gemiddelde veebezetting in het bedrijf in het jaar voorafgaand aan het jaar van aangifte om reden dat dit gegeven in combinatie met de in artikel 5 vermelde mestproductiegegevens in directe relatie staat met de door het bedrijf reëel geproduceerde dierlijke mest.

Het mestoverschot wordt volgens de bepalingen van § 1 berekend mede op basis van het teeltplan van het kalenderjaar voorafgaand aan het jaar van aangifte bedoeld in artikel 3. Om reden dat dit teeltplan bij de in te dienen eerste aangifte ingevolge de op 1 januari 1991 geplande inwerking-treding van onderhavige decretale bepalingen, niet meer kan worden gecontroleerd, voorziet dit artikel 6 dat voor het jaar 1990 wordt uitgegaan van een bemestingsnorm van 200 kg P_2O_5 /ha respectievelijk 400 kg N/ha ongeacht de op de cultuurgrond geteelde gewassen. Om dezelfde reden wordt de hoeveelheid kunstmest die in 1990 werd aangewend geacht nul te zijn.

De bepalingen van § 2 voorzien de mogelijkheid voor producenten om een reële nutriëntenbalans in te dienen op basis van dewelke het werkelijke mestoverschot van het bedrijf wordt bepaald.

Artikel 7

De bepalingen van dit artikel beogen het verhandelen van dierlijke mest onder controle te brengen.

Daartoe wordt in § 1 gesteld dat het vervoer van dierlijke mest enkel door erkende vervoerders mag gebeuren.

Ten einde een inzicht te verwerven in de meststroom van producenten naar gebruiker, verzamelpunten of verwerkings-eenheden wordt in § 2 de verplichting ingevoerd een vervoer-document op te maken. Een dubbel van dit vervoerdocument dient bezorgd aan de mestbank. Op deze wijze is het de mestbank mogelijk de meststromen te volgen en controleren. Tevens maakt deze verplichting bijvoorbeeld mogelijk na te gaan welke hoeveelheden dierlijke mest aan de onderscheiden gebruikers zijn geleverd. Aan de hand van de door de gebruikers bij te houden registers (artikel 4) kan aldus ook de naleving van de decretale regeling door de gebruikers worden gecontroleerd.

Artikel 8

Om de procedure zo eenvoudig mogelijk te houden wordt het vervoer van mest geproduceerd door een bedrijf naar cultuurgronden behorend tot datzelfde bedrijf, vrijgesteld van de in artikel 7 voorziene regeling. Ten einde misbruiken maximaal uit te sluiten en de controle op de naleving van deze bepalingen te vergemakkelijken wordt hierbij als voorwaarde gesteld dat dit vervoer dient te geschieden met vervoermiddelen die eigendom zijn van de betrokken producent (§ 1).

In § 2 wordt voorzien dat daarenboven de regeling, voorzien in artikel 7, evenmin van toepassing is op het vervoer van mestoverschotten rechtstreeks van producent naar mestbehoevende gebruikers, dit om de ecologisch verantwoorde afzet van bedrijfsmatige dierlijke mestoverschotten via de vrije markt te bevorderen (de zogenaamde „geburenregeling”). In dit geval wordt de verplichting tot afsluiting van een schriftelijke overeenkomst tussen producent en mestbehoevende gebruiker ingevoerd, ten einde deze mestverhandeling onder controle te brengen.

Daar de meststroom die via de „vrije markt” van producent naar mestbehoevende gebruikers gaat, reeds overeenkomstig het 3de lid van artikel 7 § 1, aan de Mestbank is gekend, wordt dit soort van vervoer van deze verplichting vrijgesteld.

Artikel 9

In dit artikel wordt uitdrukkelijk bepaald dat elke producent er toe gehouden is de in zijn bedrijf geproduceerde dierlijke mest af te zetten conform de bepalingen van onderhavig decreet.

Om de afzet van dierlijke mestoverschotten over grotere afstand, die economisch minder interessant is, via de vrije markt te stimuleren, wordt in § 2 voorzien dat de Vlaamse Executieve gemachtigd wordt de hoeveelheid dierlijke mest, die op kortere afstand van het bedrijf bij mestbehoevende gebruikers mag worden afgezet, te beperken.

Daar de situatie per gemeente en/of per administratief arrondissement kan verschillen wordt de mogelijkheid gelaten ter bescherming van het leefmilieu geografisch gediversifieerde beperkingen te voorzien.

Voor een efficiënte uitvoering van de decretale bepalingen en inzonderheid de taken opgedragen aan de mestbank wordt de Vlaamse Executieve gemachtigd nadere regels vast te stellen.

Artikel 10

Het kan hier onder meer gaan om voorschriften met betrekking tot de gehalten aan bepaalde stoffen en verdere samenstelling van de mest, het stimuleren van een ecologisch verantwoord gebruik van dierlijke mest, enz.

Artikel 11

Met het oog op het bewerkstelligen van het in het eerste lid van artikel 2 vermelde doel van onderhavig decreet, worden in dit artikel aan de mestbank een aantal taken toevertrouwd. Zoals gepreciseerd in artikel 2 wordt onder mestbank in dit verband verstaan de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) opgericht bij decreet van 21 december 1988.

Overeenkomstig artikel 6 § 4 van dit decreet is de VLM immers reeds belast met de uitbouw en het beheer van een grondatabank. Deze instelling van openbaar nut beschikt derhalve over een instrument dat een onmisbare schakel vormt in het geheel van de controle op de ecologische afzet van mestoverschotten.

Met doelmatige afvoer van mestoverschotten wordt hier een afvoer bedoeld die leidt tot een ecologische verantwoorde afzet ervan, te weten :

- het gebruik voor bemesting van cultuurgronden met eerbiediging van de opgelegde bemestingsnormen ;
- het uitvoeren buiten het Vlaamse Gewest ;
- het verwerken ervan in een speciaal daartoe voorziene verwerkingseenheid.

Met betrekking tot de onderscheiden taken die aan de mestbank worden toevertrouwd weze in de eerste plaats melding gemaakt van de mogelijkheid die aan de mestbank wordt gegeven (artikel 11 § 1, 4°) om toelagen te verlenen aan gebruikers, producenten en vervoerders evenals voor de ontwikkeling van bijkomende infrastructuur voor mestopslag. Er dient immers rekening mee gehouden dat mestoverschotten in bepaalde gevallen een negatieve economische waarde (- 30 tot - 60 frank per ton) hebben. Om het effectief gebruik van deze mestoverschotten op een ecologisch verantwoorde wijze af te zetten bijvoorbeeld bij een mestbehoevend landbouwbedrijf, zijn bijgevolg financiële stimuli nodig om dit mestoverschot over langere afstanden te transporteren en economisch aanvaardbaar te maken voor een mestbehoevende gebruiker. Om dezelfde reden dienen ook initiatieven van producenten om zelf voor een ecologische afzet van mestoverschotten te zorgen, bijvoorbeeld door afzet bij mestbehoevende gebruikers, financieel te kunnen worden ondersteund. Deze vereiste betoelaging is functie van de vraag en het aanbod van dierlijke mestoverschotten, gespreid in ruimte en tijd.

Ten einde de ecologische verantwoorde afzet van bedrijfsmatige mestoverschotten te waarborgen wordt de mestbank inzonderheid :

1° verplicht de aangeboden mestoverschotten in ontvangst te nemen (§ 1, 3°) ;

2° gemachtigd met vervoerders overeenkomsten af te sluiten (§ 3) ;

3° gemachtigd ook met (mestbehoevende) gebruikers overeenkomsten af te sluiten met het oog op de afname van mestoverschotten (§ 4) ;

4° gemachtigd supplementair aan de in artikel 21 bedoelde afzetheffing een vergoeding aan producenten aan te rekenen (§ 5) ; de kwaliteit van de mest (bijvoorbeeld het droge stofgehalte, het gehalte aan zware metalen, enzovoort) is door het bedrijf beïnvloedbaar ; vermits een slechtere kwaliteit de ecologische afzet van mestoverschotten bemoeilijkt, is het dan ook billijk dat aan de producent, die mestoverschotten van slechtere kwaliteit aanbiedt, bijkomend een vergoeding wordt aangerekend om de hieruit voortvloeiende meerkosten voor de ecologische afzet te delgen.

De Vlaamse Executieve wordt gemachtigd omtrent voormelde overeenkomsten en vergoedingen nadere regels vast te stellen (§ 6).

Tenslotte wordt de mestbank gelast met het uitvoeren of laten uitvoeren van toegepast wetenschappelijk onderzoek. Dit onderzoek is onder meer dringend nodig met betrekking tot verwerkingsmethoden voor mestoverschotten, de effecten van de aard en samenstelling van diervoeders op de nutriënteninbreng, enzovoort.

Artikel 12

Een aantal taken die conform artikel 11 aan de mestbank zijn toevertrouwd vergen duidelijk de medewerking van de betrokken sectoren. Zo zal bijvoorbeeld de afzet van mestoverschotten bij mestbehoevende gebruikers slechts kunnen plaatshebben in de mate dat deze gebruikers bereid zijn het aangeboden mestoverschot te aanvaarden voor de bemesting van hun cultuurgronden. Dat hierbij naast de kostprijs tegen dewelke deze mest wordt aangeboden ook nog andere factoren belangrijk zijn is duidelijk. De gebruiker zal inzonderheid een positieve ingesteldheid moeten kunnen verkrijgen en het nodige vertrouwen moeten kunnen hebben omtrent de mest die hem aldus wordt aangeboden.

De Vlaamse Executieve wordt daarom gemachtigd op voorstel van de mestbank de modaliteiten vast te stellen volgens dewelke de mestbank beroep kan doen op derden.

Het geven van voorlichting (artikel 11, § 1, 5°), de bemiddeling in de verhandeling van mest (artikel 11, § 1, 3°) evenals de uitbouw en exploitatie van mestverwerkingseenheden (artikel 11, § 1, 6°) zijn in dit verband specifieke opdrachten waarvoor de mestbank bij voorkeur beroep zou doen op coöperatieve vennootschappen waarin de betrokken landbouwsectoren zijn vertegenwoordigd.

Artikel 13

Dit artikel bepaalt de wijze waarop de kosten verbonden aan de uitvoering van de in de artikelen 11 en 12 omschreven taken zullen worden gedelgd.

Artikel 14

Vermits deze bemestingsnormen tegelijkertijd ook als grondslag gelden voor de bepaling van de in artikel 21 bedoelde heffingen, dienen deze normen in het decreet zelf bepaald.

Dit artikel stelt dan ook de bemestingsnormen vast. De vermelde normen gelden in principe alleen voor 1991. Het is de bedoeling deze beginnormen in drie stappen van circa 3 jaar fasegewijze te verstrengen en verder te diversifiëren naar bodemtype en geteelde gewassen met het streven om vanaf 2001 ecologisch verantwoorde eindnormen te kunnen opnemen.

Het onmiddellijk in toepassing brengen van de strenge eindnorm zou immers tot gevolg hebben dat, gelet op de totale dierlijke mestproduktie uitgedrukt in difosforpentoxyde (voor 1988 begroot op 86.500 ton P_2O_5 of gemiddeld 142 kg P_2O_5 per ha „cultuurgrond), er op het niveau van het Vlaamse Gewest eveneens onmiddellijk een effectief mestoverschot ontstaat.

Bij de invoegetreiding van de voorgestelde decretale regeling is er nochtans geen technische mogelijkheid voorhanden om deze op het niveau van het Vlaamse Gewest gevormde mestoverschotten te verwerken.

Onderhavig decreetontwerp beoogt trouwens in de toekomst en in functie van de noodwendigheden de uitbouw van mestverwerkingseenheden juist mogelijk te maken (artikel 11, § 1, 6°). Het is dan ook noodzakelijk bij aanvang minder strenge bemestingsnormen te voorzien die niet direct leiden tot het ontstaan van dierlijke mestoverschotten op het niveau van het Vlaamse Gewest.

Voormelde fasegewijze verstrenging van de **bemestingsnormen** is mede afhankelijk van de evolutie van de **fosforverzadigingsgraad** van de cultuurgronden en een meer grondige wetenschappelijke kennis van de effecten op het leefmilieu zodat deze niet meteen in het decreetontwerp kunnen worden opgenomen. Ter zake voorziet artikel 31, § 4 van het decreetontwerp dat de Stuurgroep voorstellen kan doen om deze normen aan te passen (door wijziging in de toekomst door de decreetgever van de bepalingen van artikel 14).

Van de in artikel 31 bedoelde Stuurgroep wordt derhalve verwacht dat zij op basis van voormelde evolutie en beschikbare wetenschappelijke kennis fasegewijze verstrengde **bemestingsnormen** voorstelt die tevens verder zijn **gediversifieerd** naar bodemstructuur en geteelde gewassen. Het komt uiteraard uiteindelijk aan de decreetgever toe te beslissen om op basis van de aldus gedane voorstellen de bepalingen van artikel 14 aan te passen (zie ook verder onder artikel 31).

Artikel 15

Afgezien van de in artikel 14 vermelde bemestingsnormen die als grondslag dienen voor het bepalen van de in artikel 21 bedoelde heffing kan het ter bescherming van het leefmilieu noodzakelijk blijken het opbrengen van mest op bepaalde gronden verder te beperken of zelfs te verbieden. Afhankelijk van de bodemstructuur en de aard van de grond (zand, klei, enzovoort) kunnen bepaalde cultuurgronden minder of meer verzadigd zijn met fosfor. Gelet op de mogelijke evolutie hiervan wordt de Vlaamse Executieve gemachtigd ook hieromtrent beperkingen of verbodsbepalingen vast te stellen. De eventuele beperkingen opgelegd in uitvoering van dit artikel zijn evenwel niet van toepassing voor de berekening overeenkomstig artikel 6 van het bedrijfsmatig mestoverschot dat als grondslag dient voor het bepalen van de in artikel 21 bedoelde heffing.

Artikel 16

Dit artikel verbiedt het opbrengen, lozen of storten van dierlijke mest op andere grond dan cultuurgrond of op elke andere plaats.

Artikel 17

Deze bepalingen beogen de bescherming van het leefmilieu tijdens het opbrengen zelf van dierlijke mest op cultuurgrond. Beoogd wordt concrete algemene maatregelen vast te stellen ten einde de controle op de naleving ervan mogelijk te maken.

De verbodsbepalingen in § 1 beogen inzonderheid het opbrengen van dierlijke mest te verbieden gedurende de periode van 2 november tot en met 15 februari. Gelet op de weersomstandigheden die normaal gedurende deze periode heersen, dient immers aangenomen dat het risico voor verontreiniging van het leefmilieu, inzonderheid van het opper-

vlaktewater en van het grondwater, ingevolge opbrenging van dierlijke mest alsdan te groot is.

Vooraf om de verontreiniging van de lucht (door ammoniak) minimaal te houden wordt in § 2 bepaald dat de opgebrachte dierlijke mest binnen 24 uur dient ondergewerkt. Deze verplichting geldt uiteraard niet voor **beteelde** cultuurgrond. Hierbij **weze** beklemtoond dat het onderwerken niet noodzakelijk het omploegen van de grond impliceert, maar dat ook andere bewerkingswijzen (harken, enzovoort) kunnen worden toegepast. In § 3 wordt voorzien dat de Vlaamse Executieve afwijkingen op de in § 1 vermelde verbodsbepalingen kan toestaan.

Artikel 18

Met het oog op de bescherming van het leefmilieu en inzonderheid van zoet water tegen de verontreiniging door van diffuse bronnen afkomstige nitraten wordt op dit ogenblik een EG-richtlijn voorbereid. In dit artikel 18 worden reeds enkele bepalingen opgenomen die de omzetting van bedoeld voorstel van EG-richtlijn moeten mogelijk maken. In de mate dat deze EG-richtlijn in zijn definitieve versie ten gronde afwijkt van de huidige voorstellen, zullen ook de ontwerpbeoordelingen van dit artikel nog dienen aangepast.

Artikel 19

Dit artikel regelt de situatie van de bedrijven die weliswaar in het Vlaamse Gewest zijn gelegen maar cultuurgronden behorend tot het bedrijf hebben die buiten het Vlaamse Gewest zijn gelegen. Het ligt voor de hand dat deze buiten het Vlaamse Gewest gelegen bedrijfsgronden in aanmerking mogen worden genomen voor het berekenen van de **bedrijfsmatige** mestoverschotten. Conform het advies L.20.033/8 de dato 6 juli 1990 van de Raad van State (zie punt 2.3) vallen deze buiten het Vlaamse Gewest gelegen cultuurgronden voor de rest volledig buiten het toepassingsgebied van onderhavig decreet.

Artikel 20

Dit decreet regelt de situatie van bedrijven gevestigd buiten het Vlaamse Gewest maar die cultuurgronden, behorend tot het bedrijf hebben, die binnen het Vlaamse Gewest zijn gelegen. Voor deze in het Vlaamse Gewest gelegen cultuurgronden gelden dezelfde decretale regels als voor de cultuurgronden van de in het Vlaamse Gewest gevestigde bedrijven. Conform het advies L.20.033/8 de dato 6 juli 1990 van de Raad van State (zie punt 2.3) beperkt het toepassingsgebied van onderhavig decreet zich tot deze in het Vlaamse Gewest gelegen cultuurgronden en strekt dit zich dus niet uit tot het buiten het Vlaamse Gewest gelegen bedrijf.

Artikel 21

Overeenkomstig artikel 110, § 2 van de Grondwet beschikt het Vlaamse Gewest over een autonome fiscale bevoegdheid. Bij wet van 23 januari 1989 werd bepaald dat de Gewesten geen belastingen mogen heffen ten aanzien van materies die het voorwerp zijn van een nationale belasting. De **heffingsregeling** die in dit artikel 21 wordt ingevoerd is in overeenstemming met deze grondwettelijke en wettelijke bepalingen.

In § 1 wordt bepaald dat elke producent die in het voorbije jaar een bedrijfsmatig mestoverschot had een basisheffing dient te betalen. Deze producenten dragen immers reëel bij tot een overmatige inbreng van nutriënten in het leefmilieu. Met de opbrengst van deze dossierheffing dienen in principe de algemene kosten gedeelgd verbonden aan de algemene opdrachten van de mestbank, te weten de registratie van en de controle op de dierlijke mestproduktie en meststromen alsmede de sturing van de dierlijke meststromen. Het bedrag van voormelde basisheffing wordt overeenkomstig § 3 vastgesteld in functie van de grootte van het bedrijfsmatig mestoverschot.

In §§ 2 en 4 worden de respectievelijke afzetheffingstarieven evenals het ontstaan van de schuld geregeld. De vaststelling van het heffingsbedrag geschiedt op basis van de aan de mestbank aangeboden hoeveelheden mestoverschotten. Met de opbrengst van deze afzetheffingen dienen in principe de globale transport-, opslag- en/of verwerkingskosten gedeelgd verbonden aan de afzet van de aan de mestbank aangeboden hoeveelheid dierlijke mest.

Om reden dat in dat geval de inningskosten hoger zouden zijn dan de opbrengst van het in te vorderen bedrag, wordt in § 5 gesteld dat heffingen ten bedrage van minder dan 1.000 frank zijn vrijgesteld.

Artikel 22

In § 1 wordt geregeld welke ambtenaren van de **mestbank** met de inning en de invordering van heffing worden gelast en wordt de mogelijkheid voorzien voor de Vlaamse Executieve van nadere regels te stellen.

In § 2 wordt de betalingsplicht van de heffing geregeld.

In §§ 3 en 4 worden de diverse informatieverplichtingen van de heffingsplichtigen geregeld.

In § 5 wordt een intrest voorzien ingeval van niet tijdige betaling.

Artikel 23

In § 1 wordt geregeld in welke gevallen een ambtelijke aanslag kan worden opgelegd.

In § 2 wordt de basis van de ambtelijke aanslag geregeld.

In § 3 wordt de relatie tussen de ambtelijke aanslag en de navordering geregeld.

Artikel 24

Voor de producenten wordt het bedrag van de in artikel 21 bedoelde heffing vastgesteld op basis van de **mestoverschotten** berekend overeenkomstig artikel 6. Dit betekent dat de producenten, indien zij dit verkiezen de werkelijke geproduceerde mestoverschot van hun bedrijf als **heffingsbasis** kunnen laten gelden. Doen zij deze keuze niet, dient aangenomen dat zij akkoord gaan met de in artikel 6, § 1

voorgeschreven berekeningsmethode. In § 1 wordt daarom alleen een beroepsmogelijkheid voorzien in geval van een ambtelijke aanslag of een navordering.

In § 2 wordt voorzien in het bestaan van een speciale geschillencommissie inzake deze heffing.

In § 3 wordt het effect van een laattijdige uitspraak door de in § 1 bedoelde Gemeenschapsminister geregeld.

In § 4 wordt aan de Vlaamse Executieve opgedragen om de nadere regelen te bepalen.

Artikel 25

Dit artikel stelt administratieve geldboeten in :

- tenminste 20.000 frank voor overtredingen van de heffingsplicht ;
- 100.000 frank voor overtredingen op de bepalingen van artikel 16.

Artikel 26

Hier wordt de verjaring tot voldoening van de heffing, van de intresten en van de administratieve geldboete geregeld.

Artikel 27

In § 1, § 2 en § 3 worden de diverse bevoegdheden, zoals het treffen van dadingen, omschreven van een door de Vlaamse Executieve aan te wijzen ambtenaar.

Artikel 28

In § 1 wordt het gebruik van het dwangbevel geregeld.

In § 2 wordt de betekening van het dwangbevel geregeld.

Artikel 29

In § 1 wordt bepaald dat op het dwangbevel de bepalingen van deel V van het Gerechtelijk Wetboek houdende bewarend beslag en middelen van tenuitvoerlegging van toepassing zijn.

In § 2 wordt de wijze geregeld waarop de heffingsplichtigen verzet kunnen doen.

In § 3 wordt het effect van een behoorlijk gedaan verzet geregeld.

In § 4 wordt, gelet op de schorsende uitwerking voorzien in § 3, voor de met de inning en invordering belaste ambtenaar de mogelijkheid voorzien om via een procedure in kortgeding een veroordeling tot betaling van een provisie op de gevorderde milieuheffing te bekomen.

Artikel 30

In § 1 wordt ten behoeve van het Vlaamse Gewest een algemeen voorrecht en een wettelijke hypotheek ingesteld. Hierbij dient te worden opgemerkt dat de wettelijke hypotheek zich nu niet meer over „al de daarvoor vatbare en in België gelegen goederen” uitstrekt maar wel over „al de daarvoor vatbare en in het Vlaamse Gewest gelegen of geregistreerde goederen”.

In § 2, § 3, § 4 en § 5 worden het voorrecht en de hypotheek geregeld.

Artikel 31

Onderhavig ontwerp van decreet stelt een aantal **basisregels** vast steunend op de situatie zoals die vandaag is gekend. Deze basisregels, zoals mestproductiegegevens per diersoort en bemestingsnormen, worden in het ontwerp van decreet zelf bepaald om reden dat deze een grondslag vormen voor het vaststellen van de in artikel 21 bedoelde heffing. Nogtans kunnen meerdere van deze basisregels wijzigen in de toekomst. In dat geval dringt zich een aanpassing van de desbetreffende decretale bepalingen op. Een objectief technisch inzicht in de evolutie van deze basisregels is dan ook onmisbaar. Met dit doel wordt in dit artikel 31 de oprichting van een Stuurgroep voorzien die de Vlaamse Executieve desaan gaande moet adviseren.

Artikel 32

Dit artikel regelt de samenstelling van de Stuurgroep. Overeenkomstig het decreet van 27 juni 1985 op de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen bestaat de SERV uit 27 leden waarvan 20 leden worden voorgedragen door de representatieve organisaties en 7 door de fracties van de Vlaamse Raad.

Het zijn echter alleen de representatieve organisaties die in totaal vanuit de SERV vier leden-deskundigen mogen voordragen voor de in dit artikel bedoelde Stuurgroep. Gelet op het feit dat de algemene landbouworganisaties reeds vier deskundigen voordragen, zal aan de SERV gevraagd worden geen vertegenwoordigers van de algemene landbouworganisaties voor te dragen.

Artikel 33

De voorgestelde decretale regeling beoogt in de eerste plaats de ecologisch verantwoorde afzet van bedrijfsmatige mestoverschotten. Een combinatie van de fasegewijze verstrenging van de bemestingsnormen en een verder stijgende mestproductie, kan evenwel leiden tot niet meer ecologisch verantwoord afzetbare mestoverschotten. Om ook in die gevallen de ecologische afzet voor alle mestoverschotten te waarborgen wordt de Vlaamse Executieve gemachtigd beperkingen inzake mestproductie op te leggen. Conform het advies L.20.033/8 de dato 6 juli 1990 van de Raad van State (zie punt 2.1) wordt deze machtiging beperkt opdat de exploitatie van landbouwbedrijven hierdoor niet buiten iedere redelijke proportie zou worden gehinderd. In dit verband weze melding gemaakt van de wet van 4 februari 1987 betreffende de vestiging van industriële veeteeltbedrijven die de vestiging van industriële veeteeltbedrijven, waarvan het aantal dieren

groter is dan een door de Koning vastgestelde grens, op basis van landbouweconomische en diergeneeskundige criteria aan een vergunningsplichtige onderwerpt.

Artikel 34

Dit artikel omschrijft de bedrijven aan **dewelke mestproductie**beperkingen kunnen worden opgelegd. Met de in sub 1° vermelde categorieën van bedrijven worden bedoeld categorieën opgesplitst in functie van de aard (bijvoorbeeld de verhouding tussen fok- en mestdieren), van de grootte (bijvoorbeeld aantal gehouden dieren) alsmede van de gehouden soorten van dieren (bijvoorbeeld varkenshouderijen, **kalver**mesterijen, enzovoort).

Artikel 35

Dit artikel regelt het toezicht op de naleving van het decreet en de uitvoeringsbesluiten. Naast de toezichtsoverdracht die over het geheel aan de ambtenaren die de Vlaamse Exe-cutieve aanwijst wordt toevertrouwd, worden ook de burge-meesters met een concrete toezichtsoverdracht gelast.

Artikel 36

Dit artikel regelt de modaliteiten voor de uitvoering van het toezicht.

Artikel 37

Overeenkomstig artikel 11 van de Bijzondere Wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd door de wet van 8 augustus 1988 kunnen de decreten straffen wegens de niet-naleving ervan bepalen conform Boek 1 van het Strafwetboek, met uitzondering van de criminele straffen bepaald in artikel 7 van dat Wetboek. Artikel 37 stelt straf-bepalingen vast met eerbiediging van voormelde wettelijke bepalingen. Conform het advies L.20.033/8 de dato 6 juli 1990 van de Raad van State (zie punt 3) wordt hierbij een gedetailleerde opsomming met respectieve strafbepalingen geciteerd.

Artikel 38

Dit artikel regelt de burgerlijke aansprakelijkheid met betrekking tot de rechtskosten.

Artikel 39

Dit artikel beoogt het artikel 6 van het decreet van 21 december 1988 houdende oprichting van de Vlaamse Land-maatschappij (VLM) gepast aan te vullen om aan de VLM de in dit decreet omschreven taak van de **mestbank** toe te vertrouwen.

Artikel 40

Dit artikel beoogt de opheffing van artikel 4 van het decreet van 24 januari 1984 houdende maatregelen inzake het grondwaterbeheer evenals het Besluit van de Vlaamse Exe-cutieve van 1 maart 1989 dat ter uitvoering van voormeld artikel 4 was getroffen.

Bij gemotiveerd advies de dato 3 december 1987 wees de EG-Commissie op de strijdigheid van de voorschriften van voormeld artikel 4 met het EEG-Verdrag inzake het vrije verkeer van goederen binnen de EG. Deze door de EG-Commissie aangeklaagde strijdigheid wordt door het opheffen van dit artikel 4 weggewerkt. De opheffing van voormeld artikel 4 is echter vooral noodzakelijk omwille dat de **gewestgrens**-overschrijdende mestproblematiek in onderhavig ontwerp van decreet wordt geregeld in overeenstemming met de regeling van toepassing voor de in het Vlaamse Gewest gelegen bedrijven.

Artikel 41

Dit artikel regelt de datum van inwerkingtreding. Beoogd wordt deze decretale bepalingen in uitvoering te brengen met ingang van 1 januari 1991. Behoudens artikel 17 kunnen alle bepalingen gelijktijdig in toepassing worden gebracht. Verwacht mag immers worden dat de naleving van artikel 17, § 1, 2° met betrekking tot de verbodsbepaling om tussen 1 november en 15 februari mest op cultuurgrond te brengen, voor bepaalde producenten problemen zal stellen. Deze verbodsbepaling impliceert immers dat het bedrijf over een mestopslagcapaciteit van tenminste 3,5 maand beschikt, wat niet overal het geval is. Om die reden wordt de inwerkingtreding van artikel 17, § 1, 2° met 12 maanden verlaterd. In de mate dat de decretale regeling op 1 januari 1991 in voege treedt, zal elk bedrijf aldus over een termijn van 22 maanden beschikken om de vereiste mestopslagcapaciteit te realiseren. Zelfs in het licht van de te verkrijgen bouw- en exploitatievergunningen moet dergelijke termijn volstaan.

***De Voorzitter van de Vlaamse Executieve,
Gemeenschapsminister van Financiën en Begroting,***

G. GEENS

***De Gemeenschapsminister van Leefmilieu,
Natuurbehoud en Landinrichting,***

T. KELCHTERMANS

VOORONTWERP VAN DECREET

VOORONTWERP VAN DECREET

inzake de bescherming van het leefmilieu
tegen de verontreiniging door meststoffen

DE VLAAMSE EXECUTIEVE,

Op de voordracht van de Gemeenschapsminister van Leefmilieu, Natuurbehoud en Landinrichting,

Na beraadslaging,

BESLUIT :

De Gemeenschapsminister van Leefmilieu, Natuurbehoud en Landinrichting wordt gelast in naam van de Vlaamse Executieve bij de Vlaamse Raad het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt :

Hoofdstuk 1

Algemene bepalingen

Artikel 1

Dit decreet regelt een aangelegenheid bedoeld in artikel 107quater van de Grondwet.

Artikel 2

Dit decreet heeft tot doel de bescherming van het leefmilieu tegen de verontreiniging als gevolg van de produktie en het gebruik van meststoffen.

Voor de toepassing van dit decreet en zijn uitvoeringsbesluiten wordt verstaan onder :

1° grond : dat deel van de bodem dat wordt gebruikt of is bestemd als voedingsbodem voor planten ;

2° cultuurgrond : grond in vaste ligging die wordt gebruikt of bestemd is als voedingsbodem voor de land-, tuin- en bosbouwgewassen ;

3° vee : alle voor gebruiks- of winstdoeleinde gehouden dieren, inzonderheid herkauwende en éénhoevige dieren, varkens, kippen, kalkoenen, parelhoenders, eenden, ganzen en fazanten ;

4° bedrijf : een inrichting omvattende één of meer gebouwen en/of installaties waarin vee gefokt of gehouden wordt ; meerdere van deze inrichtingen die door hun inplanting, al dan niet op verschillende percelen, één technische exploitatie-eenheid uitmaken, worden voor de toepassing van dit decreet als één bedrijf beschouwd ;

5° tot het bedrijf behorende oppervlakte cultuurgronden : de oppervlakte cultuurgrond, daaronder niet begrepen de oppervlakte waarop zich de bedrijfsgebouwen en daarbij behorende voorzieningen bevinden, die tot het bedrijf in eigendom behoort, ofwel daartoe behoort ingevolge een vruchtgebruik, erfpacht, opstal en/of een pacht-overeenkomst ;

6° diervoeders : produkten van plantaardige of dierlijke oorsprong in natuurlijke staat, vers of verduurzaamd en de afgeleide produkten van hun industriële verwerking, alsmede organische of anorganische stoffen met of zonder toevoegingsmiddelen en de mengsels ervan, bestemd voor dierlijke voeding langs orale weg ;

7° meststof : elke één of meer mineralen bevattende stof die op de grond wordt opgebracht ter bevordering van de gewasgroei ; daartoe wordt ook dierlijke mest gerekend ; slib afkomstig van waterzuiveringsstations valt hier evenwel niet onder ;

8° dierlijke mest : door vee uitgescheiden natuurlijke afvalstoffen of een mengsel van strooisel en door vee uitgescheiden natuurlijke afvalstoffen, ongeacht of het vee wordt geweid of op intensieve veehouderijbedrijven wordt gehouden ;

9° kunstmest : stoffen die het resultaat zijn van industriële bereidingen en die als bemesting kunnen gebruikt worden ;

10° bemestingsnorm : de maximum hoeveelheid van een meststof, dierlijke mest en/of kunstmest, uitgedrukt zowel in kg stikstof (N) als in kg difosforpentoxyde (P_2O_5), die gedurende één kalenderjaar op één ha cultuurgrond mag worden opgebracht ;

11° mestoverschot per bedrijf : de hoeveelheid mest berekend overeenkomstig de bepalingen van artikel 6 van onderhavig decreet ;

12° mestoverschot door invoer : de hoeveelheid dierlijke mest die van buiten het Vlaamse Gewest wordt ingevoerd maar niet tot het bedrijf waarvan de dierlijke mest afkomstig is behorende cultuurgronden ;

13° verzamelpunt : een opslagplaats van dierlijke mest geëxploiteerd door of in opdracht van de **mestbank** ;

14° verwerkingseenheid : een inrichting die conform de terzake vigerende reglementering vergund is voor de verwerking van dierlijke mest ; onder verwerking dient hierbij verstaan de behandeling van dierlijke mest hetzij met het oog op de vernietiging ervan, hetzij met het oog op de recycling ervan ;

15° opbrenging op het land : het toevoegen van stoffen aan de grond door verspreiding op het bodemoppervlak, injectie in de bodem, onderwerken, vermenging met de oppervlaktelagen ;

16° producent : elke natuurlijke of rechtspersoon die een bedrijf exploiteert ;

17° gebruiker : elke natuurlijke of rechtspersoon die meststoffen opbrengt of laat opbrengen op cultuurgrond ;

18° vervoerder : elke natuurlijke of rechtspersoon die dierlijke mest vervoert :

- ofwel van producent naar gebruiker ;
- ofwel van producent naar verzamelpunt ;
- ofwel van producent naar verwerkingseenheid ;
- ofwel van verzamelpunt naar gebruiker ;

19° **mestbank** : de Vlaamse Landmaatschappij opgericht bij decreet van 21 december 1988 ;

20° verhandelen : het afleveren van meststoffen aan vervoerders of gebruikers, alsmede het met het oog daarop, voorhanden of in voorraad hebben, aanbieden of vervoeren ervan ;

Hoofdstuk II

Inventarisatie

Artikel 3

§ 1. Elke producent dient elk jaar aan de **mestbank** aangifte te doen van :

1° het aantal stuks vee dat op 1 januari van dat jaar in het bedrijf kon worden gehouden met opgave van de aantallen der verschillende soorten opgesplitst naar de in artikel 5 vermelde diersoorten ;

2° een inventaris van de veebezetting in het bedrijf gedurende het voorbije kalenderjaar met opgave van de aantallen per diersoort ; deze inventaris zal tenminste de opgave omvatten van de aantallen der verschillende soorten opgesplitst naar de in artikel 5 vermelde diersoorten die op de eerste dag van elk kwartaal van het voorbije jaar in het bedrijf werden behouden ;

3° de kadastrale gegevens en grootte van de tot het bedrijf behorende oppervlakte cultuurgrond met vermelding van :

a) de oppervlakte van de woning en de bedrijfsgebouwen en de daarbij behorende voorzieningen ;

b) de gronden in eigendom ;

c) de gronden in pacht, erfpacht, opstal en/of vruchtgebruik ;

4° het teeltplan voor het voorbije kalenderjaar met tevens opgave van de aard en de hoeveelheden dierlijke mest, kunstmest en/of andere meststoffen die hierbij werden opgebracht op het land ;

5° naam en adres van de persoon of personen waarmee het voorbije kalenderjaar dierlijke mest werd verhandeld met opgave van de hoeveelheden en de soort van dierlijke mest die in dat kalenderjaar werd verhandeld ;

6° het ontwerp van teelt- en bemestingsplan voor het jaar van aangifte ;

7° de wijze waarop hij de in het jaar van aangifte in zijn bedrijf geproduceerde dierlijke mest alsmede de in zijn bedrijf gestockeerde dierlijke mest overblijvend van het voorbije jaar zal afzetten :

a) opbrenging op tot het eigen bedrijf behorende cultuurgrond ;

b) opbrenging op niet tot het eigen bedrijf behorende cultuurgrond gelegen in het Vlaamse Gewest zonder tussenkomst van de mestbank ;

c) uitgevoerd uit het Vlaamse Gewest ;

d) aangeboden aan de mestbank ;

e) gestockeerd in eigen bedrijf voor afzet in het komende jaar ;

voor elk van de vijf voormelde afzetwijzen dient aangegeven :

— de aard van de dierlijke mest ;

— de begrote hoeveelheid dierlijke mest uitgedrukt in ton ;

voor de onder b en c vermelde afzetwijzen dient daarenboven de naam en het adres van de personen vermeld met wie gepland wordt dierlijke mest te verhandelen telkens met opgave van de vermoedelijke hoeveelheden ;

tenslotte dient voor de onder d vermelde afzetwijze daarenboven aangegeven de tijdstippen van het jaar waarop de dierlijke mest aan de mestbank zal worden aangeboden met telkens opgave van de vermoedelijke hoeveelheden ;

8° de op 1 januari van dat jaar in het bedrijf beschikbare capaciteit voor de opslag van dierlijke mest evenals de op die datum gestockeerde hoeveelheid dierlijke mest ;

9° het werkelijke in het kalenderjaar voorafgaand aan het jaar van aangifte door zijn bedrijf geproduceerde mestoverschot gesteund op een bewezen nutriëntenbalans, voor zover hij toepassing wil maken van de bepalingen van artikel 6, § 3 van onderhavig decreet.

§ 2. Onverminderd de bepalingen van de artikelen 8, 9 en 10 dient elke invoerder van dierlijke mest van buiten het Vlaamse Gewest, elk jaar aan de mestbank aangifte te doen van de in het voorbije kalenderjaar ingevoerde hoeveelheid dierlijke mest met vermelding van het bedrijf waarvan de mest afkomstig is, de identiteit van de persoon aan wie de mest geleverd werd en de kadastrale percelen waarop de mest opgebracht werd.

§ 3. De Vlaamse Executieve kan elke gebruiker verplichten elk jaar aan de mestbank aangifte te doen van de gegevens bedoeld in de punten 3°, 4°, 5° en 6° van § 1 alsmede van alle andere gegevens die nodig worden geacht inzake de bescherming van het leefmilieu tegen de verontreiniging door meststoffen.

§ 4. De Vlaamse Executieve stelt het type van de aangifteformulieren vast waarmee de in §§ 1, 2 en 3 bedoelde aangiften dienen gedaan evenals de wijze waarop deze aangiften dienen ingediend.

§ 5. De Vlaamse Executieve kan nadere regels vaststellen met betrekking tot gegevens of documenten aan deze vermeld in §§ 1, 2 en 3 dienen aangegeven.

§ 6. De personeelsleden van de Mestbank, van de door haar erkende vervoerders van dierlijke mest, van de derden waarop de Mestbank voor de uitoefening van haar taken beroep doet, alsmede al wie in welke hoedanigheid ook kennis krijgt van de overeenkomstig onderhavig artikel aangegeven gegevens en inlichtingen, is gehouden tot verplichte geheimhouding ervan.

Artikel 4

§ 1. Elke gebruiker is ertoe gehouden een register bij te houden met betrekking tot het gebruik van meststoffen en de tot het bedrijf behorende oppervlakte cultuurgrond.

§ 2. Elke producent is ertoe gehouden een register bij te houden met betrekking tot de veestapel en de tot het bedrijf behorende oppervlakte cultuurgrond.

De Vlaamse Executieve kan nadere regels met betrekking tot de in §§ 1 en 2 bedoelde registers vaststellen.

§ 3. Het in §§ 1 en 2 bedoelde register moet te allen tijde ter inzage worden gehouden van de met het toezicht op de naleving van onderhavig decreet en zijn uitvoeringsbesluiten gelaste ambtenaren.

Artikel 5

Voor de berekening van de produktie van dierlijke mest per bedrijf in functie van het aantal dieren, dient uitgegaan van de volgende produktiehoeveelheden per dier en per jaar :

Diersoort	difosforpentoxyde	stikstof
— runderen :		
- opfokkalveren	6,4 kg	18,2 kg
- mestkalf	5,32 kg	10,9 kg
- jonge vleesstieren (afgemest in babybeef-systeem)	17,10 kg	40,35 kg
- meststieren (afgemest op maïsrantsoen)	25,1 kg	61,4 kg
- meststieren (afgemest op maïs-all-mash-rantsoen)	21,1 kg	63,9 kg
- melkvee-zoogkoeien	18,5 kg	44 kg
— varkens :		
- mestvarken	7,05 kg	14,17 kg
- fokvarken (zeugen)	17,62 kg	29,83 kg
— pluimvee :		
- leghen	0,50 kg	0,71 kg
- vleeskip	0,22 kg	0,44 kg
- ander pluimvee	0,50 kg	0,50 kg

Artikel 6

§ 1. Het mestoverschot van een bedrijf voor een bepaald kalenderjaar wordt als volgt berekend :

$$MO = MP, + KM, - MG,$$

$$MO,, = MP, + KM, - MG,$$

waarin betekent :

MO, = mestoverschot uitgedrukt in kg difosforpentoxyde ;

MO,, = mestoverschot uitgedrukt in kg stikstof ;

MP, = de produktie van dierlijke mest zijnde het produkt van de gemiddelde veebezettingen in het bedrijf gedurende het voorbije kalenderjaar met de overeenkomstige produktie per dier vermeld in artikel 5 uitgedrukt in kg difosforpentoxyde ; onder gemiddelde veebezettingen dient hierbij verstaan de gemiddelden van de aantallen van elk van de beschouwde diersoorten die op de eerste dag van de 4 kwartalen van het voorbije kalenderjaar in het bedrijf werden gehouden ; bij wijze van overgangsmaatregel gelden voor het jaar 1990 de aantallen van elk van de beschouwde diersoorten die op 1 januari 1991 in het bedrijf werden gehouden ;

MP, = de produktie van dierlijke mest zijnde het produkt van de gemiddelde veebezettingen in het bedrijf gedurende het voorbije kalenderjaar met de produktie per dier vermeld in artikel 5 uitgedrukt in kg stikstof ; onder gemiddelde veebezettingen dient

hierbij verstaan de gemiddelden van de aantallen van elk van de beschouwde diersoorten die op de eerste dag van de 4 kwartalen van het voorbije kalenderjaar in het bedrijf werden gehouden ; bij wijze van overgangsmaatregel gelden voor het jaar 1990 de aantallen van elk van de beschouwde diersoorten die op 1 januari 1991 in het bedrijf werden gehouden ;

KM, = de hoeveelheid kunstmest uitgedrukt in kg difosforpentoxyde die op de tot het bedrijf behorende cultuurgrond werd opgebracht gedurende het voorbije jaar ; voor het jaar 1990 wordt deze hoeveelheid geacht nul te zijn ;

KM, = de hoeveelheid kunstmest uitgedrukt in kg stikstof die op de tot het bedrijf behorende cultuurgrond werd opgebracht gedurende het voorbije jaar ; voor het jaar 1990 wordt deze hoeveelheid geacht nul te zijn ;

MG, = de hoeveelheid mest uitgedrukt in kg difosforpentoxyde die op basis van het teeltplan voor het voorbije kalenderjaar op de tot het bedrijf behorende oppervlakte cultuurgronden mag worden opgebracht conform de bemestingsnormen vermeld in artikel 14 ; voor het jaar 1990 wordt er nochtans van uitgegaan dat op al deze cultuurgronden een hoeveelheid mest van 200 kg P_2O_5 per ha mag worden opgebracht ongeacht de erop geteelde gewassen ;

MG, = de hoeveelheid mest uitgedrukt in kg stikstof die op basis van het teeltplan voor het voorbije kalenderjaar op de tot het bedrijf behorende oppervlakte cultuurgronden mag worden opgebracht conform de bemestingsnormen vermeld in artikel 14 ; voor het jaar 1990 wordt er nochtans van uitgegaan dat op al deze cultuurgronden een hoeveelheid mest van 400 kg stikstof per ha mag worden opgebracht ongeacht de erop geteelde gewassen.

§ 2. Het mestoverschot van een bepaald bedrijf wordt voor het bepaalde jaar, zowel voor de difosforpentoxyde als voor de stikstofproductie, berekend en dit volgens de in § 1 vermelde formule.

§ 3. In afwijking van de in § 1 vastgestelde berekeningsmethode mag de producent aangifte doen van het werkelijke in het kalenderjaar voorafgaand aan het jaar van aangifte door zijn bedrijf geproduceerde mestoverschot gesteund op een **nutriëntenbalans** opgemaakt op basis van de aard en hoeveelheden verbruikte diervoeders, de gebruikte kunstmest, het aantal en de aard van de gehouden dieren alsmede de hoeveelheid dierlijke mest die op de tot het bedrijf behorende oppervlakte cultuurgronden mag worden opgebracht conform de bemestingsnormen vermeld in artikel 14. Voor het jaar 1990 wordt er nochtans van uitgegaan dat op al deze cultuurgronden een hoeveelheid dierlijke mest van 200 kg P_2O_5 per ha mag worden opgebracht, ongeacht de erop geteelde gewassen.

De Executieve stelt nadere regels vast met betrekking tot de inhoud en wijze van indiening van voormelde aangifte van het werkelijk door het bedrijf geproduceerde mestoverschot.

Hoofdstuk III

Regels betreffende een doelmatige afvoer van mestoverschotten

Artikel 7

§ 1. Het vervoer van dierlijke mest geproduceerd op een bedrijf of ingevoerd van buiten het Vlaamse Gewest mag enkel gebeuren door daartoe door de **mestbank** erkende vervoerders.

De bepalingen van het eerste lid zijn evenwel niet van toepassing op het vervoer van de in een bepaald bedrijf geproduceerde dierlijke mest naar de cultuurgronden behorend tot datzelfde bedrijf voor zover dit vervoer geschiedt met **vervoersmiddelen** eigendom van de betrokken producent.

De bepalingen van het eerste lid zijn evenmin van toepassing op het vervoer van de in een bepaald bedrijf geproduceerde dierlijke mest naar cultuurgronden van gebruikers mits aan de volgende voorwaarden is voldaan :

1° het verhandelen van de dierlijke mest moet voorafgaandelijk het voorwerp uitmaken van een schriftelijke overeenkomst tussen de betrokken producent en gebruiker waarin tenminste zijn vastgelegd :

— de naam en adres van de producent samen met de exploitatiezetel van zijn bedrijf ;

— de naam en adres van de gebruiker met een inventaris van de cultuurgronden naar dewelke de dierlijke mest dient vervoerd ;

— de verbintenis van de producent om de in de schriftelijke overeenkomst bedongen hoeveelheden dierlijke mest per kalenderjaar daadwerkelijk aan de gebruiker af te leveren ;

— de verbintenis van de gebruiker om de verhandelde dierlijke mest uitsluitend aan te wenden voor de bemesting van zijn cultuurgronden ;

— de wijze waarop het vervoer van de dierlijke mest zal geschieden ;

— de hoeveelheden dierlijke mest uitgedrukt in kg difosforpentoxyde en in kg stikstof die per kalenderjaar worden verhandeld ;

— de perioden van het kalenderjaar gedurende dewelke het verhandelen van de dierlijke mest zal geschieden ;

2° d in punt 1° bedoelde schriftelijke overeenkomst moet voorafgaand aan het vervoer door de Mestbank zijn goedgekeurd

3° tijdens elk vervoer van de dierlijke mest moet de bestuurder van het vervoermiddel een voor eensluidend verklaard afschrift van de in punt 1° bedoelde door de Mestbank goedgekeurde schriftelijke overeenkomst bij zich hebben dat op eenvoudig verzoek van de met het toezicht gelaste ambtenaren onmiddellijk dient voorgelegd.

§ 2. De mestbank kan erkende vervoerders de verplichting opleggen mestoverschotten bij bedrijven op te halen en te vervoeren naar door haar aangeduide gebruikers, verzamelpunten en/of verwerkingseenheden.

§ 3. De erkende vervoerder dient voorafgaand aan het vervoer aan de mestbank de periodes, dagen en uren te melden binnen dewelke hij mest zal vervoeren van producent naar derden. De Vlaamse Executieve kan nadere regels omtrent deze meldingsplicht vaststellen.

Artikel 8

§ 1. Voor elk vervoer van dierlijke mest naar en/of voor derden moet een vervoerdocument, waarvan de vorm en het gebruik door de Vlaamse Executieve wordt bepaald, worden opgemaakt. Deze bepaling is niet van toepassing op het vervoer bedoeld in het derde lid van § 1 van artikel 7.

Het vervoerdocument vermeldt ten minste :

1° de soort, de samenstelling en de hoeveelheid van de dierlijke mest ;

2° de naam, het adres en de handtekening van de producent of van de exploitant van het verzamelpunt vanwaar de mest afkomstig is evenals van de gebruiker, van de exploitant van het verzamelpunt of van de verwerkingseenheid waarnaar de dierlijke mest wordt vervoerd ;

3° de naam en het adres van de vervoerder ;

4° de datum van het vervoer.

§ 2. Elke erkende vervoerder is ertoe gehouden het in § 2 bedoelde vervoerdocument op te maken en een dubbel ervan binnen de 40 kalenderdagen na de datum van vervoer over te maken aan de mestbank.

Artikel 9

§ 1. Elk producent is er toe gehouden de in zijn bedrijf geproduceerde dierlijke mest af te zetten conform de bepalingen van onderhavig decreet.

§ 2. In gemeenten of arrondissementen met mestoverschotten kan van bepaalde bedrijven de afzet van hun mestoverschot zonder tussenkomst van de mestbank beperkt worden in een zone rondom deze bedrijven.

De Vlaamse Executieve bepaalt welke categorie van bedrijven hieraan onderworpen worden, de omvang van de zone en kan nadere regels stellen omtrent deze beperking.

§ 3. Onverminderd de in artikel 3 bedoelde aangifte dient elke producent, die in een bepaald kalenderjaar dierlijke mest met tussenkomst van de mestbank wenst te verhandelen, uiterlijk vóór 1 februari van dat jaar aan de mestbank melding te doen van de aard en de vermoedelijke hoeveelheden dierlijke mest die hij gefaseerd in de tijd in het beschouwde jaar aan de mestbank zal aanbieden. De Vlaamse Executieve kan nadere regels met betrekking tot deze melding vaststellen.

Artikel 10

De Vlaamse Executieve kan nadere regels vaststellen met betrekking tot het in voorraad hebben, verwerken, vernietigen, vervoeren, verhandelen en een doelmatige afvoer van dierlijke mest.

Hoofdstuk IV

Opdracht van de Mestbank

Artikel 11

§ 1. In het kader van onderhavig decreet wordt de mestbank gelast met de volgende taken :

1° het registreren van de aangegeven gegevens ter bepaling van de mestoverschotten en de heffingen en het registreren van de hoeveelheden vervoerde dierlijke mest ;

2° de uitbouw en het beheer van een databank met betrekking tot de mestproblematiek ;

3° het bemiddelen in de verhandeling en/of het afnemen, vervoeren en het verwerken van dierlijke mest ; de mestbank is er in elk geval toe gehouden de door een producent aangeboden overschotten van dierlijke mest in ontvangst te nemen tegen de voorwaarden vast te stellen door de Vlaamse Executieve ;

4° het stimuleren van de vraag naar een ecologisch verantwoord gebruik van dierlijke mest ; de mestbank kan hiertoe toelagen verlenen inzonderheid aan gebruikers, producenten en vervoerders evenals voor de ontwikkeling van bijkomende infrastructuur voor mestopslag ;

5° het geven van voorlichting over produktie, vervoer, opslag, opbrenging op de grond en verwerking van dierlijke mest ;

6° het participeren en het nemen van initiatieven tot uitbouw en exploitatie van centrale mestverwerkingseenheden ;

7° het uitvoeren, laten uitvoeren, en stimuleren van toegepast wetenschappelijk onderzoek dat nuttig kan zijn om het mestoverschot ecologisch, technologisch en economisch verantwoord te verminderen alsmede voor de beleidsondersteuning inzake normering en controle ;

8° het innen en invorderen van de mestheffingen bedoeld in onderhavig decreet ;

9° het erkennen van de vervoerders van dierlijke mest ;

10° het verstrekken van adviezen aan de Vlaamse Executieve over alle materies die betrekking hebben op de produktie, het gebruik, de verwerking en de opslag van dierlijke mest ;

11° het toezicht op en de controle van de naleving van de bepalingen van onderhavig decreet.

§ 2. Met betrekking tot de in § 1, 7° vermelde taak legt de mestbank jaarlijks vóór 1 september een programma aan de Vlaamse Executieve ter goedkeuring voor.

§ 3. Onverminderd de bepalingen van artikel 7 § 2 is de mestbank gemachtigd met vervoerders overeenkomsten af te sluiten voor het vervoer van mestoverschotten.

§ 4. De mestbank is gemachtigd met gebruikers overeenkomsten af te sluiten voor de afname van mestoverschotten tegen door de mestbank vast te stellen vergoeding in functie van de kwaliteit van de dierlijke mest.

§ 5. Onverminderd de afzetheffing bedoeld in artikel 21 zal de mestbank met betrekking tot de in § 1, 3° vermelde taak aan producenten aanvullend een vergoeding

aanrekenen voor aangeboden mestoverschotten die niet aan de door de Vlaamse Executieve vastgestelde kwaliteitseisen voldoen.

§ 6. De Vlaamse Executieve stelt de modaliteiten vast voor de bepaling van de in de §§ 4 en 5 bedoelde vergoedingen. Zij kan tevens nadere regels vaststellen met betrekking tot in vorige paragrafen bedoelde taken en overeenkomsten.

Artikel 12

De Vlaamse Executieve bepaalt na advies van de **mestbank** de modaliteiten volgens dewelke de **mestbank** voor de uitoefening van haar taken beroep kan doen op derden.

Artikel 13

De kosten, inbegrepen de investeringskosten, verbonden aan de uitvoering van de in de artikelen 11 en 12 bedoelde taken worden gedekt door :

1° de opbrengst van de **basis-** en afzetheffingen bedoeld in artikel 21, met dien verstande dat jaarlijks ten hoogste 5 % hiervan besteed wordt aan het in artikel 11 § 1, 7° bedoelde wetenschappelijk onderzoek ;

2° de vergoedingen ontvangen van producenten, vervoerders, gebruikers en andere derden.

Hoofdstuk V

Opbrenging van mest op grond

Artikel 14

De hoeveelheid dierlijke en andere meststoffen samen die op cultuurgrond maximaal mag worden opgebracht is beperkt tot :

1° de hoeveelheid uitgedrukt in stikstof : 400 kg per ha en per jaar ;

2° de hoeveelheid uitgedrukt in difosforpentoxyde :

- 250 kg per ha en per jaar voor cultuurgrond waarop snijmaïs wordt geteeld ;
- 200 kg per ha en per jaar voor cultuurgrond waarop gras wordt geteeld ;
- 150 kg per ha en per jaar voor cultuurgrond waarop gewassen andere dan snijmaïs en gras worden geteeld.

Artikel 15

Onverminderd de bepalingen van artikel 14 kan de Vlaamse Executieve met het oog op de bescherming van het leefmilieu bij gemotiveerd besluit aan gebruikers beperkingen en/of verbod opleggen voor de opbrenging van mest op bepaalde cultuurgronden op basis van de in artikel 36, § 1, d. bedoelde ontledingsresultaten van genomen grondstalen.

Artikel 16

De opbrenging van dierlijke mest op andere grond dan cultuurgrond is verboden. Het is eveneens verboden dierlijke mest te lozen of te storten in openbare rioleringen, in oppervlaktewateren alsmede op openbare wegen, bermen en alle plaatsen andere dan cultuurgronden.

Artikel 17

§ 1. De opbrenging van dierlijke mest op cultuurgrond is verboden :

1° gedurende de periode van 15 mei tot en met 1 november op zaterdagen, zondagen en feestdagen evenals op werkdagen voor 8 u en na 19 u. ;

2° gedurende de periode van 2 november tot en met 15 februari ;

3° wanneer bedoelde cultuurgrond overstroomd, bevroren of met sneeuw is bedekt.

§ 2. De op cultuurgrond opgebrachte dierlijke mest dient binnen 24 uur **onderge-**werkt, behoudens wanneer het gaat om een bemesting van grasland.

§ 3. De Vlaamse Executieve kan bij met reden omklede beslissing afwijkingen op de in § 1 vermelde verbodsbepalingen toestaan, voor het hele grondgebied van het Vlaamse Gewest of voor delen ervan. Deze toelating dient de periode en gebieden te vermelden voor **dewelke** de verleende afwijking geldt.

Artikel 18

De Vlaamse Executieve kan bijkomende nadere regels met betrekking tot de opbrenging van dierlijke mest op cultuurgrond vaststellen inzake :

1° de opbrenging van dierlijke mest op hellingen ;

2° de opbrenging van dierlijke mest op drassige grond ;

3° de minimumafstand tussen oppervlaktewateren en de cultuurgrond waarop dierlijke mest wordt opgebracht.

Hoofdstuk VI

Cultuurgronden behorend tot gewestgrensoverschrijdende bedrijven

Artikel 19

De bepalingen van onderhavig decreet zijn onverminderd van toepassing op elk bedrijf gevestigd in het Vlaamse Gewest waarvan een gedeelte van de tot het bedrijf behorende oppervlakte cultuurgrond buiten het Vlaamse Gewest is gelegen. In dit geval dient in de in artikel 3 bedoelde aangifte evenwel tevens opgave gedaan van de buiten het Vlaamse Gewest gelegen cultuurgronden samen met het daarop van toepassing zijnde teeltplan.

Artikel 20

§ 1. Elke producent met een bedrijf gevestigd buiten het Vlaamse Gewest waarvan een gedeelte van de tot het bedrijf behorende cultuurgrond binnen het Vlaamse Gewest is gelegen, dient de in artikel 3 bedoelde aangifte aan de **mestbank** te doen voor wat de in het Vlaamse Gewest gelegen cultuurgronden betreft.

§ 2. De bepalingen van onderhavig decreet met betrekking tot de regels betreffende een doelmatige afvoer van mestoverschotten evenals deze met betrekking tot de opbrenging van dierlijke mest op het land zijn in dit geval onverminderd van toepassing voor wat de in het Vlaamse Gewest gelegen cultuurgronden betreft. Ook de bepalingen van onderhavig decreet met betrekking tot de invoer van dierlijke mest van buiten het Vlaamse Gewest, inzonderheid van artikel 3, § 2 en artikel 21, zijn in dit geval onverminderd van toepassing.

Hoofdstuk VII

Heffingen

Artikel 21

§ 1. Er wordt een basisheffing geheven, waarvan de opbrengst rechtstreeks en **integraal** wordt toegekend aan de mestbank, **lastens** :

1° elke producent die op basis van de in artikel 6 vermelde berekeningsformule of, in voorkomend geval, op basis van de in artikel 6 § 3 bedoelde aangifte voor het bepaalde kalenderjaar een positief mestoverschot heeft hetzij voor de **difosforpentoxyde**-of voor de stikstofproduktie hetzij voor elk van deze beide ;

2° elke invoerder van dierlijke mest van buiten het Vlaamse Gewest.

§ 2. Aanvullend aan de in § 1 bedoelde basisheffing wordt voor een bepaald kalenderjaar een afzetheffing geheven, waarvan de opbrengst rechtstreeks en integraal wordt

toegekend aan de mestbank, lastens elke producent die in het voorbije kalenderjaar dierlijke mest met tussenkomst van de mestbank heeft verhandeld.

§ 3. Het bedrag van de in § 1 bedoelde basisheffing is respectievelijk als volgt vastgesteld :

1° voor de in § 1, 1° bedoelde heffingsplichtigen, op basis van de in artikel 6 bedoelde mestoverschotten uitgedrukt in kg difosforpentoxyde en in kg stikstof als de som van de produkten van het aantal kg mestoverschotten difosforpentoxyde en het aantal kg mestoverschotten stikstof met . . . . frank respectievelijk . . . . frank ;

2° voor de onder § 1, 2° bedoelde heffingsplichtigen : op . . . . frank per ton in het Vlaamse Gewest ingevoerde dierlijke mest naar gronden die niet kunnen beschouwd worden als tot het bedrijf behorende oppervlakte cultuurgronden van het bedrijf waarvan de dierlijke mest afkomstig is.

§ 4. Het bedrag van de in § 2 bedoelde afzetheffing is vastgesteld als de som van de produkten van de in de loop van het voorbije kalenderjaar met tussenkomst van de mestbank verhandelde hoeveelheden dierlijke mest uitgedrukt in kg difosforpentoxyde en in kg stikstof met . . . . frank respectievelijk . . . . frank.

§ 5. Geen heffing is verschuldigd wanneer het bedrag voor een bepaald jaar van de in §§ 1 en 2 bedoelde heffingen tesamen minder bedraagt dan 1.000 frank

Artikel 22

§ 1. De Vlaamse Executieve duidt de ambtenaren van de mestbank aan die belast zijn met de inning en de invordering van de heffing en met de controle op de naleving van de verplichtingen inzake de heffing, en bepaalt de nadere regels met betrekking tot hun bevoegdheden evenals met betrekking tot de inning en de invordering van de heffing.

§ 2. De heffingsplichtige is verplicht de verschuldigde mestheffing te betalen binnen een termijn van 60 kalenderdagen te rekenen vanaf de datum van verzending van het aanslagbiljet.

§ 3. De heffingsplichtige is verplicht om alle bescheiden die nodig zijn om de voldoening van de heffing of de juistheid van de aangegeven bedragen na te gaan, voor te leggen op ieder verzoek van de ambtenaren belast met de controle op de naleving van de verplichting inzake de heffing.

§ 4. De heffingsplichtige is verplicht om op ieder verzoek van de ambtenaren belast met de controle op de naleving van de verplichtingen inzake de heffing, mondeling of schriftelijk alle inlichtingen te verschaffen die hem gevraagd worden om de voldoening van de heffing of de juistheid van de aangegeven bedragen na te gaan.

§ 5. Een intrest van 1 ten honderd per maand is van rechtswege verschuldigd wanneer de heffing niet is voldaan binnen de termijn bedoeld in § 2.

Artikel 23

§ 1. Wanneer een heffingsplichtige, om welke reden ook, de aangifte bedoeld in artikel 3 niet of te laat heeft ingediend of de verplichtingen bedoeld in artikel 22, § 3 en § 4 niet is nagekomen, kan hem door de met de invordering belaste ambtenaar een ambtelijke aanslag opgelegd worden tot beloop van de heffing die vermoedelijk is verschuldigd.

§ 2. De heffing wordt in de gevallen bedoeld in § 1 vastgesteld op basis van de gevraagde stukken of, bij ontstentenis hiervan, op basis van gegevens die kunnen bewezen worden door geschrift, getuigen of vermoedens.

§ 3. De ambtelijke aanslag wordt opgelegd onverminderd de mogelijkheid van navordering binnen de termijn bedoeld in artikel 26.

Artikel 24

§ 1. Binnen een termijn van dertig dagen na de datum van verzending, per aangetekend schrijven, van een ambtelijke aanslag of een navordering, kan de heffingsplichtige per aangetekend schrijven beroep instellen bij de door de Vlaamse Executieve aangewe-

zen Gemeenschapsminister die uitspraak doet binnen de zes maanden vanaf de datum van verzending van het beroepschrift. Bij met redenen omkleed aangetekend schrijven, gericht aan de heffingsplichtige, kan de door de Vlaamse Executieve aangewezen Gemeenschapsminister deze termijn éénmalig verlengen met een periode van zes maanden.

§ 2. Alvorens een beslissing te nemen, legt de door de Vlaamse Executieve aangewezen Gemeenschapsminister de in § 1 bedoelde geschillen voor aan een adviescommissie.

§ 3. Bij gebreke aan een uitspraak van de door de Vlaamse Executieve aangewezen Gemeenschapsminister binnen de in § 1 gestelde termijn, wordt het beroep van de heffingsplichtige als ingewilligd beschouwd.

§ 4. De Vlaamse Executieve stelt nadere regels vast met betrekking tot de uitvoering van onderhavig artikel.

Artikel 25

§ 1. Onverminderd de bepalingen van hoofdstuk XI, wordt voor iedere overtreding van de verplichting om aan de heffing te voldoen, een administratieve geldboete opgelegd gelijk aan het dubbel van de ontdoken of niet tijdig betaalde heffingen met dien verstande dat deze boete ten minste 20.000 frank bedraagt.

§ 2. Onverminderd de bepalingen van hoofdstuk XI, wordt voor iedere overtreding op de bepalingen van artikel 16 een administratieve geldboete opgelegd gelijk aan 100.000 frank.

Artikel 26

De vordering tot voldoening van de heffingen, van de intresten en van de administratieve geldboete verjaart door verloop van vijf jaar, te rekenen van de dag waarop zij is ontstaan.

De verjaring wordt gestuit op de wijze en onder de voorwaarden bepaald bij artikelen 2244 en volgende van het Burgerlijk Wetboek.

Artikel 27

§ 1. De ambtenaar daartoe aangewezen door de Vlaamse Executieve kan met de heffingsplichtige dadingen treffen, voorzover deze niet leiden tot vrijstelling of vermindering van de heffing.

§ 2. Hij beslist tevens over de gemotiveerde verzoeken om kwijtschelding of vermindering van de administratieve geldboete die de heffingsplichtige per aangetekend schrijven tot hem richt.

§ 3. Hij beslist tevens over de gemotiveerde verzoeken tot uitstel van uitbetaling die de heffingsplichtige per aangetekend schrijven tot hem richt.

Artikel 28

§ 1. Bij gebrek aan voldoening van de heffing, intresten, administratieve geldboete en toebehoren, wordt door de met de invordering belaste ambtenaar een dwangbevel uitgevaardigd.

Dit dwangbevel wordt geïssueerd en uitvoerbaar verklaard door de ambtenaar daartoe aangewezen door de Vlaamse Executieve.

§ 2. De betekening van het dwangbevel gebeurt bij gerechtsdeurwaardersexploot of bij aangetekend schrijven.

Artikel 29

§ 1. Op het dwangbevel zijn de bepalingen toepasselijk van deel V van het Gerechtelijk Wetboek houdende bewarend beslag en middelen van tenuitvoerlegging.

§ 2. Binnen een termijn van 30 dagen na betekening van het dwangbevel kan de heffingsplichtige bij gerechtsdeurwaardersexploot een met redenen omkleed verzet

doen, houdende dagvaarding van het Vlaamse Gewest, bij de rechtbank van eerste aanleg van het arrondissement, waar de standplaats van de ambtenaar die het dwangbevel heeft uitgevaardigd gevestigd is.

Hiertoe kiest het Vlaamse Gewest woonplaats bij de mestbank.

§ 3. Dit verzet schorst de tenuitvoerlegging van het dwangbevel.

§ 4. De met de invordering belaste ambtenaar kan, vóór de definitieve beslechting van het geschil bedoeld in § 2, een procedure in kortgeding inleiden bij de voorzitter van de rechtbank waar dit geschil in eerste aanleg aanhangig wordt gemaakt, teneinde de heffingsplichtige te doen veroordelen tot betalen van een provisie op het bij dwangbevel gevorderde bedrag.

Artikel 30

§ 1. Op grond van het uitvoerbaar verklaard dwangbevel en tot zekerheid van de voldoening van de heffing, interesten, administratieve geldboete en de kosten, heeft het Vlaamse Gewest een algemeen voorrecht op alle roerende goederen van de **heffingsplichtige** en kan een wettelijke hypotheek nemen op al de daarvoor vatbare en in het Vlaamse Gewest gelegen of geregistreerde goederen van de heffingsplichtige.

§ 2. Het voorrecht bedoeld in § 1 neemt rang in onmiddellijk na de voorrechten die vermeld zijn in de artikelen 19 en 20 van de wet van 16 december 1851 en in artikel 23 van boek II van het Wetboek van Koophandel.

§ 3. De rang van de wettelijke hypotheek wordt bepaald door de dagtekening van de inschrijving die genomen wordt krachtens het uitvoerbaar verklaarde en betekende dwangbevel.

§ 4. De hypotheek wordt ingeschreven op verzoek van de ambtenaar, bedoeld in artikel 28, § 1, lid 2.

De inschrijving heeft plaats, niettegenstaande verzet, betwisting of beroep, op voorlegging van een afschrift van het dwangbevel dat éénsluitend wordt verklaard door die ambtenaar en dat melding maakt van de betekening ervan.

§ 5. Artikel 447, tweede lid van boek III van het Wetboek van Koophandel met betrekking tot het faillissement, de bankbreuk en het uitstel van betaling, is niet van toepassing op de wettelijke hypotheek inzake de verschuldigde heffing waarvoor een dwangbevel werd uitgevaardigd en waarvan betekening aan de heffingsschuldigde is gedaan voor het vonnis van faillietverklaring.

Hoofdstuk VIII

Stuurgroep Vlaamse Mestproblematiek

Artikel 31

§ 1. Er wordt een Stuurgroep „Vlaamse Mestproblematiek” opgericht die de Vlaamse Executieve adviseert en voorstellen voorlegt met betrekking tot de bescherming van het leefmilieu tegen de verontreiniging als gevolg van de productie, het gebruik en de opslag van meststoffen.

§ 2. De in § 1 bedoelde Stuurgroep :

1° legt vanaf 1992 vóór 1 september van elk jaar aan de Vlaamse Executieve een geactualiseerd mestactieplan voor waarin minimaal dienen opgenomen :

a) gegevens met betrekking tot de gemiddelde hoeveelheden dierlijke mest die per dier en per kalenderjaar worden geproduceerd ;

b) voorstellen met betrekking tot beperkingen die aan bedrijven, categorieën van bedrijven en/of aan bedrijven gevestigd in bepaalde gemeenten, arrondissementen en/of provincies de navolgende drie kalenderjaren opgelegd ter bescherming van het leefmilieu ;

2° legt met ingang van het jaar 1992 driejaarlijks aan de Vlaamse Executieve een voorstel voor met betrekking tot de in artikel 14 bedoelde bemestingsnormen inzonderheid wat de met ingang van 1 januari 2001 te bereiken **eindnorm** betreft alsmede

wat de fasering voor het behalen van deze **eindnorm** betreft ; hiertoe wordt telkens een concreet voorstel geformuleerd voor de drie navolgende kalenderjaren ; onder **eindnorm** wordt voor de toepassing van deze bepalingen verstaan een bemestingsnorm waarbij er een evenwicht is tussen de totale hoeveelheid op de cultuurgrond opgebrachte mest, uitgedrukt in P_2O_5 en stikstof, en de natuurlijke onttrekking aan P_2O_5 en stikstof ;

3° brengt binnen de maand advies uit over de door de Vlaamse Executieve voor advies voorgelegde aangelegenheden met het oog op de bescherming van het leefmilieu tegen de verontreiniging als gevolg van de productie, het gebruik en de opslag van meststoffen ; indien het advies of het voorstel niet binnen deze termijn is uitgebracht kan de Vlaamse Executieve over de voorgelegde aangelegenheid een beslissing nemen.

§ 3. Onverminderd de bepalingen van de artikelen 15 en 33 wint de Vlaamse Executieve voorafgaand het advies in van de Stuurgroep over ieder besluit dat in toepassing van onderhavig decreet wordt getroffen evenals over elk ontwerp van decreet dat een wijziging van onderhavig decreet beoogt.

§ 4. Wanneer de Vlaamse Executieve het voorstel van de Stuurgroep tot aanpassing van de bepalingen van artikel 5 en/of artikel 14 niet kan goedkeuren, nodigt zij de Stuurgroep uit een nieuw voorstel te formuleren. Dit nieuw voorstel dient uitgebracht binnen een termijn van één maand. De Vlaamse Executieve legt vervolgens een ontwerp van decreet neer houdende aanpassing van de bepalingen van artikel 5 en/of van artikel 14 wanneer dit ontwerp afwijkt van het tweede door de in § 1 bedoelde Stuurgroep gedane voorstel, dient de reden hiervan gemotiveerd in de bijhorende memorie van toelichting.

Artikel 32

§ 1. De Stuurgroep is samengesteld uit :

1° twee ambtenaren van de mestbank, die respectievelijk het voorzitterschap en het secretariaat van de Stuurgroep waarnemen ;

2° zestien deskundigen in de bescherming van het leefmilieu tegen de verontreiniging als gevolg van de productie, het gebruik en de opslag van meststoffen, waarvan vier op voordracht van de algemene landbouworganisaties, vier op voordracht van de representatieve organisaties vertegenwoordigd in de Sociaal Economische Raad voor Vlaanderen, vier op voordracht van de leefmilieubewegingen, vertegenwoordigd in de milieu- en natuurraad voor Vlaanderen en vier gekozen uit de wetenschappelijke middelen.

§ 2. De voorzitter, secretaris en leden worden voor een periode van 4 jaar benoemd door de Vlaamse Executieve.

§ 3. Het mandaat is hernieuwbaar met een nieuwe termijn van telkens 4 jaar.

§ 4. De voorzitter en de secretaris van de Stuurgroep wonen de vergaderingen bij met raadgevende stem.

§ 5. De voorstellen inzake bemestingsnormen, gemiddelde hoeveelheden dierlijke mest die per dier en per kalenderjaar worden geproduceerd alsmede met betrekking tot de in artikel 33 bedoelde beperkingen dienen met tweederde meerderheid door de stemgerechtigde leden van de Stuurgroep goedgekeurd.

§ 6. De Vlaamse Executieve kan verdere nadere regelen vaststellen met betrekking tot de werking van de Stuurgroep.

Hoofdstuk IX

Regels betreffende de productie van dierlijke mest

Artikel 33

De Vlaamse Executieve kan ter bescherming van het leefmilieu op voorstel van de in artikel 31 bedoelde Stuurgroep aan bedrijven beperkingen opleggen met betrekking tot de hoeveelheid dierlijke mest die maximaal per bedrijf en per kalenderjaar mag worden geproduceerd.

Artikel 34

§ 1. De in artikel 33 bedoelde beperkingen kunnen worden opgelegd :

1° aan bedrijven behorende tot één of meer door de Vlaamse Executieve te bepalen categorieën ;

2° aan bedrijven gevestigd in één of meer door de Vlaamse Executieve te bepalen gemeenten, arrondissementen en/of provincies.

§ 2. De in artikel 33 bedoelde beperkingen kunnen worden opgelegd :

1° gedurende een periode van 1 tot maximum 3 jaar ;

2° gedurende nieuwe periodes van 1 tot maximum 3 jaar, al of niet aansluitend op elkaar of op de in 1° bedoelde periode.

Hoofdstuk X

Toezicht

Artikel 35

§ 1. Onverminderd de bevoegdheid van de officieren van gerechtelijke politie houden de ambtenaren die de Vlaamse Executieve aanwijst toezicht op de uitvoering van dit decreet en de uitvoeringsbesluiten ervan.

§ 2. Onverminderd de bevoegdheid van de officieren van gerechtelijke politie wordt het toezicht op de naleving van de bepalingen van artikel 16, artikel 17 en de regels vastgesteld in toepassing van artikel 18 van onderhavig decreet daarenboven verzekerd door de burgemeester van de gemeente op wiens grondgebied de cultuurgrond is gelegen. De Vlaamse Executieve kan hieromtrent regels vaststellen.

Artikel 36

§ 1. De bevoegde burgemeester en de in artikel 35 bedoelde ambtenaren mogen bij de uitoefening van hun opdracht :

1° elk onderzoek, elke controle en enquête instellen, alsook alle inlichtingen inwinnen die zij nodig achten om zich ervan te vergewissen dat de **decreets-** en **reglements-**bepalingen worden nageleefd, en met name :

a) alle personen ondervragen over feiten welke het nuttig is te kennen voor de uitoefening van het toezicht ;

b) zich zonder verplaatsing alle boeken en bescheiden doen voorleggen die bij dit decreet en de uitvoeringsbesluiten ervan zijn voorgeschreven, afschriften of uittreksels ervan opmaken en ze tegen ontvangstbewijs in beslag nemen ;

c) inzage nemen van alle boeken en bescheiden die vereist zijn voor het volbrengen van hun opdracht ;

d) grondstalen nemen met het oog op de ontleding ervan ; de **ontledingsresultaten** worden ter kennis gebracht van de gebruiker van bedoelde gronden van de **mestbank** en van de in artikel 31 bedoelde Stuurgroep ; de Vlaamse Executieve stelt de modaliteiten vast met betrekkingen tot het nemen van deze grondstalen, de ontleding ervan alsmede de kennisgeving van de resultaten ;

2° in de uitoefening van hun ambt de bijstand van de gemeentepolitie en van de rijkswacht vorderen.

§ 2. De ambtenaren, bedoeld in artikel 35 zijn bevoegd in geval van overtredingen processen-verbaal op te stellen.

Op straffe van nietigheid moet een afschrift van het proces-verbaal ter kennis van de overtreder gebracht worden binnen de veertien dagen na de vaststelling van de overtreding.

Hoofdstuk XI

Strafbepalingen

Artikel 37

Met gevangenisstraf van acht dagen tot één jaar en met geldboete van honderd frank tot honderdduizend frank of met één van die straffen alleen, wordt gestraft :

1° hij die de voorschriften, vastgesteld door of krachtens dit decreet of de voorschriften van de verleende vergunning overtreedt ;

2° hij die het krachtens dit decreet geregelde toezicht verhindert.

Artikel 38

De werkgever is burgerlijk aansprakelijk voor de betaling van de gerechtskosten, waartoe zijn aangestelden of lasthebbers zijn veroordeeld.

Hoofdstuk XII

Wijzigings- en slotbepalingen

Artikel 39

Artikel 6 van het decreet van 21 december 1988 houdende oprichting van de Vlaamse Landmaatschappij wordt aangevuld met een § 5 die als volgt luidt :

„§ 5. De Maatschappij wordt tevens belast met de taken die overeenkomstig het decreet houdende regels inzake de bescherming van het leefmilieu tegen de verontreiniging door meststoffen aan de **mestbank** zijn opgedragen”. Met het oog op de uitvoering van deze taken is de Maatschappij gemachtigd contractueel personeel aan te werven.

Artikel 40

Artikel 4 van het decreet van 24 januari 1984 houdende maatregelen inzake het grondwaterbeheer evenals het Besluit van de Vlaamse Executieve van 1 maart 1989 houdende bepaling van de voorwaarden en gevallen waarin afwijkingen kunnen worden toegestaan op het verbod dierlijke faecaliën in vloeibare vorm afkomstig van buiten het Belgische grondgebied direct of indirect te lozen, te deponeren of op te slaan op of in de bodem alsmede houdende aanwijzing van het openbaar bestuursorgaan dat deze afwijkingen kan toestaan, worden opgeheven.

Artikel 41

Dit decreet treedt in werking op de datum die door de Vlaamse Executieve wordt bepaald, behoudens de bepalingen van artikel 17, § 1, 2° die 12 kalendermaanden later in werking treden.

Brussel, . . .

***De Voorzitter van de Vlaamse Executieve,
Gemeenschapsminister van Financiën en Begroting,***

G. GEENS

***De Gemeenschapsminister van Leefmilieu, Natuurbehoud
en Landinrichting,***

T. KELCHTERMANS

**ADVIES VAN DE SOCIAAL-ECONOMISCHE RAAD
VAN VLAANDEREN**

***ADVIES MET BETREKKING TOT HET VOORONTWERP VAN
DECREET INZAKE DE BESCHERMING VAN HET LEEFMILIEU
TEGEN VERONTREINIGING DOOR MESTSTOFFEN***

De Gemeenschapsminister voor Leefmilieu, Natuurbehoud en Landinrichting heeft op 26 maart 1990 de Raad om advies gevraagd over het voorontwerp van decreet inzake de bescherming van het leefmilieu tegen de verontreiniging door meststoffen.

*
*   *

VOORAFGAANDELIJK

De Raad stelt vast dat, zoals in het verleden met betrekking tot andere milieucompartimenten, met het voorliggend voorontwerp van decreet wordt geopteerd voor een ad hoc oplossing “na de feiten”, van een historisch gegroeid probleem.

De Raad wijst op de noodzaak van de integratie van de beschikkingen in voorliggend voorontwerp van decreet op meerdere vlakken :

- Een regeling inzake de mestproblematiek dient geïntegreerd in een globaal bodem- en landbouwbeleid. Dit vereist overleg tussen de Nationale Landbouwminister en de Gemeenschapsminister van Leefmilieu.
- Gezien de internationale dimensies die het probleem krijgt door de import en export van meststoffen dient het beleid eveneens te worden geïntegreerd binnen EG-verband. De Raad verwijst terzake naar de initiatieven van de Raadgevende Interparlementaire Beneluxraad ;
- De uitgetekende aanpak zal tevens in het algemene kader van de milieuwetgeving, zoals dit momenteel door de “Commissie Bocken” wordt uitgewerkt, moeten passen.

De Raad vraagt over het uiteindelijke ontwerp van decreet geraadpleegd te worden

Gelet op de hierna voorgestelde bemerkingen bij het voorontwerp **van decreet en zijn implicaties op de voorgestelde regelgeving**, zal de Raad zijn artikelsgewijze bemerkingen formuleren op **basis van het ontwerp van decreet**.

In bijlage 1 worden enkele tekstuele bemerkingen geformuleerd bij het voorliggend voorontwerp van decreet.

In bijlage 2 formuleert de Raad enerzijds **zijn technische commentaar bij de behandeling van de mestproblematiek** in het MINA-plan. Anderzijds wordt een technische toelichting gegeven bij de mestproblematiek.

1. ALGEMEEN

De Raad onderkent het probleem van de mestoverschotten en bevestigt dat er nood is aan een beleid terzake. Het probleem stelt zich in de huidige situatie op het subregionale en op het bedrijfsniveau.

Of, en in welke mate er zich ook op het gewestelijke niveau een mestoverschot manifesteert hangt af van het gehanteerde cijfermateriaal m.b.t. de produktiehoeveelheden en de keuze van de bemestingsnormen.

1.1. *Situering van de problematiek*

1.1.1. *Mestproduktie*

De Raad stelt vast dat de discussie met betrekking tot de omvang van de nutriëntenuitscheiding in dierlijke mest tot op heden nog niet is afgerond.

De basis voor de aanpak van de mestproblematiek dient volgens de Raad te bestaan uit een grondige en volledige kwalitatieve en kwantitatieve analyse van de relevante polluenten, met name stikstof en fosfor. Het opstellen van globale mineralenbalansen waarin elke bijdrage in de nutriëntencyclus correct wordt weergegeven is van primordiaal belang om een juist beeld te kunnen krijgen van de nutriëntenstromen op het niveau van het bedrijf en van het milieu in zijn totaliteit. Zonder deze kennis is een consensus over het te voeren beleid **weinig** waarschijnlijk.

De evolutie van het kunstmeststoffengebruik en van de samenstelling van **het veevoer** moeten bij de situering van het probleem eveneens worden in rekening **gebracht**. **De Raad** stelt dat een daling van de nutriëntenuitscheiding door het vee, via aanpassing van de samenstelling van het veevoer, dient aangemoedigd. Hierbij **dient met een** aanpassingsperiode van 10 à 15 jaar rekening te worden gehouden.

De Raad wijst er op dat een lineaire extrapolatie van **de recente sterke uitbreiding** van de varkensstapel minstens voorbarig is.

1.1.2. Bemestingsnormen

De grootte van eventuele mestoverschotten hangt niet alleen af van de omvang van de mestproductie, maar evenzeer van de keuze van de bemestingsnormen.

De Raad stelt vast dat de bemestingsnormen, **zoals** voorgesteld in het voorliggende voorontwerp van decreet, niet wetenschappelijk zijn onderbouwd.

De Raad stelt zich de vraag of de bemestingsnormen niet uit hoofde van louter juridische overwegingen zodanig arbitrair zijn vastgelegd, dat het optreden van een globaal structureel mestoverschot wordt uitgesteld.

- a) De fosfornormen werden niet gediversifieerd volgens bodemtype. Bovendien zijn de vooropgestelde waarden voor onttrekking door de gewassen betwistbaar en onvoldoende gediversifieerd gelet op de informatie waarover men in het kader van de Mestbank zal kunnen beschikken met betrekking tot het teeltplan.
- b) Bij de bepaling van de stikstofnormen werd uitgegaan van fragmentaire en wetenschappelijk **betwisbare** gegevens en methoden. Bij de bepaling van de stikstofnorm moet **worden** rekening gehouden met alle factoren die mee het gedrag van N-verbindingen uit meststoffen bepalen.

De Raad stelt dat de gehanteerde bemestingsnormen zodanig dienen te zijn dat de basismilieukwaliteit niet in het gedrang komt. De basismilieukwaliteit wordt gedefinieerd als **een verzameling van bestaande** en nog uit te vaardigen normeringen op de diverse bestuurlijke niveaus (EG, nationaal, Vlaams Gewest) m.b.t. milieubelastende componenten.

In deze context meent de Raad dat een bemestingsnorm enerzijds dient gebaseerd te zijn op correcte gegevens i.v.m. onttrekking door gewassen, bio-chemische wijziging van de toegediende nutriënten en accumulatie in de bouwvoor, en anderzijds tegemoet dient te komen aan een - in het licht van vermelde basismilieukwaliteit - aanvaardbare uitspoeling naar het grondwater, afspoeling naar het oppervlaktewater en vervluchting in de atmosfeer..

Dit betekent dat een diversifiëring van de norm volgens teelt, bodemtype en hydrogedogische toestand van de ondergrond zich opdringt. Bij wijze van voorbeeld zij verwezen naar de uitspoelingsmodellen voor nitraat, zoals die door het Nederlandse Rijksinstituut voor Volksgezondheid en **Milieuhygiëne (RIVM)** worden gebruikt.

De Raad kan de huidige normstelling slechts tijdelijk aanvaarden mits gekoppeld aan onderstaande voorwaarden :

- a) De Stuurgroep Vlaamse Mestproblematiek dient onverwijld en op wetenschappelijk verantwoorde wijze de uitwerking van een gedetailleerde, naar bodem en gewas gediversifieerde normering aan te vatten.

Met ingang van 1992 dient een **aldus** in de tijd gefaseerde normering (voor maximum 3 jaar) te worden uitgewerkt.

In het voorontwerp van decreet wordt reeds een normstelling uitgewerkt geldig vanaf het jaar 2001. De Raad ziet niet in hoe een fasering van de bemestingsnormen conform de wetenschappelijke kennis terzake consequent kan worden doorgevoerd, wanneer de **eindstap** in deze fasering reeds van op voorhand is vastgelegd.

- b) Het voorontwerp van decreet voorziet in de wettelijke basis om kritieke situaties aan te pakken (art. 33). De Vlaamse Executieve dient onverwijld de modaliteiten vast te leggen waarbinnen vermelde **mogelijkheid** kan worden aangewend, inclusief een regeling met betrekking tot de extra kosten en/of gederfde inkomsten die vermelde beperkingen kunnen impliceren.

1.2. **Instrumentarium**

De Raad **stelt** vast dat, om te komen tot een oplossing van het probleem van de mestoverschotten, in het voorliggend voorontwerp van decreet slechts één strategie **concreet** wordt uitgewerkt, met name de verspreiding van de mestoverschotten via een op te richten mestbank.

Dit belet niet dat de op te zetten financieringsstructuur van de mestbank (cf. infra) **een** milieu-onvriendelijke bedrijfsvoering zal penaliseren en zodoende bijdragen tot een beperking van de mestoverschotten.

Het uitwerken van een systeem van positieve financiële stimuli naar milieu-vriendelijke bedrijfsvoering toe kan volgens de Raad eveneens bijdragen tot een oplossing van **het probleem** van de mestoverschotten. Bedoelde stimuli dienen in de voorgestelde regelgeving te worden voorzien.

De Raad benadrukt dat de verspreiding van de mestoverschotten slechts een eerste stap is in de richting van een definitieve oplossing voor het probleem van de mestoverschotten. De Raad dringt er op aan dat de andere beleidssporen terzake, zoals indicatief reeds in **het voorontwerp** vermeld, worden uitgewerkt. De Raad onderstreept in dit verband het sturend vermogen van een verantwoord vergunningenbeleid gericht op een betere geografische spreiding van de veeteelt en een evenwichtige bedrijfsstructuur.

Dit laatste vereist overleg tussen het nationaal ministerie van landbouw en **de gewestelijke** administratie voor leefmilieu en ruimtelijke ordening.

2 HOOFDSTUKSGEWIJZE BEMERKINGEN

Hoofdstuk I : Algemene bepalingen.

De Raad merkt op dat het begrip “verwerken” van dierlijke mest niet wordt gedefinieerd (art. 2, 14”).

De definities gegeven aan de begrippen “gebruiker” en “vervoerder” (art. 2, 17” en 18”) kunnen aanleiding geven tot misverstanden. Meer bepaald dient in deze context de positie van de ioonbedrijven te worden verduidelijkt in de memorie van toelichting.

Hoofdstuk II : Inventarisatie.

Met betrekking tot de aangiften en de registers dient volgens de Raad, waar mogelijk, worden gebruik gemaakt van bestaande informatiekkanalen.

Wanneer bepaalde gegevens enkel door een afzonderlijke inventarisatie kunnen worden verkregen dient deze zo veel als mogelijk eenvormig te zijn met andere inventarissen (cf. NIS-landbouwtelling, de op te richten provinciale databanken van het Ministerie van Landbouw).

In ieder geval moet de informatie vervat in de aangifte enerzijds en het register anderzijds op gelijke wijze zijn gestructureerd. De Raad meent dat deze voorwaarden onontbeerlijk zijn voor de gebruiksvriendelijkheid naar de aangifte- resp. registratieplichtige toe alsook voor de vlotte verwerking van deze gegevens door de mestbank.

Bij de door de Vlaamse Executieve nader te bepalen regels met betrekking tot bedoeld register (art. 4, §§ 1, 2, 3, 4) dient ermee rekening te worden gehouden dat in de praktijk de kunstmeststromen en diervoederstromen zich splitsen. Bepaalde leveranciers verkopen een deel van de door hun geproduceerde of aangekochte produkten en gebruiken een ander deel zelf. Er moet een bijzondere zorg worden besteed aan het uitwerken van de vernoemde nadere regels teneinde dubbeltellingen of het verdwijnen van kunstmest- en diervoederstromen te vermijden.

De produktiehoeveelheden (art. 5) dienen te zijn gestoeld op wetenschappelijk verantwoorde gegevens. De Raad dringt erop aan geraadpleegd te worden nadat de in het ontwerp van decreet vermelde produktiehoeveelheden zijn ingevuld. De wetenschappelijke basis voor de invulling van de produktiehoeveelheden moet volgens de Raad in de memorie van toelichting uitvoerig worden gemotiveerd.

De indeling van het vee in categorieën dient zo veel mogelijk genuanceerd te worden naar de werkelijke mestproductie. Bij voorkeur moet hiervoor een bestaande en algemeen aanvaarde indelingswijze worden gehanteerd, met een nauwkeurige en eenduidige omschrijving van de te onderscheiden diersoorten (NIS-landbouwtelling).

De berekening van de mestoverschotten (art. 6) moet volgens de Raad gebaseerd zijn op de werkelijke jaarlijkse veebezetting, zoniet ontstaat het risico een vertekend beeld te krijgen van de werkelijke mestproductie.

De Raad benadrukt de waarde van nutriëntenbalansen in het streven naar een doelmatiger gebruik van nutriënten, zowel op het niveau van de produktie van dierlijk mest als op het niveau van het gebruik van meststoffen.

Hoofdstuk **III** : Regels betreffende een doelmatige afvoer van mestoverschotten.

Voor zover het niet gaat om het vervoer van dierlijke mest binnen het eigen bedrijf (d.w.z. het vervoeren van mest naar cultuurgronden behorend tot het bedrijf van de producent) of in het kader van de burenregeling (art. 7 § 1 3de lid 1°) met vervoersmiddelen in beheer van de betrokken producent zelf of van de betrokken gebruiker, meent de Raad dat elk transport van dierlijke mest aan één en hetzelfde regime moet onderworpen worden. Het principe van “erkende vervoerders” is hiervoor het meest aangewezen.

De Raad stelt vast dat de mestbank de door haar erkende vervoerders kan verplichten de aan haar aangeboden mestoverschotten op te halen en te vervoeren naar de gebruikers, verzamelpunten en/of verwerkingseenheden.

Daarentegen kunnen producenten niet worden verplicht mestoverschotten af te staan aan door de mestbank aangeduide vervoerders en de gebruikers kunnen evenmin verplicht worden mestoverschotten te aanvaarden. Teneinde de goede werking van de mestbank, als sturend organisme, te waarborgen is het nodig de continuïteit van de meststromen van producent naar eindbestemming (gebruik, verwerking) te verzekeren.

In deze context moeten producenten kunnen worden verplicht tot het afgeven van hun mestoverschotten en dient het gebruik van dierlijk mest te worden aangemoedigd (voorlichting financiële stimuli, ...).

Hoofdstuk **IV** : Opdracht van de mestbank.

De Raad merkt op dat de mestbank binnen de bepalingen van voorliggend voorontwerp van decreet zowel betrokken partij als controlerende instantie is en zodoende in een rechter en partijsituatie verkeert.

De Raad beaamt echter dat omwille van praktische redenen het samenbrengen van beide functies onder de bevoegdheid van één centrale instantie wenselijk is.

Voor de uitoefening van haar taken kan de mestbank beroep doen op derden (art. 12). Het mag volgens de Raad niet de bedoeling zijn dat de mestbank dienaangaande enkel overeenkomsten afsluit met één erkende coöperatieve vennootschap, zoals in de memorie van toelichting wordt gesuggereerd.

Gezien de bemiddelende en dirigerende functie die de Mestbank zal hebben in het beheer van de meststromen in het Vlaamse gewest, vormt samenwerking met meerdere erkende coöperatieven en individuen geen bezwaar.

Hoofdstuk V: Opbrenging van mest op grond

De Raad onderlijnt het belang van de fasering van de bemestingsnormen in de tijd en de opdracht van de Stuurgroep Vlaamse Mestproblematiek in deze.

In het voorontwerp van decreet wordt reeds een normstelling uitgewerkt geldig vanaf het jaar 2001. De Raad ziet niet in hoe men een fasering van de bemestingsnormen conform de wetenschappelijke kennis terzake consequent kan doorvoeren. Wanneer de eindstap in deze fasering reeds van op voorhand is vastgelegd.

De Raad meent dat alle bemestingsnormen moeten worden **gediversifieerd** volgens het bodemtype en dat er voor de stikstofnorm bovendien net als **voor de fosfor** een **diversifiëring** volgens de teelt nodig is.

De formulering van een afzonderlijke norm voor dierlijke meststoffen geeft in de huidige vorm aanleiding tot mogelijke tegenstrijdigheden. Art. 14 § 1. 2° verplicht bijvoorbeeld de totale mestgift te beperken tot 400 kg N. Bij gsdoeltelijke opvulling van deze wettelijke limiet met 50 kg N kunstmest blijft nog ruimte voor 350 kg N dierlijke mest. Art. 14 § 1, 1° a) laat echter in tegenstelling hiermee een dierlijke **mestgift** toe van 400 kg N/ha jaar.

In het licht van de door de Raad voorgestelde wijziging van de heffingsstructuur (cf. infra) is de inbouw van een afzonderlijke norm voor dierlijke meststoffen in het decreet overbodig, gezien hij enkel diende als financieringsbasis voor de mestheffingen. De punten 1° van art. 14 §§ 1 & 2 kunnen daarom worden geschrapt.

De Raad vraagt dat de keuze van de bemestingsnormen in het uiteindelijke ontwerp-decreet uitvoerig en op wetenschappelijk verantwoorde wijze worden gemotiveerd.

De Raad acht de regelingen inzake de opbrenging van mest (art. 17) te weinig genuanceerd. Er werd onvoldoende rekening gehouden met landbouwtechnische evenmin als met milieuhygiënische eisen inzake bemesting. In periodes waarin intensieve bemesting landbouwtechnisch noodzakelijk is, dient de uurregeling en weekendregeling te worden versoepeld. Dit is ook vanuit milieuhygiënisch standpunt verantwoord. De **NH₃-vervluchtiging** uit mest is immers het grootst bij hogere temperaturen, m.a.w. overdag.

De Raad stelt voor de voorziene uur- en weekendregelingen met betrekking tot de opbrenging van mest te beperken tot de periode van 15 mei tot 1 november. Tijdens de periode van 15 februari tot 15 mei moet vanuit landbouwkundige behoefte de grootste **mestgift** kunnen worden toegediend. De voorziene uur- en weekendregeling kan hier niet behouden blijven. Het verbod op het toedienen van mest in de periode van 1 november tot 15 februari dient van kracht te blijven.

Teneinde de seizoenwisselingen beter te kunnen opvolgen moet de mogelijkheid blijven bestaan deze bepalingen op korte termijn aan te passen.

Met betrekking tot de bijkomende regels inzake de opbrenging van dierlijke mest (art. 18) stelt de Raad vast dat de regels aangehaald in de leden 4° tot 9° wel relevant kunnen zijn inzake de bemestingsproblematiek, doch niet thuishoren in het kader van het voorliggend voorontwerp van decreet. De Raad stelt dan ook voor deze bepalingen in de terzake meer relevante wetgeving op te nemen.

Hoofdstuk **VI** : Cultuurgronden behorend tot gewestgrensoverschrijdende bedrijven

De Raad onderstreept dat de integratie van de regelgeving m.b.t. de mest zich opdringt binnen het EG- kader.

Hoofdstuk VII : Heffingen

Ten eerste stelt de Raad vast dat ter financiering van de mestbank een heffing wordt gelegd op zowel de mestoverschotten als op de veevoerders en kunstmeststoffen.

De Raad erkent de verwevenheid tussen enerzijds dierlijke mestproductie en veevoerders en anderzijds tussen het gebruik van dierlijke mest en kunstmeststoffen.

De Raad stelt evenwel dat zolang er op EG-niveau geen reglementering is uitgewerkt wat diervoederheffing en kunstmeststoffenheffing betreft, de voorziene heffingen op diervoeder en kunstmest, vanuit het oogpunt van het vermijden van concurrentievervalsing, niet kunnen.

De betrokken veevoerders- en kunstmeststoffenproducenten zouden nu reeds vooruitlopende op de nakende EG-richtlijn terzake, convenanten met de overheid moeten afsluiten, teneinde hun bijdrage tot de mestproblematiek te regelen.

Ten tweede stelt de Raad vast dat in het voorontwerp van decreet wordt geopteerd voor een getrapte heffing op de dierlijke mestoverschotten.

De Raad stelt een ander systeem voor, conform zijn visie op de taak van de mestbank.

De Raad onderscheidt voor de mestbank een dubbele taak.

Enerzijds is er de registratie van en controle op de mestproductie en -stromen alsmede de sturing ervan. Deze taak is volgens de Raad van essentieel belang.

Anderzijds is er de actieve tussenkomst van de mestbank (al of niet via derden), m. b.t. het transport van producent naar gebruiker of verwerkingseenheid of bij de verwerking zelf.

In tegenstelling tot de visie zoals die in het voorontwerp van decreet wordt vertolkt, meent de Raad dat m.b.t. deze tweede functie in de eerste plaats moet gedacht worden aan transport en verwerking in eigen beheer (door producent, door gebruiker, door coöperatieve . . .), uiteraard met behoud van alle registrerende, controlerende en dirigerende functies van de mestbank.

De mestbank dient dan ook enkel actief op te treden wanneer transport of verwerking in eigen beheer niet kan gerealiseerd worden.

Bovenstaande uitgangspunten hebben uiteraard hun repercussie op de heffingsstructuur.

De middelen om de eerste functie, nl. de registratie, de controle en de sturing (inclusief financiële stimuli) van de mestproductie en -stromen te realiseren, dienen verhaald via een gelijke heffing op iedere eenheid geproduceerde dierlijke mest. Conform zijn advies inzake het MINA-fonds stelt de Raad dat de loonkosten van het personeel van de mestbank dienen verhaald op de begrotingsmiddelen van het MINA-fonds.

Wanneer de mestbank in zijn tweede functie optreedt zal de overschottenproducent hiervoor een retributie dienen te betalen aan de mestbank.

Wanneer de overschotten in eigen beheer kunnen getransporteerd of verwerkt worden is uiteraard geen retributie vereist.

De hoogte van de administratie geldboeten (artikel 25) dient in overeenstemming te zijn met de ernst van de overtreding.

Hoofdstuk VIII : Stuurgroep Vlaamse Mestproblematiek

De Raad wenst dat het soevereine beslissingsrecht van ds Vlaamse **Executiwe. specifiek: inzake** de voorliggende problematiek, volledig gewaarborgd wordt.

Vanuit geschetst uitgangspunt wijst de Raad erop dat het voorliggend voorontwerp van decreet voorziet dat de Vlaamse Executieve niet kan #wijken van de door de Stuurgroep gedane voorstellen (art. 31, § 4).

De Raad pleit er voor volgende regeling desbetreffend op te nemen in voorliggende regelgeving :

De Stuurgroep maakt zijn voorstel over aan de Vlaamse Executieve. Indien de Vlaamse Executieve niet kan akkoord gaan met het gedane voorstel maakt zij haar bemerkingen over aan de Stuurgroep met het verzoek een nieuw voorstel te formuleren.

Ultimo op basis van het in tweede orde geformuleerde voorstel gaat de Vlaamse Executieve over tot de opstelling van een ontwerp van decreet. Indien de Vlaamse Executieve afwijkt van het (tweede) voorstel van de Stuurgroep dient een motivatie hiervoor opgenomen in de memorie van toelichting bij het ontwerp van decreet.

De samenstelling van de Stuurgroep heeft volgens de Raad een dubbelzinnig karakter. Enerzijds wordt de Stuurgroep samengesteld uit deskundigen, anderzijds telt zij onder haar leden vertegenwoordigers van organisaties, die rechtstreekse belangen hebben bij het beleid.

De Raad stelt voor de Stuurgroep volledig samen te stellen uit deskundigen en dit op voordracht van :

- a) de algemene landbouworganisaties (4 leden)
- b) de organisaties vertegenwoordigd in de SERV (**4 leden**)
- c) de leefmilieubewegingen vertegenwoordigd in de **MINA-raad** (4 leden)
- d) de Vlaamse Executieve (4 leden, uitsluitend afkomstig uit wetenschappelijke middens die vertrouwd zijn met landbouw-ecologische, landbouw-technische of landbouw-economische aspecten).

De in voorliggend voorontwerp van decreet voorziene hoedanigheid van de Voorzitter en Secretaris van de Stuurgroep dient te worden behouden.

Brussel, 9 mei 1990.

BIJLAGE 1 : TEKSTUELE BEMERKINGEN BIJ VOORLIGGENDE VOORONTWERP VAN DECREET

Onderstaande bijlage geeft tekstuele bemerkingen weer bij het voorliggend voorontwerp van decreet Conform het in het advies gestelde dat de Raad zijn artikelsgewijze bemerkingen zal formuleren naar aanleiding van het ontwerp van decreet, is het opzet van onderstaande beperkt.

- Art. 3   §§ 3 & 4 : De aangifte van de opslagcapaciteit voor diervoeder en kunstmest in m³ is enkel relevant m.b.t. de heffing voor het jaar 1991. Het is daarom ook niet nodig dat deze aangifte elk jaar opnieuw gebeurt.
- § 4 : De aard en de hoeveelheden van de verhandelde diervoeders dienen in het kader van art. 21 § 2, 3° te worden uitgedrukt in ton P₂O₅ en in ton N, naar analogie met § 3, zelfde artikel.
- Art. 8   1 ste alinea :
... bedoeld in het derde lid van art. 7 § 1
- Art. 11   § 1 6°
... tot de uitbouw en exploitatie van centrale mestverwerkingseenheden:
10°
... op de productie, het gebruik, de verwerking en de opslag van dierlijke mest.
- Art. 12   De Vlaamse Executieve bepaalt na advies van de mestbank de modaliteiten . .
- Art. 13   1° : De opbrengst van de heffingen bedoeld in artikel 21, . .
- Art. 14   De punten 1° van §§ 1 en 2 schrappen.
De bemestingsnormen moeten worden uitgedrukt in kg N, per ha, per jaar en kg P₂O₅ per ha, jaar.

- Art. 15 Tussen de bepalingen van de eerste zin van het artikel en de basis daarvoor in de tweede zin dient uitdrukkelijk een causaal verband te worden gesteld
- Art. 17 § 3 schrappen : "... in geval van uitzonderlijke weersomstandigheden door . . . "
- Art. 18 Schrappen : de leden ~~4e~~ tot en met ~~9e~~
- Art. 31 § 2, 2°
Artikel 14 voorziet in geen derde paragraaf.
- Art. 32 § 1 3°
... Sociaal Economische Raad ~~van~~ Vlaanderen . . .
... Milieu- en natuurraad ~~van~~ Vlaanderen . . .
- Art. 35 § 2:
... de naleving van de bepalingen van ~~artikel 16~~, artikel 17 en de regels . . .

BIJLAGE 2

Voorliggende bijlage is gestructureerd in twee delen :

- In een eerste deel wordt een technische commentaar gegeven bij de behandeling van de mestproblematiek in het **MINA-PLAN 1990- 1995**.
- In een tweede deel wordt een technische toelichting verstrekt bij de mestproblematiek.

I. TECHNISCHE COMMENTAAR BIJ DE BEHANDELING VAN DE MESTPROBLEMATIEK IN HET MINA-PLAN 1990-1995

INLEIDING

De leefmilieuproblematiek veroorzaakt door de intensieve veehouderij vertoont raakvlakken met verschillende milieuthema's en -compartimenten. Relevante thema's zijn : vermesting, verzuring, verstoring, verspreiding, verwijdering van afvalstoffen, verdroging, verandering van klimaat.

Gezien de sectoriële indeling, waarvoor in het MINA-Plan 1990-1995 werd gekozen komt vermelde thematiek aan bod in de sectorplannen en deelsectorplannen "lucht", "grondwater", "oppervlaktewater" en "bodem" en in de actieplannen "bestrijding industriële luchtverontreiniging", "milieu en energie", "milieu en mobiliteit" en in het actieplan "bescherming van het leefmilieu tegen de verontreiniging door meststoffen".

Deze versnippering is niet bevorderlijk voor de overzichtelijkheid en leidt hier en daar zelfs tot tegenstrijdigheden.

Hierna worden m.b.t. de mestproblematiek relevante **passages** uit de genoemde plannen besproken in de volgorde **waarin** ze ook in het MINA-Plan 1990-1995 voorkomen. Alle vermelde cijfergegevens werden uit het plan overgenomen, of berekend **aan de** hand van **cijfers** door het **plan** vooropgesteld.

1. SECTORPLAN LUCHT

1.1. Thema klimaatsverandering

1.1.1. Situatieschets (1.4, 1.10, 1.21)

Op mondiale schaal worden **CH₄** en **N₂O-emissies** in de atmosfeer verantwoordelijk gesteld voor een bijdrage van resp. 18 % en 6 % tot het broeikas-effect.

De uitworp **van CH₄** is afkomstig van moerasbestanden, de rijstteelt en in de "ontwikkelde" wereld vooral van de veeteelt. **N₂O** wordt volgens het plan door biologische **bodemactiviteit** vrijgesteld uit kunstmeststoffen.

De aandelen **van** veeteelt en kunstmestgebruik in de totale emissie van **CH₄** en **N₂O** worden niet vermeld.

Volgens het plan kan tegen 2010 een verdubbeling **van** het **CH₄-gehalte** in de **atmosfeer** verwacht worden. Hierin zal, volgens het plan, de veeteelt naast de steenkoolontginning een belangrijke rol spelen. Het aan deze voorspelling onderliggende scenario wordt **niet** vermeld. Evenmin wordt de vooropgestelde stijging **van** de N₂O emissie met **1 % elk jaar** verantwoord. Het verkeer en het kunstmestgebruik wordt hiervoor verantwoordelijk **gesteld**. Het respectievelijke aandeel van veeteelt en het gebruik van kunstmeststoffen **in deze** evoluties wordt niet nader **gespecificeerd**.

1.1.2. *Doelstellingen*

Betreffende **CH₄** en **N₂O** worden naar het broeikaseffect toe, geen afzonderlijke doelstellingen vastgelegd. De totale concentratie aan broeikasgassen, **uitgedrukt in CO₂-equivalenten** mag echter niet verder stijgen, wat volgens het MINA-plan **1990-1995** betekent dat de totale emissie van deze stoffen zal moeten worden gehalveerd. Het **plan ziet** hierin vooral een energieprobleem. Er wordt geen actieplan geformuleerd, temeer daar het een mondiaal probleem betreft, waarvoor lokaal geen oplossing kan worden geboden.

1.2. *Thema's verzuring en vermesting*

Deze thema's worden in deze tekst samen besproken, gezien ze inzake de relatie mestoverschotten-luchtverontreiniging mekaar overlappen.

1.2.1. *Situatieschets (1.2, 1.14, 1.23, 1.25, 1.26, 1.27, 1.49, tabellen lucht 7 en lucht 8)*

De bijdrage van NH₃ tot de totale verzurende emissie in Vlaanderen is in de periode '80-'88 **gestegen** tot zo'n 20 % (uitgedrukt in zuurequivalenten). Deze toename is enerzijds **te wijten aan een daling van** de emissie van andere verzurende emittenten (vooral de SO₂-uitstoot door de **electriciteitscentrales**) en anderzijds aan een stijging van de NH₃-emissie **door do** uitbreiding van de varkensstapel.

De verzurende atmosferische depositie was in de periode 1987- 1988 voor **21 % afkomstig** van NO, en voor 30 % van NH₃.

De NH_x -depositie is in verhouding tot de totale verzurende depositie groter dan de **NH_3 -emissie** tot de totale emissie, omdat NH_3 , in tegenstelling tot SO_x en NO , (de twee andere voornaamste **verzurende** componenten), door de geringe iozingshoogte en zijn specifieke reactiviteit slechts over kleine afstanden wordt getransporteerd.

Tabel Lucht 7 van het plan geeft een beeld van de verzurende depositie in Vlaanderen.

Aangezien deze waarden niet rechtstreeks werden gemeten, maar berekend aan de hand van meetgegevens van lucht en neerslag zou volgens de tekst op deze depositiefluxen een onzekerheidsmarge bestaan van 30 à 40 %.

Tabel lucht 8 geeft dezelfde berekeningsresultaten weer onder vorm van N-depositie. Per ha werd in 1988 in het Vlaamse gewest door atmosferische depositie gemiddeld 38 kg N afgezet, waarvan 23 kg als **NH_x** en 15 kg als NO_x .

1.2.2. Doelstellingen (1.45, 1.46, 1.47, 1.48, 1.49, 1.264, 1.265)

Er wordt gestreefd naar een gefazeerde reductie van de SO_2 -, NO_x - en **NH_3 -emissies**. Als uitgangspunt voor deze reducties worden de emissiewaarden van 1980 gehanteerd.

in het kader van de mestoverschotten zijn enkel de NO_x en **NH_3 -emissies** relevant.

De totale NO_x -emissie moet tegen 1994 met **8,2 % zijn** gedaald t.o.v. het niveau van 1980 en met 30 % tegen **2000** (dit laatste echter slechts als richtwaarde; de precieze betekenis van "richtwaarde" blijft onduidelijk). Voor de grote stookinstallaties (electriciteitscentrales, . . .) moet de NO_x -emissie tegen 1993 met 20 % en tegen 1998 met 40 % zijn verlaagd t.o.v. de emissie in 1980.

Met betrekking tot de bescherming van bos- en heidebestanden en vennen tegen verzuring **en** vermeting worden dezelfde streefwaarden gehanteerd als in Nederland.

Naargelang de gekozen streefwaarde is t.o.v. de periode '87-'88 een reductie nodig van de toenmalige verzurende depositie van 5300 mol H^+ /ha met 55 à 74 % en van de toenmalige vermetende depositie **van 38** kg N/ha met 63 à 85 %.

1.2.3. *Actieplannen*

Het sectorplan zelf verwijst in dit kader naar de doelgroepen verkeer en landbouw, voor wat de NO_x - en NH_3 -emissies aangaat.

De actieplannen waarin de relatie mestoverschotten • luchtverontreiniging aan bod komt (met betrekking tot verzuring en vermesting) zijn :

- Bestrijding industriële luchtverontreiniging
- Milieu en energie
- Milieu en mobiliteit
- Bescherming van het leefmilieu tegen de verontreiniging door meststoffen.

De concretisering van laatst vermeld actieplan via een voorontwerp van decreet wordt in het tweede deel van voorliggende bijlage aan de hand van literatuurgegevens nader toegelicht.

1.3. *Thema verstoring*

Hoewel geurhinder wel degelijk een reëel milieuprobleem is, ontbreekt hieromtrent elke verwijzing in het sectorplan lucht.

Nochtans is enige Belgische of Vlaamse wet- of decreetgeving terzake onbestaande, in tegenstelling tot bijvoorbeeld Nederland (Hinderwet) en de Bondsrepubliek Duitsland (TA-Luft).

Het actieplan "Bescherming van het leefmilieu tegen de verontreiniging door meststoffen" maakt melding van een ontwerp van besluit i.v.m. de algemene exploitatievoorwaarden voor veestallen, waarin afstandsregels zullen worden opgenomen, teneinde geurhinder te voorkomen.

2. DEELSECTORPLAN GRONDWATER

2.1. *Thema vermisting*

2.1.1. *Situatieschets (1.55, 1.57, 1.58, 1.59, 1.60, 1.72)*

2.1.1.1. Stikstof

Nitraationen spoelen zeer gemakkelijk uit naar het grondwater, waardoor de drinkbaarheid ervan wordt aangetast. Reeds ca. 37 % van de door het IHE bemonsterde putwaters in Vlaanderen heeft een NO_3^- gehalte hoger dan de voor drinkwater maximum toegelaten concentratie (MTC) van 50 mg NO_3^-/l . Ca. 50 % van deze putwaters hebben een nitraatconcentratie hoger dan de door de EG vooropgestelde richtwaarde van 25 mg NO_3^-/l .

De oorzaken van deze verontreiniging moeten worden gezocht in de input van stikstof in de bodem door atmosferische depositie en door uitspreiding van meststoffen op de bodem.

Teneinde de door het plan gehanteerde cijfers te beoordelen, worden in het tweede deel van de bijlage enkele cijfergegevens i.v.m. het gedrag van N-verbindingen in het milieu, zoals die bij enkele andere auteurs kunnen worden teruggevonden, geciteerd.

Het MINA-plan spreidt de N-input door depositie en mestuitspreiding gelijkmatig over de volledige oppervlakte van het gewest. Dit geeft een vertekend beeld van de toestand. aangezien enkel de NO_x gelijkmatig zullen zijn verspreid. Ammoniak en meststoffen hebben een lokale impact. Door enkel de gemiddelde N-input te beschouwen onderschat het plan de vermestingstoestand in zwaar belaste gebieden en wordt de vermestingsgraad van minder ernstig of niet aangetaste gebieden overschat.

Een dergelijk gemiddelde kan weliswaar een instrument zijn om de mogelijkheden te evalueren van de verspreiding van lokale of bedrijfsmatige mestoverschotten over het volledig grondgebied, maar hoort niet thuis in een situatieschets.

Bij het maken van een prognose van de grondwaterkwaliteit wordt eveneens van de gemiddelde N-belasting uitgegaan. Hier geldt het hierboven gestelde evenzeer. Bovendien is de berekeningsmethode voor het voorspellen van de NO_3^- uitspoeling naar het grondwater te dermate simplistisch opgevat dat de vraag kan gesteld worden of deze een realistische benadering geeft van de werkelijke toestand. Bodemtype, gewasonttrekking, accumulatie in de bouwvoor, hydrogeologie van de ondergrond noch eventuele denitrificatie in bodem en grondwater werden in rekening gebracht.

Er wordt gerekend met een uitspoeling naar het grondwater van 10 % van de N-gift bij normale bemesting en van ca. 30 % bij overbemesting. Deze twee laatste begrippen worden niet nader gespecificeerd (waarschijnlijk werd de reeds bestaande norm van 400 kg N/ha/jaar • 4 GVE/ha/jaar gehanteerd).

Voor de bepaling van de concentraties uitgespoeld nitraat in de huidige toestand wordt een uitinging van 30 % van de N-gift aangenomen. Vermelde hypothese wordt in de tekst echter niet expliciet aangegeven.

in tegenstelling met de door het MINA-plan gehanteerde methodologie baseert het Nederlandse RIVM-rapport "Zorgen voor Morgen" zich op een aantal modellen voor uitspoeling die met de eerder vermelde parameters wel degelijk rekening houden (zie terzake ook tweede deel van de bijlage). Waarom men voor het MINA-plan niet eveneens heeft gebruik gemaakt van dergelijke modellen blijft in het ongewisse.

Op basis van vermelde berekeningen besluit het plan dat de N-depositie op niet-cultuurgronden t.a.v. 1988 nog met 48 % mag toenemen vooraleer de 25 mg/l drinkwaternorm in het grondwater wordt bereikt. Men gaat hier blijkbaar voorbij aan het feit dat volgens de eigen berekeningen, de belasting van cultuurgronden dermate is, dat het grondwater reeds ernstig zou zijn aangetast. Emissies van NO_x door industrie, verkeer en verwarming die deels de N-depositie veroorzaken moeten terwille van de luchtkwaliteit worden beperkt.

Wat de belasting van **cultuurgronden** door overbemesting betreft wordt de invoering van landbouw-ecologische bemestingsnormen in functie van de geteelde **gewassen**, voorgesteld. Wat met dit begrip juist wordt bedoeld, wordt niet nader omschreven. Wei suggereert het plan een stikstofonttrekking door de geteelde gewassen van 140 à 400 kg N/ha.jr. Deze cijfers worden niet gemotiveerd.

2.1.1.2. Fosfor

Er wordt gewezen op het gevaar dat fosfor kan betekenen voor de grondwaterkwaliteit, door aanreiking van de bodem tot het verzadigingspunt met fosfaten (17 % van de Vlaamse putwaters is reeds verontreinigd door fosfaten). De fosfor-belasting van de bodem is volledig ten laste te leggen van de bemesting van de bodem met dierlijke en met kunstmeststoffen.

Er worden in het plan cijfers gegeven in verband met het P-gehalte van de bodem, doch met deze waarden wordt bij het vooropstellen van bemestingsnormen verder geen rekening gehouden.

Het verbruik, resp. de produktie van fosfor bedroeg in 1988 voor wat kunstmeststoffen betreft 30.444 ton **P₂O₅** en voor wat dierlijke mest aangaat 86.500 ton **P₂O₅**. Ook hier wordt niet vermeld hoe deze waarden bekomen worden. De fosforbelasting bedroeg in 1988 per ha 41 ton **P₂O₅** uit kunstmest en 142 kg **P₂O₅** uit dierlijke meststoffen.

OVAM hanteert hiervoor respectievelijk 50 kg **P₂O₅/ha** jaar afkomstig van kunstmeststoffen in de periode '86-'88 en eveneens 142 kg **P₂O₅/ha** jaar van dierlijke meststoffen (Vanacker & Braekeveit (1986)).

Het MINA-plan 1990-1995 schat de onttrekking door geteelde gewassen in op 75 tot 200 kg **P₂O₅/ha/jaar**. De BBL schat deze onttrekking op 40 tot 120 kg **P₂O₅/ha** jaar.

Zoals bij de stikstofoverschotten wordt hier als oplossing van het probleem **de invoering** van landbouwecologische bemestingsnormen gezien. Deze moeten worden bepaald in functie van de geteelde gewassen en van de fosforverzadigingsgraad van de bodem

2.1.2. Doels tellingen

2.1.2.1. Stikstof (1.62; 1.63)

Er wordt in het plan uitgegaan van een toename van de dierlijke stikstofproductie met 8.6 % per jaar

De emissie van NO_x door verkeer, industrie en **gebouwenverwarming zullen volgens het** MINA-plan 2000 respectievelijk met ca 3 %, 2,5 % en 0%, stijgen

Op de korte termijn zal ernaar worden gestreefd zodanige stikstofnormen op te leggen dat het grondwaterkwaliteit voldoet aan de 50 mg NO₃⁻/l-norm ; op de lange termijn aan de EG-richtwaarde van 25 mg NO₃⁻/l. Volgens de berekeningen van het plan betekent dit dat de uitspoeling maximaal 34,5 kg N/ha mag bedragen (op de **korte termijn**).

Dan betekent dit voor de N-gift. uitgaande van :

- a) 10 % uitspoeling : max. **338,7 kg N/ha.jaar**
- b) 30 % uitspoeling : max. **112,9 kg N/ha.jaar**

Een beperking van de N-belasting door de maximale N-gift uit meststoffen op 400 kg N/ha jaar te stellen, zoals het plan voorstelt, heeft, steeds volgens de gehanteerde **rekenwijze**, een **NO₃⁻concentratie** in het uitspoelende water tot gevolg, hoger dan de MTC voor drinkwater.

Op de lange termijn mag nog maximaal **17,25 kg N/ha** jaarlijks uitspoelen Voor de maximale N-gift betekent dit :

- a) 169 kg **N/ha** bij 10 % uitspoeling
- b) 56 kg **N/ha** bij 30 % uitspoeling.

Het plan rekent nu echter met 10 % uitspoeling (voorheen 30 %) en stelt dan **ook dat de** maximale N-gift **jaarlijks** 170 kg N/ha mag bedragen.

In de hypothese echter dat de uitspoeling van nitraat in de toekomst zal kunnen beperkt worden tot 4 % waardoor de maximaal toegelaten jaarlijkse N-belasting ca 425 kg/ha zou bedragen, aanvaardt het plan de vroegere norm van 400 kg N/ha jaar. De basis van deze hypothese is niet weergegeven.

De term “landbouw-ecologische bemestingsnorm” wordt ook hier aangehaald, maar niet nader verklaard. Bovendien valt te betwijfelen of 400 kg N/ha jaar en dit ongeacht het type gewas landbouwkundig, laat staan ecologisch **verantwoord** is.

Ter illustratie hiervan wordt in het tweede deel van de bijlage enkele onderzoeksgegevens uit andere bronnen weergegeven.

Een verdere nuancering en verduidelijking van de norm naar gewas, bodemtype en hydrogeologische en klimatologische toestand en gebaseerd op een gedegen kennis van het gedrag van N-verbindingen in het milieu dringt zich in het licht van deze opmerkingen op.

2.1.2.2. Fosfor

In het plan wordt rekening gehouden met een toename van de P-gift met 12,9 % per jaar gedurende de komende 5 jaar. Bij nader inzien blijkt het 12,9 % v.d. P-gift in 1988 te betreffen.

Om op korte termijn aan de geldende drinkwaternorm voor fosfaten te voldoen voorziet het plan een beperking van de hoeveelheid gebruikte meststoffen door in een eerste fase de maximale P-gift aan snijmaïs op 250 kg P₂₀₅/ha jaar, aan grasland op 200 kg P₂₀₅/ha jaar en **van** 150 kg P₂₀₅/ha jaar aan andere teelten te stellen.

Volgens het plan zijn dit onttrekkings hoeveelheden. Andere bronnen citeren echter ~~andere~~ cijfers voor fosfaatonttrekking. Hiervoor verwezen zij naar het tweede deel van de bijlage. Bovendien wordt in het plan geen rekening gehouden met de P-verzadigingsgraad van de bodem.

Vanaf 2001 zal het grondwater aan een strengere EG-richtwaarde moeten voldoen wat het fosfaatgehalte betreft.

Daarom stelt het plan voor vanaf dan de maximale **P-gift** op 125 kg P_2O_5 /ha-jaar te stellen. Deze verlaging van de P-bemestingsnorm zal gefazeerd gebeuren.

Het verlagen van de bemestingsnorm tot een ecologisch enigszins meer verantwoorde waarde zal op de korte termijn echter geen gunstige invloed hebben op de grondwaterkwaliteit, gezien het langetermijn effect door accumulatie van de voorafgaande P-gift, bij hogere bemestingsnorm.

2.1.3. Actieplannen

Hierbij **verwezen** naar het tweede deel van de bijlage handelend over de uitwerking van het actieplan, "Bescherming van het leefmilieu tegen de verontreiniging door meststoffen".

3. DEELSECTORPLAN OPPERVLAKTEWATER

3.1. Thema bemesting

3.1. 1. Situatieschets

Het plan beschrijft de toestand van de grote bekkens in het Vlaamse Gewest : **Schelde-**, **Maas-**, **IJzer-** en **Kustbekken**.

De basiskwaliteitsdoelstellingen **voor NO_3^-** worden voor het Scheldebekken overschreden. Volgens het MINA-Plan, dat veronderstelt dat de hoeveelheid NO_3^- die afspoelt 10 % bedraagt van de uitgespoelde hoeveelheid, belooft de bijdrage van de landbouw en atmosferische depositie 7000 ton **$\text{NO}_x\text{-N/jaar}$** ofwel **30,5 %** van de totale bijdrage van het Vlaamse Gewest tot de N-vracht van het Scheldebekken en **41 %** van de NO_3^- -vracht. De hypothese dat het equivalent van 10 % van de uitgespoelde NO_3^- naar het oppervlaktewater afspoelt, wordt niet gemotiveerd.

Wat onhofosfaat betreft wordt gesteld dat de mechanismen van de fosfaatflux **te complex zijn** om een oorzakelijk verband te bepalen tussen de fosforgift aan de bodem en de orthofosfaatvracht van het Scheldebekken. **Wei** stelt het plan vast dat de basiskwaliteitsnormen werden overschreven, **daar waar** fosfonijke industriële afvalwaters worden geloosd en in gebieden die gekenmerkt zijn door overmatige bemesting.

Het Maasbekken voldoet wel aan de basiskwaliteitsdoelstellingen. Dit belet niet dat het **NO_3^- gehalte van** het oppervlaktewater in het Maasbekken met **15 % is gestegen** van '85 tot '88. Op basis **van** dezelfde veronderstellingen als voor het Scheldebekken werd berekend dat de **NO_3^-N vracht** 614 ton N bedraagt, d.w.z. dat **43,5 %** van de totale N-vracht van **de landbouw** en **van** atmosferische depositie afkomstig is. Alle NO_3^- zou immers van deze bronnen afkomstig zijn.

Het IJzerbekken kende **wat NO_3^- vracht** betreft een stijging van **31 % in de periode 1985-1989**. Om de vuilvracht **van** het IJzerbekken te berekenen werd door **het plan een** andere berekeningswijze gehanteerd dan voor het Schelde- en Maasbekken

Een en ander zou betekenen dat in het IJzerbekken **21,8 kg $\text{NO}_3^- \text{N/ha}$** afspoelt per jaar. waf zeer veel is, volgens het plan.

3.1.2. *Doels tellingen*

Specifiek naar de bescherming van zoet water tegen verontreiniging door nitraten afkomstig van diffuse bronnen bestaat een voorstel van EG-richtlijn er toe strekkende binnen kwetsbare zones de op het land uitgespreide hoeveelheden dierlijke mest te beperken.

In het kader van de tweede Noordzeeconferentie (1987) werd beslist actieplannen voor te bereiden om in de periode '85-'95 de toevoer van P en N naar de Noordzee te halveren.

Op nationaal niveau zullen tegen 21 november 1993 de basiskwaliteitsnormen voorzien in het KB van 4 november 1987 voor wat NH_4^+ - en NO_3^- -**stikstof** betreft, moeten zijn bereikt. Tegen 1 juli 1995 zullen alle basiskwaliteitsnormen uit dit KB moeten zijn bereikt.

3.1.3. *Actieplannen*

Inzake de beperking van de dierlijke mineralenproductie wordt verwezen naar het deelsectorplan "grondwater".

Meer specifiek wordt een gefazeerde invoering van strengere fosfaatbemestingsnormen voorgesteld, alsook een landbouw-ecologische stikstofbemesting en het ecologisch wegwerken van bedrijfsmatige mestoverschotten.

4. SECTORPLAN BODEM

4.1. Thema vefmesting

4.1. 1. Situatieschets

Het plan geeft een korte beschrijving van de aard van de problematiek.

Hoge fosfaatconcentraties in de bodem worden **nadeling** voor de plantengroei genoemd en bodemverzadiging met fosfaten een onomkeerbaar proces.

In tegenstelling met wat eerder in het deesectorplan grondwater werd gesteld wordt de **NH₃-vervluchtiging** op 35 % geschat en de **NO₃-uitspoeling** op ca 15 %.

Er wordt hier wel gesteld dat de denitrificatie in bepaalde gevallen een belangrijke bijdrage kan leveren in de stikstofbalans.

De vermesting van de bodem wordt toegeschreven aan diffuse verontreinigingsbronnen : zure neerslag, emissies van verkeer, industriële activiteiten, verwarmingsinstallaties en overbemesting.

Nergens in het plan werden de gevaren onderkend voor de volksgezondheid van de accumulatie van **NO₃⁻** in bladgewassen na overdadige N-bemesting (cf. spinazie).

4.1.2. Doels tellingen

Er wordt voor het opstellen van **kwaliteitsdoelstellingen** voor de bodem verwezen naar het Nederlandse beleid terzake. Dit biedt inzake N- & P-**gehalte** van de bodem alsdusdanig echter geen normen.

4.1.3. Actieplannen

Hier zij verwezen naar het voorliggende voorontwerp van decreet inzake de bescherming van het leefmilieu tegen de verontreiniging door meststoffen. evenals naar het nog op te stellen ontwerp van bodemdecreet.

4.2. Thema verzuring

4.2.1. Situatieschets

Als niet-natuurlijke bronnen van verzuring van de bodem worden in het plan opgegeven SO_2 , NO , en NH_3 , maar tevens : vluchtige organische stoffen, zuurwerkende kunstmeststoffen (ammoniumnitraat, ureum, superfosfaat) en de export van uitwisselbare basen door oogsten van landbouwgewassen. Deze laatste zou grotendeels verantwoordelijk zijn voor de verzuring van cultuurgronden. Deze verzuring wordt in de landbouw tegengegaan door bekalking. Het kalkgebruik in de landbouw is volgens het plan in de laatste 20 jaar verviervoudigd.

4.2.2. Doelstellingen en actieplannen

Zie terzake 4.1.2., 4.1.3. en de sectorplannen lucht en grondwater.

4.3. Thema verdroging

Dit thema staat in direct verband met de twee vorige in die zin dat een daling van de grondwatertafel deze beide fenomenen kan versterken.

Verdroging van de bodem leidt volgens het plan immers tot een versnelde mineralisatie van organisch materiaal in de bodem, wat een verhoogde uitspoeling van NO_3^- naar het grondwater bevordert. Het vermeldt echter niet dat ook het denitrificatieproces wordt beïnvloed door de grondwaterstand.

Daarnaast betekent een daling van de grondwaterstand dat de invloed van regenwater op de **rhizosfeer** groter wordt (want niet langer verdund met grondwater) en op die manier bijdraagt tot de verzuring van de bodem.

4.4. Thema verspreiding van zware metalen

De bodem wordt volgens het plan via kunstmeststoffen en dierlijke mest belast met resp cadmium en koper. Dit laatste komt in dierlijke mest terecht via het veevoeder.

5. ACTIEPLAN BESCHERMING VAN HET LEEFMILIEU TEGEN DE VERONTREINIGING DOOR MESTSTOFFEN (I.283-I.306)

5.1. *Normen • distributie • afzet bij gebruikers*

Er zal gefazeerd een fosfornorm worden ingevoerd met respectievelijk toegelaten jaarlijkse bemestingsmaxima voor snijmaïs, grasland en de overige gewassen van 250, 200 en **150 kg P_2O_5 /ha** in het jaar 1991 om via 2 tussenstappen te komen tot een algemene bemestingsnorm van 125 kg P_2O_5 /ha/jaar vanaf 2001. Het nu reeds vastleggen van toekomstige normen is **voorbarig**

Door rekening te houden met de fosforverzadigingsgraad van bodems zal volgens het plan deze norm in de praktijk strenger zijn.

Het plan stelt dat er in de huidige situatie nog geen globaal mestoverschot is, wanneer de eerste fase van de normering wordt in aanmerking genomen. Op het niveau van het bedrijf stelt er zich echter een acuut meststoffenoverschot.

Deze overschotten zouden worden uitgespreid op de bodem of verhandeld met derden. Het plan onderkent niet expliciet dat illegale lozingen van mengmest in de oppervlaktewateren voorkomen.

Volgens het actieplan zullen de bedrijfsmatige overschotten door transport naar gebieden **met** een mestbehoefte moeten kunnen verdwijnen. De afzet van dierlijke mest aan akker- en tuinbouwers **al** dan ook moeten worden gestimuleerd, wil een dergelijke strategie slagen.

Het risico bestaat dat de bemestingsnormen zullen worden gezien als een ruimte **waarbinnen** men tijdelijk mest mag afzetten met, gezien de hoge normen, een ruimtelijke verspreiding van de vermist tot gevolg.

Zoals gezegd zal in de eerste fase het totaal van de mestoverschotten (juridisch) **verdwijnen** door ruimtelijke spreiding binnen het Vlaamse Gewest. Het plan gaat daarvoor uit van een gelijkblijvende productie en gelijkblijvende oppervlakte cultuurgrond. De **vraag** stelt zich of dit een realistische benadering is van de werkelijke situatie (stijging **van de grootte** van de veestapel, daling van de oppervlakte cultuurgrond).

In een tweede, daaropvolgende fase, wanneer er volgens het plan een overschot op de globale mestbalans zal optreden, zullen exportscenario's en/of mestverwerking worden geïntroduceerd.

Gelet op de hoge normen, waarvan wordt beweerd dat het om onttrekkingsnormen **gaat en gelet** op het feit dat door deze normen zo hoog te stellen er pas in 200! een mestoverschot zou ontstaan, kan men zich moeilijk van de indruk ontdoen als zouden ze zo gekozen zijn dat er juridisch inderdaad pas op de langere termijn overschotten ontstaan en niet **op grond van** landbouwkundige en/of ecologische beschouwingen. Teneinde deze impressie **te motiveren in** het tweede deel van de bijlage enkele gegevens uit de literatuur.

Hoewel het MINA-Plan de reële bijdrage van de kunstmeststoffen tot de vermesting erkent, wordt deze niet in rekening gebracht bij de voorspelling van het tijdstip waarop er juridisch sprake zal zijn van een mestoverschot.

Indien, uitgaande van de huidige gemiddelde P-belasting volgens het MINA-plan. de kunstmestgift in rekening wordt gebracht, komt men aan 142 kg P₂O₅/ha/jaar ten gevolge van dierlijke mest en 50 kg P₂O₅/ha/jaar ten gevolge van kunstmest, zijnde in totaal 192 kg P₂O₅/ha/jaar.

Indien bovendien de in MINA 2000 vooropgestelde toename van de P₂O₅-produktie in dierlijke mest (zie ook GRONDWATER p. 1.63) in rekening wordt gebracht, zal er nog vroeger sprake zijn van een globaal juridisch mestoverschot.

De huidige stikstofbelasting van cultuurgrond bedraagt 265.100 ton N ofwel 435 N/ha (zie GRONDWATER p. 1.63) zodat er met betrekking tot de stikstofgift nu reeds een juridisch overschot is, waarvoor geen oplossing voorhanden is.

5.2. *Andere maatregelen*

Naast de **bemestingsnormen** kunnen ook een aantal bedrijfsgerichte en technische maatregelen het overschottenprobleem reduceren.

Men bespreekt : maatregelen in de bedrijfsvoering van de veehouderijen en van de akkerbouwbedrijven, maatregelen met betrekking tot de mineralen-input via de veevoeding, het houden van een mestboekhouding, de opslag en de verwerking van mest.

In tegenstelling tot de distributie van de mestoverschotten werden deze maatregelen in het beleid (mestdecreet) slechts indicatief aangegeven.

5.3. *Beleid*

Het MINA-plan 1990-1995 noemt drie concrete beleidsmaatregelen met betrekking tot de milieuverontreiniging door intensieve veehouderij die tot op heden zijn uitgewerkt.

- Ontwerp van decreet inzake de bescherming van het leefmilieu tegen de verontreiniging door meststoffen.
- Ontwerp van besluit van de Vlaamse Executieve met betrekking tot de criteria voor het indelen als hinderlijke inrichting van veehouderijen : verstrengen van de indelingscriteria naar het aantal dieren toe en naar inplanting toe.
- Ontwerp van besluit van de Vlaamse Executieve betreffende het vastleggen van algemene exploitatievoorwaarden voor veestallen, waardoor de hinder ten gevolge van intensieve veehouderij (inzonderheid de geurhinder) door middel van afstandsregels kan worden beperkt.

De laatste twee besluiten situeren zich dus in het kader van het **ARAB** (hinderlijke inrichtingen)

6. **ACTIEPLAN** BODEM (1.390)

Het actieplan maakt gewag van een bodemdecreet dat onder andere het op of in de bodem brengen van meststoffen zal reglementeren.

II. TECHNISCHE TOELICHTING BIJ DE MESTPROBLEMATIEK

1. BESCHRIJVING VAN HET PROBLEEM

1.1. *Definities, samenstelling, productie*

1.1.1. *Definities*

Als dierlijke mest worden beschouwd alle afvalprodukten van het dierlijke metabolisme (fecaliën urine) of elk mengsel dat deze produkten in kwantitatieve hoeveelheden bevat (deze definitie omvat dus eveneens mengmest, een mengsel van fecaliën, urine en water en stalmest, die een mengsel is van dierlijke mest en stro).

Dierlijke mest bevat naast plantennutriënten een grote hoeveelheid organische stof. Bij toediening aan de bodem wordt dus naast het nutriëntgehalte ook het organische stofgehalte van de bodem verhoogd, wat de bodemstructuur beïnvloedt.

Kunstmeststoffen zijn deze meststoffen die zijn vervaardigd via industriële processen, of rechtstreeks als mineraal worden ontgonnen.

Hierna zal de nadruk liggen op de dierlijke mest.

1.1.2. *Samenstelling*

De samenstelling van dierlijke mest en met name van mengmest kan zeer **sterk variëren**. In de literatuur komen dan ook uiteenlopende cijfers voor.

Deze samenstelling is niet enkel afhankelijk van het type dier. Ook **andere parameters, zoals** de samenstelling van het voer, de bedrijfsvoering, de opslagtijd **en -wijze spelen hierin een grote rol**.

Met betrekking tot de mestproblematiek zijn vooral de nutriënten stikstof, fosfor en **kalium** belangrijk en verder een aantal stoffen die als additief in het **voer via de spijsvertering in de** mest terechtkomen (antibiotica, Zn, Cu).

Dierlijke mest kan bovendien een aantal pathogene of anderzijds **potentieel schadelijke** micro-organismen bevatten. (**Fecale** bacteriën, antibioticumresistente stammen). Dit **aspect** van milieuverontreiniging door meststoffen blijft hier verder onbesproken. De meer **acute** problematiek terzake is immers vooral het gevolg van de scheikundige samenstelling van mest, meer bepaald van het stikstofgehalte en het fosforgehalte.

De impact van deze gehalten op het leefmilieu hangt bovendien af van de **grootte van hun** samenstellende delen. Voor stikstof moet bijvoorbeeld een onderscheid **gemaakt worden** enerzijds tussen ammoniakale en niet ammoniakale **stikstof**, en anderzijds tussen voor de planten direct opneembare minerale stikstof (Nm) en organische stikstof waarvan **een deel** gemakkelijk afbreekbaar (Ne) is en een deel dat moeilijk afbreekbaar (Nr) **is**. De **minerale** stikstof in mest bestaat grotendeels uit ammoniakale stikstof.

Het fosforgehalte in dierlijke mest omvat eveneens een organische en **een anorganische** fractie.

De aandelen van deze verschillende fracties in het totale nutriëntgehalte zullen samen **met de** geproduceerde hoeveelheden bepalend zijn voor de milieu-impact van dierlijke mest. Het **is** dan ook onontbeerlijk een juist beeld te hebben van deze aandelen, teneinde de **potentiële** milieuschade correct in te schatten.

1.1.3. *Productie*

De grootte van de mestproductie hangt uiteraard grotendeels samen met de omvang van de **veestapel**.

Door de indeling **van de veestapel** in categorieën en de aannames die deze **veronderstelt** **bekomen** we noodgedwongen slechts een benadering van de **werkelijke situatie m b t de mestproductie**.

Over de berekening van de door deze veestapel geproduceerde mesthoeveelheden **bestaan** dan ook nogal **wat** meningsverschillen.

Cijfers over de grootte van de mestproductie door een bepaalde **diercategorie kunnen sterk** uiteen lopen.

Om een genuanceerd beeld te krijgen worden daarom hieronder in tabelvorm een aantal verschillende bronnen geciteerd inzake mestsamenstelling en mestproduktie.

(Tabellen 1 - 17).

TABEL 1 : Samenstelling van **mengmest** in kg per ton

Diersoort	Droge stof D.S.	Organische stof O.S.	Stikstof N	Fosfor P_2O_5	Kali K_2O	Calcium CaO	Magnesium MgO
Runderen	95	60	4,4	2,0	5,3	OS	0,5
Vleeskalveren	20	15	3,0	1,3	2,4	-	
Mestvarkens	80	63	7,0	4,7	4,0	1,5	1,0
Leghennen	160	115	9,0	8,3	4,5	7,5	1,0

Bron : Dierlijke mest : afval of grondstof - van dr. Vanacker.

TABEL 2 :   Overzicht van de **jaarlijkse** mengmestproductie per diersoort en van het gehalte aan plantenvoedende elementen

Diersoort	kg/ton							
	C V E	m ³ mest/jaar	D S	o s	N-TOT	N-NH ₄	P ₂ O ₅	K ₂ O
<u>Rundvee</u>								
fokvee -1 j.	0,3							
stieren +1 j.	0,8							
mestvee(3-400kg)	0,5							
vaarzen +1 j.	0,5							
mestvee(+500kg)	1							
melkvee	1							
	1	10	97	60	4.5		2.1	5.4
<u>Mestkalveren</u>								
		3	20	15	3.0		1.3	2.4
<u>Varkens</u>								
'fokvarkens		4.3	80	63	6.0	4.2	4.5	4.0
mestvarkens (>20kg)		1.75	78	63	6.5	4.0	4.5	4.4
<u>Kippen</u>								
legghennen		0.074	153	100	9.4		8.4	5.2
mestkippen (vaste mest)		0.088	560	460	2.7		23.7	192

. de mestproductie is deze van zeugen, beren en biggen

Bron : Poels e.a. (1986)

TABEL 3 : Gemiddelde productie en mineraleninhoud **van** dierlijke mest per diersoort in kg per jaar

Diersoort	kg mest per jaar	kg mes? per stalperiode	droge stof	stikstof (N)	fosfor ⁽¹⁾ (P ₂ O ₅)	kalium (K ₂ O)
<u>Rundvee</u>						
mestkalveren	3.200	3.200	64	9,6	4,2	7,7
melk- en mestvee (per koe-equivalent)	20.000	10.000	1.900	88	37	120
<u>Varkens</u>						
mestvarkens	1.600	1.600	128	10,9	7,7	10,4
opfokvarkens	2.300	2.300	138	9,2	9,1	9,2
fokvarkens en beren	4.300	4.300	258	17,2	17,0	17,2
<u>Kleinvee</u>						
Leghennen	80	80	12	0,72	0,53	0,552
mestkippen	9	9	5,22	0,23	0,19	0,194
konijnen (2)	68	68	17	0,53	0,84	0,47

Bron: Consulentschap en algemene dienst voor Bodem, Water- en Bemestingszaken en de Veehouderij, Wageningen, gepubliceerd in Vlugschrift voor de landbouw - nr. 406, 1987.

(1) Voor P werden eigen cijfers vooropgezet gebaseerd op **een omrekening uitgaande** van de samenstelling van de **veevoeders**.

(2) **De** cijfers voor **konijnemest** werden omgerekend uitgaande van **gegevens** van NEUKERMANS, e.a. (1987)

Vanacker e . a . (1 9 8 8)

TABEL 4 :   Produktie en samenstelling van dierlijke mest

diersoort	mengmestproduktie in ton/dier/jaar	N kg/j	P ₂ O ₅ kg/j	K ₂ O kg/j
koeien	22	99	39	134
runderen 0- 1 j	6	27	8	38
runderen 1-2j.	11,5	52	17	74
overige runderen	5,8	28	10	40
zeugen	4,8	19,2	19,2	19,2
mestvarkens	1,7	11,6	7,5	11,1
leghennen	0,058	0,56	0,51	0,40
vlees kippen	0,025	0,24	0,22	0,17

(MLV, 1985)

Bron : Goeteyn (1989)

TABEL 5 . Gemiddelde samenstelling in kg per 1000 l drijfmest volgens de ontledingen van de Bodemkundige Dienst van België en literatuurgegevens

	Droge stof	Orga- nische stof	N	P ₂ O ₅	K ₂ O	CaO	MgO	Na ₂ O	Cl	Cu(g)
Runderen	83	58	4.0	1.9	4.8	1.7	0.9	0.7	2.3	2
Varkens	74	54	6.5	4.4	3.8	3.0	1.1	1.0	1.6	45
Kippen	114	80	9.5	8.0	4.2	14.3	2.0	1.5	2.0	9

Bron : Vandendriessche (1989)

TABEL 6: Jaarlijkse totale (N_{tot}) en minerale (N_m) stikstofproductie van 1 dier voor verschillende diersoorten, in kg N/jaar

	N _{tot}	N _m	N _m /N _{tot} x 100%
koe (1 GVE)	88	35	40%
mestvarken	12	6	50%
fokzeug/beer	30	15	50%
opfokvarken	14	7	50%
legkip	0,64	0,45	70%
slachtkuiken	0,27	0,19	70%
mestkalf	6,6	5,3	80%

Bron : Handboek Rundveehouderij en Buijsman, 1983)

TABEL 7 :   Produktie van mest, mineralen en **organische** stof door de verschillende diersoorten . *

	ALS DUNNE MEST	ALS VASTE MEST	DROGE STOF- GEHALTE	IN DE MEST AANWEZIGE MINERALEN EN ORGANISCHE STOF			
				Stikstof	fosfaat	kalium	Organ. stof
	in kg/jaar		%	in kg/jaar			
Rundvee per groot-vee-eenheid'	20.080		9,5	88,0	40,0	106,0	1200
mestkalveren per dier	2.200		2,0	6,6	2,9	5,3	33
mestvarkens per dier	1.800		8,0	12,0	8,5	7,3	100
fokzeugen en beren per dier	4.250		8,0	30,0	20,0	17,0	270
opfokvarkens per dier	2.000		8,0	14,0	9,4	8,0	126
leghennen per 100		4.000	32,2	50,0	75,0	36,0	920
slachtkuikens per 100		880	56,0	21,0	19,0	14,0	420

*   rundvee exclusief mestkalveren

**   Bron   Een aanzet tot regionale **mestbalansen**, E. H. Rookhuizen. **Maandstatistiek Landbouw** (CBS) 82/11Bron : Lodewijckx **e.a. (1984)**

TABEL 8 :   Productie en samenstelling van verschillend8 mestsoorten per dier, in november 1985

	Productie	Droge stof	N	P ₂ O ₅	K ₂ O	Org. stof
	kg/jaar	g/kg	g/kg	g/kg	g/kg	g/kg
Melkvee (stal)	10.000	95	4,4	1,8	5,5	60
Mestkalveren	3.200	20	3,0	1,3	2,4	15
Mestvarkens	1.700	80	6,8	4,4	6,5	50
Zeugen (nat)	4.800	60	4,0	4,0	4,0	40
Leghennen (nat)	58	150	9,6	8,8	6,9	90
Leghennen (droog)	18	600	24,3	28,3	22,2	370
Slachtkuikens	9	580	26,0	24,0	21,5	430

Bron : **Biermans** e.a., 1988, CAD voor bodem-, water- en bemestingszaken in de veehouderij

TABEL 9 :   Produktie van mest, mineralen en organische stof door de verschillende diersoorten 1984.

	Als dunne mest	Als vaste mest	Drogestof gehalte	In de mest aanwezige mineralen en organische stof			
				stik- stof(1)	fos- faat(2)	kali(3)	organische stof
	kg/jaar		%	kg/jaar			
Rundvee per grootvee-eenheid'							
winterperiode	10.000		9,5	44,0	18,0	55,0	600
zomerperiode	12.000		6,0	55,0	21,0	79,0	450
Meststieren per dier							
winterperiode	5.000		9,5	22,0	9,0	27,5	300
zomerperiode	6.000		6,0	27,5	10,5	39,5	225
Mestkalveren per dier	2.800		2,0	8,4	3,6	6,7	42
Mestvarkens per dier	1.700		8,0	11,6	7,5	11,1	85
Fokzeugen en -beren per dier	4.800		6,0	19,2	19,2	19,2	192
Opfokvarkens per dier	2.300		6,0	9,2	9,2	9,2	92
Leghennen per 100	5.800		15,0	56,0	51,0	40,0	700
Leghennen per 100		1.800	60,0	44,0	51,0	40,0	700
Opfoklegghennen per 100	2.500		15,0	24,0	22,0	17,0	280
Opfoklegghennen per 100		775	60,0	19,0	22,0	17,0	280
Moederdieren van slachtrassan							
6 maanden en ouder per 100		2.650	60,0	65,0	75,0	59,0	950
jonger dan 6 maanden per 100		1.100	60,0	27,0	31,0	24,0	396
Slachtkuikens per 100		900	58,0	23,0	22,0	19,0	324
Legeenden per 100		5.000	32,0	81,3	87,5	43,8	1.150
Slachteenden per 100	5.200		15,0	50,0	46,0	33,0	572
Kalkoenen per 100		3.400	58,0	88,0	82,0	73,0	1.224

Bron Kwartaalberichten milieu CBS 1985/4

1 Uitgedrukt in kg-N-totaal

2 Uitgedrukt in kg P₂O₅3 Uitgedrukt in kg K₂O. Rundvee. ~~exclusief mestkalveren~~ en -stieren

TABEL 10 : De onderscheiden diersoorten in het ammoniakemissiemodel met de fosfaat-, stikstof- en mestproductie in **kg/jaar/gem.aanw.dier**

Diersoort	Mestproductie	P ₂ O ₅	N*
Rundvee	22.000	43,3	145,0
Vleeskalveren	3.500	5,3	10,5
Vleesvarkens	1.700	6,6	11,5
Fokvarkens	5.400	19,4	21,6
Legkippen* 1 OO(nat)	6.300	50,0	66,5
Legkippen' 1 OO(droog)	1.800	50,0	43,7
Slachtkuikens	1.000	24,0	26,0

. **Stikstofgehalte** in de mest na een normale bewaarperiode.

Bron : **Oudendag** en Wijnands (1989), Dierlijke mest, 1987 en N- en P-uitscheiding bij verschillende melkproducties, 1988.

TABEL 11: Produktiefactoren per dier (**plaats**) per jaar, in kg.

Diersoort(1)	Volume kg	Stikstof kg	Fosfaat kg	Kali kg
Rundvee (GVE)	20.000	88,0	36,0	110,0
Mestkalveren	2.400	7,2	3,1	5,8
Mestvarkens	1.440	9,8	6,3	9,4
Fokvarkens	4.800	19,2	19,2	19,2
Leghennen(nat)(1 00st)	5.600	53,8	49,0	38,0
Leghennen(droog)(1 00st)	1.700	42,0	49,0	38,0
Slachtkuikens	700	18,0	17,0	15,0

(1) De omrekeningsfactoren van de GVE (=Groot Vee Eenheden), zijn als volgt :
 koe 1 GVE; kalf 0,3 GVE; mestvee en pink 0,5 GVE en vaars 0,7 GVE. **Omrekeningsfactor voor fokvarkens**
 Zeugen en beren 1 en **opfokvarkens 0,5 fokvarkens**.
 Omrekeningsfactoren voor leghennen :
legkippen en moederdieren 1 en **opfokkuikens 0,33 leghennen**.
 Voor de overige diersoorten zijn geen omrekeningsfactoren van toepassing.

Bron : De Buffer, 1985

TABEL 12 : Produktiefactoren per dierplaats per jaar

Diersoort	Volume (kg)	Organische stof (%)	Droge stof (%)	Stikstof (kg)	Fosfaat (kg)	Kali (kg)
Rundvee (180 dagen)	10.000	6,0	9,5	44,0	18,0	55,0
Mestkalveren	3.000	1,5	2,0	9,0	3,9	7,2
Mestvarkens	1.600	5,0	8,0	8,8	7,5	8,0
Fokvarkens	5.000	4,0	6,0	19,5	18,5	19,5
Leghennen nat (1 00st)	8.000	9,0	14,0	73,6	64,0	40,0
Leghennen droog(")	2.000	37,0	58,2	42,0	50,0	40,0
Slachtkuikens (1 00st)	700	46,0	58,0	18,2	16,8	15,1

Bron : CBS, 1980 en Ciad, 1982

TABEL 13 : Mestproduktie per dier per jaar

Diersoort	Mest ton	P ₂ O ₅ kg	N kg	K ₂ O kg
Rundvee (360 dagen)	22,0	39,0	99,0	134,0
Mestkalveren	2,8	4,2	8,4	6,7
Mestvarkens	1,7	7,5	11,6	11,1
Fokvarkens	4,8	19,2	19,2	19,2
Legkippen nat(1 00st)	5,8	51,0	56,0	40,0
Legkippen droog(1 00st)	1,9	51,0	56,0	40,0
Slachtkuikens (1 00st)	0,9	22,0	23,0	19,0

Bron : Ministerie van Landbouw en Visserij, 1986.

Er wordt verondersteld dat de **totale** hoeveelheid geproduceerde legkippenmest voor 25 % uit droge mest en voor 75 % uit natte mest bestaat.

TABEL 14 : De mest- en fosfaatproduktie per dierplaats per jaar

	Ton mest	Kg P ₂ O ₅
Melkvee in de zomer	10	19
Melkvee in de winter	12	22
Jongvee 0 à 1 jaar	6	9
Jongvee 1 à 2 jaar	11,5	18
Mestkalveren	3,2	5,2
Meststieren	5,8	13,4
Zeugen	7,2	13,5
Opfokzeugen	2,3	8,2
Mestvarkens	1,7	7,4
Leghennen (nat)'	5,8	50
Leghennen (droog)'	1,8	50
Slachtkuikens'	0,9	24

. Per 100 dieren

Bron . Baltussen (1989)

TABEL 15 :   Produktie per gemiddeld aanwezig dier per jaar in kg

Diersoort	Mest	N	P ₂ O ₅	K ₂ P
Rundvee (360 dagen)	22.000	99,0	39,0	134,0
Mestkalveren	2.800	8,4	3,6	6,7
Mestvarkens	1.700	11,6	7,5	11,1
Fokvarkens	4.800	19,2	19,2	19,2
Legkippen nat(1 00st)	5.800	56,0	51,0	40,0
Legkippen droog(1 00st)	1.740	44,0	51,0	40,0
Slachtkuikens (1 00st)	900	23,0	22,0	19,0

Bron Lammers, 1983 en 1984

TABEL 16 : Hoeveelheden verse mest (kg) die **jaarlijks** door diverse diersoorten **worden** geproduceerd, alsmede de daarin voorkomende hoeveelheden organische stof, stikstof, fosfaat en kali (kg)(¹)

Diersoort(per dier)		Dunne mest	Org. stof	N	P ₂ O ₅	K ₂ O
Koeien	(winterperiode)	10.000	600	44	18	55
	(zomerperiode)(1)	12.000	700	55	21	79
Jongvee. 1-2 jaar	(winterperiode)	4.500	270	20	7	28
	(zomerperiode)(1)	7.000	400	32	10	46
Jongvee, 0-1 jaar	(winterperiode)	3.400	200	15	4	21
	(zomerperiode) (1)	2.600	150	12	4	17
Meststieren		5.800	350	28	10	40
Vleeskalveren(4)		3.200	48	9,6	4,2	7,7
Mestvarkens	(8 % d.s.)	1.700	85	11,6	7,5	11,1
Opfokzeugen	(6 % d.s.)	2.300	92	9,2	9,2	9,2
Zeugen(3)	(6 % d.s.)	4.800	192	19,2	19,2	19,2
Leghennen	(15 % d.s.)	58	5	0,56	0,51	0,40
Opfokhennen	(15 % d.s.)	25	2	0,24	0,22	0,17
Vaste mest						
Leghennen	(60 % d.s.)	18,0	7	0,44	0,51	0,40
Opfokhennen	(60 % d.s.)	7,75	3	0,19	0,22	0,17
Slachtkuikens	(58 % d.s.)	9,0	4	0,23	0,22	0,19

- (1) De **hoeveelheden** in **de zomerperiode** worden sterk bepaald door de samenstelling van het gras deze kan variëren onder invloed van de omstandigheden
- (2) Hoeveelheid die na een **normale** bewaring bij het uitrijden in de mest aanwezig is
- (3) Inclusief biggen tot 23 kg.
- (4) Bij een ● fleveting van 2.1 dieren per plaats per jaar
- Overgenomen uit **Vlugschrift** voor de Landbouw n° 405 (lit. 3).

Bron : De Haan e.a. (1986).

TABEL 17 : Samenstelling van de mest van verschillende diersoorten : de gehalten aan Cu, Cd en Zn zijn opgegeven in grammen per ton mest, de overige gehalten in kg per ton mest'.

Mestsoort	Droge stof	Org. stof	N	P ₂ O ₅	K ₂ O	Cl	Na ₂ O	MgO	Cu	Cd	Zn
Dunne mest											
Rundvee(1)	95	60	4,4	1,8	5,5	3,0	1,0	1,0	3	0,03	5
Mestvarkens	80	50	6,8	4,4	6,5	1,5	0,7	1,5	48(2)	0,07	38
Kippen	150	90	9,6	8,8	6,9	2,0	1,0	1,5	18	0,11	64
Zeugen	60	40	4,0	4,0	4,0	1,5	0,7	1,3	2 5	0,05	27
Vaste mest											
Rundvee	215	140	5,5	3,8	3,5	2,0	1,0	1,5	-	-	-
Varkens	230	160	7,5	9,0	3,5	2,0	1,0	2,5	-	-	-
Kippen(vochtig)	320	2 3 0	15,2	16,0	13,0	3,5	2,0	2,5	3 2	0,19	1 1 5
Kippen(droog)	600	3 7 0	24,3	28,3	22,2	8,0	3,0	3,5	5 7	0,35	2 0 5
Slachtkuikens	580	430	26,0	24,0	21,5	5,5	4,0	6,0	68	0,41	2 1 8
Diversen											
Gier(rundvee)	26	10	4,0	0,2	8,0	4,0	1,0	0,2	-	-	-
Vieeskalvermest	20	15	3,0	1,3	2,4	-			-	-	
Af gedragen chamignonmest	391	203	7,0	7,8	9,6	2,8	2,6	2,9	-	-	-

(1) Per stalperiode van 180 dagen

Datum van samenstelling november 1985

(2) Bij invoering van de nieuwe EEG-richtlijnen wordt dit 22 gram per ton mest.
Overgenomen uit Vlugschrift voor de Landbouw N° 406 (lft 3)

Bron : De Haan e.a. (1986)

1.2. **Milieu-Impact**

De impact van het inbrengen van meststoffen in het leefmilieu kent een kwantitatief en kwalitatief aspect (cf. deel I van de bijlage).

Kwantitatief, want uiteraard zijn de hoeveelheden van de ingebrachte mineralen **belangrijk**. Daarnaast is echter ook de draagkracht van het milieu t.a.v. de belasting **door meststoffen** essentieel.

Kwalitatief, omdat de samenstelling van meststoffen en het gedrag van de mineralen daaruit **in** het milieu mede bepalend zijn voor de omvang van eventuele negatieve milieu-effecten.

De milieu-effecten van de produktie van dierlijke mest zijn te **situëren onder de thema's** verzuring, vermesting, verstoring, verwijdering van afvalstoffen.

De milieu-effecten die samenhangen met het gebruik van dierlijke mest zijn daarenboven terug te vinden onder de thema's, verdroging, verandering van klimaat, verspreiding.

1.2.1. *Stikstof : vermesting en verzuring*

De stikstof in dierlijke mest kan op twee verschillende wijzen in het milieu terechtkomen, enerzijds via de emissie van ammoniak en anderzijds door het toedienen van de mest aan de bodem of door lozing in het oppervlaktewater.

1.2.1.1 **Ammoniak-emissies**

De emissie van ammoniak draagt bij tot de verzuring van het leefmilieu en tot de vermesting .

De verzurende eigenschap van NH_3 is enerzijds het gevolg van haar microbiële omzetting tot nitraat, waarbij eveneens hydronium (H_3O^+)-ionen worden gevormd, maar anderzijds paradoxaal genoeg ook te **wijten** aan haar basische eigenschappen. Bij oplossing **van** NH_3 in atmosferische waterdruppeltjes stijgt de pH daarvan.

De bijdrage van de **SO₂-concentratie** in de lucht tot de verzuring van het milieu **neemt** hierdoor toe, omdat de omzetting tot **H₂SO₄** slechts kwantitatief plaatsgrijpt bij een pH hoger dan 2, zodat de reactie na verloop van tijd zichzelf afremt, wanneer het gevormde zuur niet wordt geneutraliseerd.

Het vermestende karakter van NH₃ ligt in het feit dat de depositie ervan bijdraagt tot de totale N-belasting van de bodem.

Ammoniak komt als dusdanig in mest voor, maar wordt daarnaast ook vrijgesteld uit **ureum** (CO(NH₂)₂) en andere organische N-verbindingen, door microbiele activiteit.

Stikstofverliezen door **vervluchtiging** zullen afhangen van de samenstelling van de mest, en als zodanig van de samenstelling en de aard van het voer en van de voederwijze, van de bedrijfsvoering, van de manier van opslaan, van de opslagtijd, van het type dier en de leeftijd van de dieren. Bij het toedienen van de mest zullen de graad van ontbinding (m.a.w. de samenstelling), de dosis, het bodemtype en de atmosferische omstandigheden de vervluchtiging beïnvloeden (Meeus-Verdinne e.a. - 1985, Buysman e.a. - 1983).

Ter illustratie van het bovenstaande, enkele literatuurgegevens over vervluchtiging.

Door het beperkte assimilatievermogen voor **NH₃** door planten en gronden zullen atmosferische verontreiniging en watervervuiling grotere vormen aannemen naarmate de emissie de 60 kg N/ha jaar overschrijdt (Meeus-Verdinne e.a., 1985).

Volgens Jonker (1987) wordt aan de totale NH₃-emissie uit mest voor 20 % bijgedragen door mestproductie en opslag in de stal, voor 30 % door mestproductie bij het weiden en voor 50 % door het gebruik van mest.

van der Meer en Meeuwissen (1989) berekenden dat wanneer grote giften runderdrijfmest (> 50 ton/ha jaar) pas enkele dagen na aanwending op snijmaïs wordt ondergewerkt ca 30 % van de stikstof door **NH₃-vervluchtiging** kan verloren gaan. Bij toediening op grasland op zandgrond bedraagt dit verlies 30 8 35 %.

Bij injectie in de bodem wordt het **NH₃-verlies beperkt** tot hoogstens 1 % **van de N-gift**. Ze citeren verder een relatie tussen de jaarlijkse N-gift en de procentuele NH₃ **vervluchtiging** bij het weiden van runderen. **Deze varieert van 17 kg NH₃-N/ha** bij 0 kg **N-gift/ha** tot 47 kg **NHN₃/ha** bij 500 kg **N-gift/ha**. Gemiddeld bedraagt de vervluchtiging ca. 13 % van de totale N-gift.

De Rijck en Van der Cruyssen (1984) hanteren volgende emissiefactoren :

- 20 % van de minerale N op bouwland
(naargelang het type dier is dit 10 tot 16 % van de totale N-gift)
- 40 % van de minerale N tijdens het weiden **van** runderen
(20 % van de totale N-gift)
- 50 % van de minerale N bij het bemesten **van** grasland in de zomer en 32 % in de overige jaargetijden ofwel resp. 25 % à 40 % en 16 à 26 % van de totale N-gift.

Destain en Raimond (1983) stellen dat 50 tot 60 % van het totale stikstofgehalte in dierlijke mest ammoniakale stikstof is, **waarvan** bij niet onderploegen (toediening op weiden) of in **geval van** uitgesteld onderploegen tot 100 % kan vervluchtigen.

Faber (1988) stelt dat 50 à 70 % van de stikstof in mengmest als ammoniumstikstof **aanwezig** is.

Ammoniakvervluchtiging is het hoogst in de eerste uren na toediening. In Denemarken is onder de mestwetgeving een verplichting voorzien tot het onderwerken binnen de 12 uur **na toediening van de** mest. In Nederland is men verplicht dit binnen de 36 uur **te doen** (van Beek, 1988).

Meeus-Verdinne e.a. (1985) veronderstellen een vervluchtiging van 20 % van de totale stikstof uit mest.

Zowel vanuit zuiver landbouwtechnisch **als** vanuit milieuhygiënisch standpunt heeft men er belang bij de N-verliezen uit mest **t.g** v. ammoniakvervluchtiging te beperken.

Voor het milieu betekent deze immers een bron van verontreiniging door haar verzurende en vermestende invloed, voor de landbouw betekenen ze enerzijds een aanzienlijk verlies van waardevolle grondstoffen, die zal moeten worden gecompenseerd door toediening van extra stikstofbemesting wat ook een extra belasting van het milieu betekent, anderzijds kan NH_3 ook directe schade veroorzaken aan gewassen, met oogstvermindering tot gevolg.

De hoeveelheid NH_3 die vervluchtigt kan worden beperkt door maatregelen zowel bij productie en opslag van mest als bij het gebruik ervan.

Jonker (1987) suggereert in deze zin aangepaste huisvestingssystemen, naar de toekomst toe eventuele binding van NH_3 in de mest en maatregelen inzake het uitspreiden (weerstandigheden, mestinjectie).

Faber (1988) stelt dat 50 à 70 % van de stikstof in **mengmest** als ammoniumstikstof aanwezig is.

1.2.1.2. Nitraat-grondwaterbezoedeling

De stikstofbelasting van bodem, grondwater en oppervlaktewater is voornamelijk afkomstig van de rechtstreekse toediening en/of lozing van mest.

Negatieve gevolgen van een hoge stikstofbelasting zijn :

- aanrijking met nitraat en ammoniak van gewassen, oppervlaktewater en grondwater, waardoor deze voor dierlijke en/of menselijke consumptie ongeschikt worden,
- **eutrofiëring**, waardoor het zelfreinigend vermogen in het gedrang komt en **meer of minder** gevoelige ecosystemen met verdwijning worden bedreigd.

Eutrofiëring zal echter vooral een gevolg zijn van een overbelasting met **fosfor**, aangezien deze meestal het limiterende nutriënt is.

De relatie tussen de stikstofbelasting en de eventuele problemen **die zij veroorzaakt, wordt** bepaald door een groot aantal parameters. Dit is het gevolg van het specifieke gedrag van stikstofverbindingen in het milieu.

De fenomenen die de stikstofflux bepalen zijn :

- vervluchtiging van NH_3
- denitrificatie
- nitrificatie
- mineralisatie
- accumulatie
- opname door vegetatie
- uitspoeling
- afspoeling
- fixatie

Om eventuele overschotten op de stikstofbalans, die voor landbouw en/of leefmilieu onaanvaardbare nadelen zouden hebben, te beperken is het nodig met elk van deze parameters rekening te houden. Daarom dringt een grondige analyse zich op.

a) Denitrificatie

Denitrificatie is een proces waarbij nitraat chemisch of door bacteriën wordt omgezet in lachgas (N_2O) en stikstofgas (N_2). NO_3^- fungeert in het energiemetabolisme van vermelde organismen **als** electronacceptor voor de oxidatie **van** organisch materiaal of **van** pyriet. Enkele belangrijke genera van deze facultatief **aerobe** bacteriën zijn : Pseudomonas, Alcaligenes, Acinetobacter, Huphromicrobium, Thiobacillus.

Dergelijke organismen gebruiken onder aerobe omstandigheden O_2 als electronacceptor. In 'afwezigheid van O_2 speelt NO_3^- deze rol.

Naast de afwezigheid van O_2 zijn er echter nog een aantal andere vereisten, **wil denitrificatie doorgaan**.

Er moet een voldoende hoeveelheid van de geschikte electrondonors aanwezig zijn (**afbreekbaar** organisch materiaal, pyriet).

De pH mag niet lager dalen dan 6, omdat dan de denitrificatie onvolledig verloopt, met accumulatie van het giftige nitriet tot gevolg.

De nitraatconcentratie is bepalend voor de denitrificatiesnelheid. Hoe lager deze concentratie, hoe trager het denitrificatieproces verloopt.

Ten slotte speelt bij bacteriële denitrificatie de temperatuur een rol. Het temperatuuroptimum voor denitrificerende **bacterie ligt gemiddeld** rond de 30°C .

Zoals gezegd kan denitrificatie ook zonder tussenkomst van bacteriën plaatsgrijpen. Bij deze reactie wordt nitraat gereduceerd tot N_2 door tussenkomst van pyriet (FeS_2), dat wordt geosudeerd tot Fe^{2+} . (Verstraete e.a. 1988).

De mate waarin denitrificatie plaatsvindt, is afhankelijk van de grondwaterstand. Een gevolg hiervan is dat de nitraatconcentratie bij hoge grondwaterstand 10 à 20 maal lager kan zijn dan bij lage grondwaterstand. Dit verschil wordt veroorzaakt doordat een verhoogde grondwaterstand samengaat met een sterke daling van het O_2 -gehalte (Langeweg- 1989).

b) Nitrificatie

Tijdens de mineralisatie wordt organisch gebonden stikstof omgezet tot ammonium. Via bemesting en atmosferische depositie komen ook rechtstreeks NH_4^+ -ionen op en in de bodem terecht.

Onder aerobe omstandigheden zal ammonium in een eerste stap door bacteriën van het genus *Nitrosomonas* in nitriet worden omgezet, dat dan op zijn beurt door leden van het geslacht *Nitrobacter* in nitraat wordt omgezet (Verstraete e.a., 1988).

Bij toediening van mest in het vroege najaar (september) zal de ammoniakale stikstof en een deel van de organische stikstof worden genitrificeerd, en aldus overgeleverd aan uitspoeling door de wintemeerslag (Boon en Boon, 1988).

c) Mineralisatie

Mineralisatie is het proces waarbij organische stikstof in minerale stikstof wordt omgezet o.a. in de vorm van ammonium. Mineralisatie neemt toe met de temperatuur en bij verdroging van de bodem

d) Accumulatie

Een deel van de stikstof kan in de bodem accumuleren. Hetzij als moeilijk afbreekbare organische stikstof, hetzij gebonden aan het adsorptiecomplex als NH_4^+ . Onder zeer natte omstandigheden (**veenvorming**) en bij bosontwikkeling is de immobilisatie van stikstof in de bodem het sterkst.

e) Opname door vegetatie

Stikstof wordt door planten opgenomen onder vorm van NO_3^- en NH_4^+ . in een landbouwsysteem betekent het oogsten van gewassen een onttrekking aan het **systeem** van een **bepaalde** stikstofhoeveelheid.

Belangrijk is in deze zin de hoeveelheid stikstof die order voor de planten **beschikbare vorm** aanwezig is. De minerale **stikstof** raktie (N_m) **uit** mest bestaat volledig uit **voor de plant** opneembare N-verbindingen (NH_4^+ , NO_3^-) of wordt zo goed als onmiddellijk daarin omgezet (NH_3 , $\text{CO}(\text{NH}_2)_2$).

De andere helft van de meststikstof **is** onder vorm van snel afbreekbare (**N_e , 25 %**) **respectievelijk** slecht afbreekbare organische verbindingen (**N_r , 25 %**) aanwezig.

De N_e -fractie zal op middellang6 termijn beschikbaar worden terwijl uit de N_r -**fractie slechts op de** lange termijn minerale N-verbindingen worden vrijgesteld.

Uiteraard is het de op eik moment beschikbare hoeveelheid stikstof die bepalend is voor de opname door de vegetatie en dus voor de vanuit landbouwtechnisch oogpunt nuttige bemesting.

Deze beschikbare fractie is op ieder tijdstip de resultante van alle **processen die de stikstofbalans** beïnvloeden.

De Bodemkundige dienst van België stelt een teeltechnisch toegelaten mengmestdosis voor van 220 à 223 kg N/ha-jaar of 105 à 187 kg **P_2O_5 /ha-jaar**, naargelang de aard van de **mengmest**. Deze normen zijn gebaseerd op statistische gegevens n verband met de teelten en op **normen van** nuttig gebruik van mengmest (Boon en Boon, 1988).

De uitgangscijfers gehanteerd voor deze berekening van de **maxima zijn veel meer volgens teelt** gediversifieerd dan de bemestingsnormen die het voorontwerp van mestdecreet **voorstelt**.

f) Uitspoeling

in Nederland werden door het RIVM (Langeweg, 1988) voor het voorspellen van **de effecten van** stikstofuitspoeling en -afspoeling een aantal op empirische leest geschoeide **balansmodellen** gecombineerd, die zijn gebaseerd op de door Kolenbrander ontwikkelde uitspoelingsrelatie.

Het Nationaal Vermestingsmodel corrigeert de stikstofuitspoeling voor het bodemtype, **volgens een** methode ontwikkeld door de Stichting Bodemkartering (STIBOKA), en berekent **vervolgens do** N-concentratie van het percolatiewater uit de wortelzone van de onverzadigde **zone**.

Op die manier werd voor 119 onderscheiden landbouwgebieden een gemiddelde waarde **bekomen**, Met behulp van het Regionaal **Mestuitspoelingsmodel** (MUL) werd voor de zandgebieden **rekening** houdend met grondwaterstand en teelten, uitgaande **van** een raster met een maaswijdte van 250 m, de N-concentraties berekend in de **1ste** meter **van de** onverzadigde zone.' Door vergelijking **van** de aldus berekende waarden met meetwaarden kwam men tot de vaststelling van **een** correctiefactor van **1,5 à 2** die rekening houdt met variaties in de denitrificatie t.g.v. de wisselende grondwaterstand.

De nitraatgehaltes in het diepere grondwater werden berekend aan de hand van literatuur en meetgegevens i.v.m. de huidige ontwikkelingen en een door het **RIVM** ontwikkeld N-transportmodel van grondwater naar pompstations.

De uitspoeling van nitraat naar het grondwater verhoogt vooral in **aëroob** grondwater het NO_3^- gehalte, maar zal in anaeroob grondwater eveneens een verhoging **van** het Ca^{2+} , Mg^{2+} , HCO_3^- en SO_4^{2-} gehalte (dit laatste indien pyriet als substraat aanwezig is) veroorzaken of met andere woorden een verhoging van de hardheid van het water. Bovendien kan oververzadiging met stikstofgas, dat vrijkomt bij denitrificatie tot ontgassingsproblemen leiden bij het oppompen en zuiveren van het grondwater (van Bennekom, 1987).

Volgens de Bodemkundige Dienst van België is bodemuitspoeling afhankelijk van het neerslagoverschot, de wateropnamecapaciteit van de bovenste bodemlagen, de waterpermeabiliteit van de onderlagen en de grondwaterstand, die de vastleggingscapaciteit van de bodem beperkt.

De uitspoeling **van** nitraat wordt bevorderd door : te hoge dosissen N-meststoffen, ongunstig tijdstip **van** toedienen, lichtere gronden, hoge winterneerslag en door drainage van bemeste percelen.

Op zandgrond met een diepe grondwaterstand veroorzaakt elke kg stikstof die uitspoelt een verhoging van de nitraatconcentratie van het grondwater met **1,4 mg/l**. In klei- en **veengronden** bedraagt deze verhoging ca. 0,7 **mg/l** (Boon en Boon, 1988).

Van der Meer en Meeuwissen (1989) melden een uitspoeling van 25 % van de stikstof uit runderdrijfmest, toegediend aan snijmaïs in hoeveelheden groter dan 50 ton **mest/ha-jaar** 'Bij voorjaarsaanwending op grasland is deze echter gering (< 2.5 %).

De uitspoeling uit weiland op zandige bodem met diepe grondwatertafel belooft volgens dezelfde auteurs 22 % tot 44 % bij dierlijke stikstofgiften oplopend van 100 tot 500 kg N/ha. Bij 400 kg N/ha spoelt 146 kg uit. Dit betekent omgerekend een concentratie van 215 mg NO_3^- per liter doorgesijpeld water, wanneer we rekenen met een jaarlijkse aanvulling van het grondwater met 300 mm.

Een ander (computer)model voor de uitspoeling van stikstof is het zgn. NITSOL-model (NITrogen SOIL-model) dat rekening houdt met vervluchtiging, depositie, denitrifikatie, nitrifikatie, mineralisatie, gewasopname, drainage en afspoeling (Hopstaken en Uunk, 1989).

Boukes (1987) stelde een methode op punt, voor het berekenen van de nitraatconcentratie in grondwater, met het oog op de bescherming van grondwaterwinningen voor de drinkwatervoorziening. Deze gaat uit van een aanvoer van stikstof door bemesting (dierlijke en kunstmest) en atmosferische depositie en van een afvoer door vervluchtiging, denitrifikatie, gewasopname, accumulatie in de wortelresten na oogst en door uitspoeling.

Volgens een studie gedaan door De Smedt (1989) van meetgegevens uit de periode 1982-1987 hebben 38,2 % van de partikuliere putwaters in Vlaanderen een nitraatgehalte hoger dan de voor drinkwater wettelijk toegestane 50 mg/l.

Een studie van het IHE over de periode 1982-1985 stelt vast dat de hoogste nitraatgehalten in putwater worden aangetroffen in streken met een hoog gebruik aan dierlijke meststoffen. Er kon geen bewijs worden gevonden voor eventuele verbanden tussen de verontreiniging met nitraat en andere invloeden in de omgeving (bv. aaiputten e.d.) (De Brabander en Labeau, 1987).

g) Afspoeling

Het RIVM taxeert de afspoeling van stikstof naar het kleine oppervlaktewater m.b.v. een eenvoudig schattingsmodel, gebaseerd op het reeds genoemde nationale vermestingsmodel (Langeweg, 1988).

Het indirect transport van meststoffen naar de oppervlaktewateren gebeurt **volgens de** Bodemkundige Dienst van België via 3 wegen :

- na afspoeling over het bodemoppervlak, wanneer neerslag onvoldoende in de **bodem kan** infiltreren ;
- via uitspoeling naar de verzadigde zone ;
- via grondwaterdrainage vanuit de verzadigde zone.

De bijdrage van het grondwater tot de oppervlaktekwaliteit hangt af van de bodemsamenstelling en het bodemgebruik (Boon en Boon, 1988).

Callebaut en De Boodt (1985) stelden een lineair verband vast tussen nitraatverliezen t.g.v. drainage en de hoeveelheid drainwater, variërend van < 5 kg. $\text{NO}_3\text{-N/ha}$ bij < 20 mm drainagewater tot ca 110 kg $\text{NO}_3\text{-N/ha}$ bij 700 mm drainagewater. De uitwassing van nitraat varieert bovendien met de aard van het drainagesysteem van **11 % tot 22 % van de mestgift.**

h) Fixatie

Biologische stikstoffixatie, waarbij bepaalde organismen (*Rhizobium*, *Azotobacter* spp.) atmosferische stikstof (N_2) kunnen binden in eiwitten, kan naargelang de teelt eveneens leiden tot een verhoogde stikstofbelasting en in combinatie met mineralisatie en nitrificatie tot een verhoogd NO_3^- **gehalte** leiden.

De bijdrage van fixatie tot de totale stikstofinput is voor bouwland gering (enkele kgN/ha jr) maar kan voor grasland rond de 10 à 20 kgN/ha jr bedragen.

Het verbouwen van bepaalde teelten (erwten, bonen, **andere vlinderbloemigen**) **geeft aanleiding tot** een hoog gehalte aan minerale stikstof in de bodem (Boon & Boon, 1988).

1.2.2. Fosfor

De problematiek veroorzaakt door aanrijking van het milieu met fosforverbindingen hangt samen met het eutrofiërende effect ervan op de oppervlaktewateren en oligotrofe terrestrische milieus. De fosfaatbelasting vanuit de landbouw **is vooral het gevolg** van afspoeling en van snelle drainage vanuit lage gronden (Hopstaken en Uunk, 1989)

Callebaut en De Boodt (1985) stelden vast dat 1,0 % tot 3,7 % van de fosfaat mestgift met het drainagewater wegspoelt, afhankelijk van het drainagesysteem.

De mobiliteit van fosfor in de bodem wordt in grote mate bepaald door de oplosbaarheid ervan. De anorganische fractie wordt in de bodem sterk vastgelegd door vorming van slecht oplosbare ijzer-, aluminium- en calciumverbindingen. De oplosbaarheid van deze verbindingen is sterk pH-afhankelijk. De vastlegging van fosfor onder vorm van ijzer-, aluminium- en calciumfosfaten in de bodem geschiedt optimaal bij pH waarden minder dan 6 of rond de 8.

Het vastleggingsvermogen van de bodem is evenwel beperkt en afhankelijk van het bodemtype.

De vastleggingscapaciteit van de bovenste halve meter van zandgronden wordt op 5.000 à 7.200 kg P_2O_5 /ha geschat en de verplaatsingssnelheid van fosfor op 11 cm/jaar.

Bodems met fijne tekstuur bezitten een grotere vastleggingscapaciteit voor fosfor dan bodems met grove tekstuur.

Fosfaten zijn in dierlijke mest echter vooral onder organische vorm aanwezig en dus heel wat mobieler. Het transport van fosfaat uit dierlijke mest zat dan ook sneller verlopen dan mag worden verwacht op basis van de vastleggingscapaciteit van de bodem en de grootte van de P-overdosering, steeds volgens Callebaut en De Boodt (1985).

Naast afspoeling naar de oppervlaktewateren is ook het gevaar op "doorslag" van fosfaten naar het grondwater reëel. Dit fenomeen treedt op wanneer de vastleggingscapaciteit van de bodem voor fosfaten verzadigd raakt en deze dus mobieler worden.

Teneinde het gedrag van fosfor m.b.t. het grondwater te kunnen voorspellen stellen Hopstaken en Uunk (1989) een computermodel voor. Dit PHOSOL-model (PHOsphorous SOIL model) houdt rekening met gewasopname, adsorptie en desorptie, oplossing en precipitatie van orthofosfaat, met de mineralisatie van organisch gebonden fosfor en met de uit- en afspoeling van fosforverbindingen in het algemeen. in relatie tot het neerslagoverschot

2. **BEDRIJFSTECHNISCHE MAATREGELEN**

Om de nutriëntenaanvoer naar het milieu beter onder controle te houden en/of te beperken **kunnen** een aantal bedrijfstechnische maatregelen genomen worden, zowel op het niveau van **de produktie** van veevoeder als op het niveau van de produktie en het gebruik van meststoffen.

Een volledig overzicht gegeven van deze maatregelen gaat de bedoeïing van deze toelichtende tekst bij het advies omtrent het voorontwerp van mestdecreet te buiten.

Ter illustratie **enkele** voorbeelden die rechtstreeks verband houden met de in het advies gemaakte bemerkingen.

2.1. *Veevoeder*

Jonker (1987) meldt een daling van het fosforgehalte in kippevoer in Nederland met 20 % in 1982. Teneinde de uitscheiding via mest te beperken, moet niet enkel het gehalte aan nutriënten in het voer worden gereduceerd, maar moet ook de voederconversie meer efficiënt verlopen. Ter illustratie : een varken zet slechts 20 % van de fosfor in mais om in vlees, 45 % van fosfor uit tarwe en 15 % van voederfosfaat.

De inspanningen door de veehouders om door **efficiënter** te voeren de fosforuitstoot van hun veestapel te verminderen leverde in Nederland in de tijdsspanne 1985-1988 een gemiddelde reductie op van de geschatte totale fosfor met resp. 22 %, 8 % en 19 % voor vleesvarkens, fokzeugen en leghennen, en slachtkuikens. Per dier betekent dit voor vleesvarkens een **reductie** met 30 %, voor fokzeugen met 14 %, voor leghennen met 11 % en voor slachtkuikens met 13 % van de uitgescheiden fosfor.

Maatregelen die hiertoe bijdragen zijn niet enkel op het niveau van **de voersamenstelling** aisdusdanig te situeren maar evenzeer **op het vlak** van de bedrijfsvoering zelf (meerfasevoeding, waterversprekking, staltemperatuur) (Van **der Peet en van der Stok** 1989)

Haaksma (1989) meldt dat het volume door varkens geproduceerde drijfmest met 30 % kan **worden gereduceerd** door het gebruik van zgn. perspuip in de voeding. De N-produktie verminderde met 14 % en de **P₂O₅-produktie** met 33 % terwijl ook de werkkosten daalden doordat een verlaging van het rantsoen voor mestvarkens met ca. 10 % mogelijk werd.

2.2. Mineralenbalansen

Het opstellen van een mineralenbalans verschaft de mestproducent zowel als de **-gebruiker een** beter inzicht in de efficiëntie van zijn nutriëntengebruik.

Dit inzicht leidt tot een economisch efficiëntere, maar ook ecologisch **meer verantwoorde bedrijfsvoering**.

Enkele voorbeelden van **praktisch toepasbare modellen voor het opstellen van vereenvoudigde**, en dus voor de landbouwer hanteerbare, mineralenbalansen worden gegeven door van der Weyden (1989, 1988) Beuijens (s.d.) en Gaaff (1986).

2.3. Efficiënte bemestingsmethoden • Bemestingsnormen

De Bodemkundige Dienst van België stelt dat een voorlichting van de landbouwers, m.b.t. de teelttechnisch toegelaten dossissen, het tijdstip van toedienen en specifiek m.b.t. **de minerale N-bemesting** noodzakelijk is om de milieulast veroorzaakt door meststoffen **te reduceren** (Boon en Boon, 1988). Limieten op de toegelaten mestgift zijn onontbeerlijk voor de beperking van de verontreiniging door meststoffen.

Men moet volgens Joncker (1987) een onderscheid maken tussen **zgn. landbouwkundige normen**, gericht op een maximale opbrengst van het gewas en milieukundige **of** ecologische normen die strenger zijn, in die zin dat zij de mestgift beperken **tot de onttrekking door het gewas**.

in beide gevallen dringt zich een diversifiëring naar het type gewas op.

De Nederlandse wetgeving inzake dierlijke meststoffen voorziet in een in de tijd **gefazeerde fosfor-richtwaarde**, gediversifieerd volgens de teelt.

	Bouwland	Grasland	Snijmai s
vanaf 1/4/87	125	250	350
vanaf 1/1/91	125	200	250
vanaf 1/1/95	125	ca. 175	ca. 175
vanaf 2000	70	110	75

Bron : van Beek (1988)

De Deense wetgeving beperkt de maximale **fosforgift** afkomstig van de melkveehouderij tot 95 kg P_2O_5 /ha-jaar en deze afkomstig van de bioindustrie tot 100 kg P_2O_5 /ha-jaar (van Beek, 1988).

Van den Ham (1989) vermeldt dat een gift van 150 kg werkzame stikstof voor maïspercelen volstaat.

Gelet dat de hoeveelheid werkzame N varieert naargelang periode van uitrijden en de tijd die men wacht om na uitspreiding de mest in te werken, zal de nodige drijfmestgift sterk afhankelijk zijn van de bedrijfsvoering.

De Wit en **Bleuten** noemen landbouwkundige norm de hoeveelheid die moet worden gegeven voor een zo groot mogelijke gewasproductie en die mag gegeven worden zonder dat de gezondheid van vee en/of gewas in gevaar komt. Een milieuhygiënische benadering van de norm gaat uit van een gemiddelde gewasproductie, maar bij minimale bodem- en grondwaterbelasting stellen deze auteurs.

Booltink en Logemann (1984) **definiëren** de landbouwkundige norm als de gift nodig voor maximale opbrengst van het gewas. Strenger zijn de milieukundige normen, die uitgaan van de situatie waarbij de fosfaatleverantie van de bodem aan het gewas in evenwicht is met de fosfaatgift, die maximaal even groot is als de hoeveelheid die door het gewas kan worden opgenomen. Ze stellen dat 70 kg P_2O_5 /ha jaar kan volstaan om bij een gemiddeld bouwplan in de behoeften van het gewas te voorzien en bovendien de fosfaattoestand in de bodem op peil te houden. Voor grasland stellen zij deze behoefte op 85 kg P_2O_5 /ha jaar.

De gemiddelde optimale N-bemesting voor het Vlaamse gewest bedroeg volgens Deivaux (1985), op basis van de toenmalige verdeling van alle gewassen, in 1985 280 kg N/ha.

Vanacker e.a. (1988) stellen dat zowel vanuit een landbouwkundige als vanuit een ecologische **benadering** de noodzakelijke fosforgift gelijkgesteld mag worden met de export door gewassen. Een lichte overdosering van 20 tot 40 kg leidt volgens deze auteurs slechts op zeer lange termijn tot een belangrijke aanrijking. Zij stellen daarom dat een norm van 125 kg P_2O_5 /ha jaar, zowel landbouwkundig als ecologisch aanvaardbaar is.

Op zeer lange termijn kan vanuit ecologische hoek gemiddeld slechts maximaal 70 tot 110 kg P_2O_5/ha jaar toegediend worden.

Daar waar deze fosfornormerfng een lange-termijn-effect ressorteert heeft een stikstofnorm een onmiddellijk effect. De stikstofdos is bij optimaal en milieu vriendelijk gebruik van mengmest varieert zeer sterk van gewas tot gewas, 88 kg N/ha jaar - 528 kg N/ha jaar (Vanacker e.a., 1988).

Poets e.a. (1986) berekenden aan de hand van verschillende bronnen een gemiddeld toegelaten dos is van 106 kg N/ha jaar tot 300 kg N/ha jaar, en van 119 kg P_2O_5/ha jaar tot 337 kg P_2O_5/ha jaar, naargelang het gewas.

Volgens van den Ham (1989) kan een gift van 150 kg werkzame stikstof per ha voor de teelt van maïs volstaan.

Duquet (1988) suggereert een maximale fosforgift van 180 kg P_2O_5/ha jaar terwijl AROL (1988) een 125 kg P_2O_5/ha jaar als bemestingsnorm stelt en bij overschrijding van de 150 kg P_2O_5/ha jaar-grens uitbatingsvergunningen voor veehouderijen ongunstig adviseert.

in een vorig voorontwerp van mestdecreet (Lenssens, s.d.) werd eveneens 125 kg P_2O_5/ha jaar als maximale mestgift naar voor geschoven.

BRONNEN

- AROL-Bestuur Leefmilieu (1988). Jaarverslag 1987 **van het Bestuur voor Leefmilieu**. Milieuproblematiek ingevolge de intensieve verhouding, p. 105-112. Ministerie **van** het Vlaamse Gewest, Administratie voor Ruimtelijke Ordening en Leefmilieu.
- De Ryck, T. en **Van Der Cruyssen, F.** (1984). Schatting van de ammoniakemissie in België. Leefmilieu (3) : 80-88.
- Duquet, H. (1988). Mestproblematiek in West-Vlaanderen. WZK-Oostende. intern Rapport.
- Joncker, G.S. (1987). Bemestingsnormen bepalen mestoverschotten. Energiebeheer en Afvalbeheer, (1) : 55-59
- Lenssens, J. (s.d.). Ontwerp **van** decreet, betreffende de maatregelen inzake het gebruik van dierlijke mest en de afvoer **van** mestoverschotten. Memorie van toelichting.
- Meeus-Verdinne, K., Scokart, P.O. en Geens, M. (1985). De emissie van ammoniak door dierlijk afval en de luchtverontreiniging. Landbouwtijdschrift, 38 (2) : 237-249.
- **van der Meer, M.G. en Meeuwissen, P.D.** (1989). Emissie **van** stikstof uit landbouwgronden in relatie tot bemesting en bedrijfsvoering. Landschap (1) : 19-32
- **Langeweg, F. (eindred.)** (1988). **Zorgen voor morgen. Nationale Milieuverkenning 1985-20 10.** Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieuhygiene. Alphen aan den Rijn - 1988.
- **Vanacker, L., Debaene, L. en Macharis, M.** (1988). De mestproblematiek in Vlaanderen **Rapport nr. 1 : mestproductie - mestbalansen - mestnormen.** OVAM - 1988.
- **Destain, J.L. en Raimond, Y.** (1983). De scheikundige samenstelling van mengmest, de **factoren die deze samenstelling wijzigen** en de gevolgen ervan voor de landbouw. Landbouwtijdschrift 36 (1) : 39-49.

- van Beek, C.G.E.M. (1988). Mestbeperkende maatregelen, een vergelijking tussen Denemarken en Nederland. H₂O (21(24)) : 108.
- Meeus-Verdinne, K., Scokart, P.O. en Geens, M. (1985). De emissie van ammoniak door dierlijke afval en de luchtverontreiniging. Landbouwtijdschrift 38 (2) : 237-249.
- Jonker G.S. (1987). Bemestingsnormen bepalen mestoverschotten. Energiebeheer en Afvalbeheer (1) : 55-59.
- Van Bennekom, C.A. (1987). Kwaliteitsveranderingen van grondwater als gevolg van uitspoeling van meststoffen. H₂O 20(9) : 194-199.
- Buijsman, E., Miessen, W. en Regenboog, M. (1983). Mest en zure regen. Landbouwkundig tijdschrift 95 (6), 30-32.
- Boon, R. en Boon, H. (1988). Situatieschets van de problematiek van dierlijke meststoffen in Vlaanderen. Verslag i.o.v. het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. Bodemkundige Dienst van België.
- Faber, P. (1988). Unweitfründliche Güllewirtschaft in : De Flower. Themen fir eng ëmweitbewosst Landwirtschaft, n° 4. Jongbauem an Jongwenzer Oeko-fonds, 1988 Letzebuerg.
- van Beek, C.G.E.M. (1988). Mestbeperkende maatregelen, een vergelijking tussen Denemarken en Nederland. H₂O (21(24)) : 708.
- van der Peet, G. en van der Stok, T. (1989). Efficiënt voeren verkleint mineralenverlies. Ooast 2 (51) : 80-81.
- van der Weijden, W. (1989). Melkveehouderij en milieu in balans. Centrum Landbouw en Milieu. Utrecht.
- van der Weijden, W. (1988). Tips voor de varkenshouder. Varkens houden en milieu ... een kwestie van balans. Centrum Landbouw en Milieu. Utrecht.
- Beullens, R. (s.d.). Rationeel gebruik van mengmest. Bedrijfsdiensten van de Belgische Boerenbond. Leuven.

Haaksma, J. (1989). Perspulp **verlaagt** mestproduktie en veerkosten. Oogst 2 (41) : 44-45.

- De Wit, M.N.S.M. en Bleuten, W. (datum onbekend). **Vakgroep** Fysische Geografie, Rijksuniversiteit Utrecht in : Meststoffen beïnvloeden de kwaliteit van het grondwater. Bron verder onbekend.
- Hopstaken, C.F. en Uunk, E.J.B. (1989). NITSOL-PHOSOL : Modellen voor het gedrag van stikstof en fosfor in de bodem en effecten op de waterkwaliteit. H₂O 22 (9) : 256-271.
- **Barkes**, H. (1987). Een methode voor de bepaling van de nitraatconcentratie in het opgepompte grondwater bij diverse bemestingsscenario's. H₂O 20 (14) : 326-329.
- Callebaut, F. en De Boodt, M. (1985). Uitwassing van nutriënten langs draineerstelsels. Bron van eutrofiëring van het oppervlaktewater ? Water nr. 20 : 11-15.
- Bootink, M. en Logemann, D. (1984). Mestoverschotten in Nederland. Natuur en Milieu, nr. 11 : 4-8.
- Delvaux, R. (1985). De nitraatverspreiding in tijd en ruimte. Water nr. 24.
- De Brabander, **K. en Labeau, M.** (1987). **Nitraten** in private putvaten in België. Water nr. 36 : 98-104.
- Verstraete, W., Vanvaerenbergh, E., Bruyneel, B., **Poels**, J. Grusenmeyer, S. (1988). Biotechnological **process** in environmental technology. Part I. Laboratorium **van** Algemene en **Toegepaste Mikrobiële Ekologie** - RUG - Gent, 1988.
- **Poels**, J., **Stradiot**, P. en Verstraete, W (1986). **Mestbank** - mestverwerking - voorstel tot aktie Laboratorium voor Algemene en Toegepaste **Mikrobiële Ekologie** - RUG - Gent, 1986.
- **Vandendriessche**, H. (1989) De landbouweconomische **waarde** van drijfmest. Bodemkundige Dienst **van België**, Heverlee 1989.

- Goeteyn, L. (1989) Omgaan met mineralen. Bond Beter Leefmilieu vzw, Brussel 1989
- van der Voet, E. en Udo de Haes, H.A. (1985) Effecten van intensieve veehouderijbedrijven op hun omgeving. Publikatiereeks Milieubeheer, Ministerie van VROM - 1985.
- Lodewijckx, H., Roos, R en Haalbeen, W (1984). Extra gedrukt Brabantse Milieufederatie
- Biermans, A R., Bosman, S.J.M., Diks, E.J., Konings, P.H., Mus, D.J Noordtj. H. en Walthaus, H.H.J (1988) Meststoffenbeleid en grondwaterkwaliteit Een onderzoek naar de invloed van het beleid inzake de meststoffenproblematiek op de kwaliteit van het grondwater. UBM-studierapport n° 1988/4 Universitaire Beroepsopleiding Milieukunde - werkgroep Milieuhygiëne. Landbouwniversiteit Wageningen.
- Smit, FM en Dijkman, G.F. (1987). Relatie tussen veehouderij, mestproductie en milieu in Nederland Ministerie van VROM. rapport n° BO-67A De Bilt. 1987
- Oudendag, D.A. en Wijnands, J.R M (1989) Beperking van de ammoniakemissie uit dierlijke mest Een verkenning van mogelijkheden en kosten LEI-onderzoeksverslag 56.
- Post, J.M. (1985) Mestnormen enkele nationaal-economische gevolgen. LEI-publikatie 1.20
- Wijnands, J.H.M. en Luesink, H H (1984). Een economische analyse van transport en verwerking van mestoverschotten in Nederland LEI-onderzoeksverslag nr. 12.
- Gorissen A. (1987). Omvang transport en verwerking van de mestoverschotten voor twee fazen LEI-mededeling 37 1.
- Baltussen (1989) Gevolgen van de mestwetgeving voor veehouderijbedrijven. LE I-publikatie nr 3.143

- **Luesink H.H. (1987). Een kwantitatieve verkenning van de mestoverschottenproblematiek in Nedertand. Met een uitwerking voor Overijssel. LEI-publikatie nr. 3.135.**
- **Gaaff , G. (1986). Werkboekje "Mest in Nederland". Stichting Natuur en Milieu, Utrecht 1986**
- **de Haan, F.A M., Lexmond. T.M. en van Riemsdijk. W.N. (1986). Belasting van bodem en water door mineralenoverschotten uit de intensieve veehouderij. Milieu (2) : 34-36**

**ADVIES VAN DE
VLAAMSE RAAD VOOR HET LEEFMILIEU**

V.L.A.A.M.S.E.....R.A.A.D.....V.O.O.R.....H.E.T

L.E.E.F.M.I.L.I.E.U

ADVIES   **betreffende "het** voorontwerp van **decreet (Vlaamse Executieve 21 maart 1990)** inzake de bescherming van het leefmilieu tegen de **verontreiniging** door meststoffen%

15 mei 1990

ADVIES betreffende " het voorontwerp van decreet (Vlaamse Executieve 21 maart 1990) inzake de bescherming van het leefmilieu tegen de verontreiniging door meststoffen "

---

1. Op 23 maart 1990 werd de Vlaamse Raad voor het Leefmilieu (**VLARALE**) door de Gemeenschapsminister van Leefmilieu, Natuurbehoud en Landinrichting om advies verzocht betreffende het voorontwerp van decreet inzake de bescherming van het leefmilieu tegen de verontreiniging door meststoffen. Betreffende dezelfde problematiek werd op 18 januari 1989 door de VLARALE advies uitgebracht betreffende een vroeger voorstel van " ontwerp-decreet op de mestoverschotten? In eerste instantie verwijst de Raad naar dit omstandig advies en de bijhorende minderheidsnota van de Belgische Boerenbond. In onderhavig advies wordt het nieuwe voorontwerp van decreet getoetst aan de standpunten van het advies van de Vlarale dd. 18 januari 1989.

2. De VLARALE onderschrijft de algemene doelstellingen van het voorontwerp van decreet inzake het scheppen van een basis **voor** :

een regelgeving m.b.t. de produktie en het gebruik van meststoffen, inzonderheid het gefaseerd invoeren van ecologische bemestingsnormen; het onder controle brengen van de bedrijfsmatige **mestoverschotten** met een regeling voor de verhandeling en inzonderheid het vervoer, de afname en de verwerking van dierlijke mest:

- de mogelijkheid om de bedrijfsmatige produktie van dierlijke mest te beperken voor het geval de regelgeving inzake verhandeling en verwerking van mest niet tot het verwachte resultaat zou leiden;
- de invoering van selectieve mestheffingen **lastens** deze die de nutriënten fosfor en stikstof in het milieu brengen met het oog op het mede delgen van de kosten voortspruitend uit de in onderhavig ontwerp van decreet voorgestelde regeling.

De VLARALE is van oordeel dat de verontreiniging veroorzaakt door de mestoverschotten te hoog is en teruggedrongen moet worden.

3. De krachtlijnen van het advies van de VLARALE nl. de produktiebeperking, de optie voor een geografische diversificatie van het beleid inzake bemestingsnormen en de aanbeveling voor verder onderzoek op het gebied van mestkwaliteit en op het bepalen van **citeria** en methoden voor de controle op het naleven van bemestingsnormen worden echter onvoldoende gewaarborgd door het voorliggende voorontwerp van decreet. De integratie van het kunstmeststofgebruik in de regeling voor dierlijke mest gebeurt wel in het voorontwerp van decreet.

Hoofdstuk 1 : Algemene Bepalingen

---

4. Het artikel 2 stelt dat het decreet tot doel heeft het leefmilieu te beschermen tegen de verontreiniging als gevolg van de produktie, het gebruik en de opslag van meststoffen.

De concrete bepalingen van het decreet betreffen echter vooral het gebruik (afzet) van meststoffen. Aangaande de produktie en opslag van dierlijke mest zijn geen concrete maatregelen voorzien. **Produktie(hfdst. IX)** en opslag (mogelijkheid voor toelage art.1.1.4) worden slechts onrechtstreeks aangeraakt. Daarentegen is over kunstmestproduktie en opslag niets opgenomen. Derhalve is de doelstelling veel ruimer geformuleerd dan de bepalingen van het decreet.

De VLARALE meent dat het ontwerp van decreet onvoldoende middelen voorziet voor de regeling van de produktie. Op dat vlak wordt de initiatiefbevoegdheid van de Vlaamse Executieve geblokkeerd door de bevoegdheden die toegekend worden aan de **"stuurgroep Vlaamse Milieuproblematiek"(art 33)**.

De Vlaamse Executieve moet de mogelijkheid krijgen de aangroei van de globale mestproduktie te voorkomen zodat geen hogere milieubelasting veroorzaakt wordt dan nu het geval is.

Voor het geval de voorziene instrumenten zoals verwerken en verspreiden van meststoffen en het invoeren van milieuheffingen ontoereikend zouden zijn moet een mogelijke vergunningsstop, in die gebieden waar bijkomende vervuiling ontoelaatbaar is, decretaal voorzien worden.

Hoofdstuk II : Inventarisatie (art 3 t.e.m. 6)

---

5. In het advies van 18 januari 1989 werd de noodzaak van een gedetailleerde inventaris van mengmestproduktie, **opslag**, afzet, verwerking en mogelijke afzetgebieden beklemtoond.

In het voorontwerp van decreet ontbreekt de regeling tot het opstellen van een inventaris van mogelijke afzetgebieden, verwerking en opslag van mest. In het bijzonder is de inventarisatie van mogelijke afzetgebieden belangrijk teneinde de diversificatie in de landbouw en natuur van Vlaanderen te behouden en de bescherming van kwetsbare gebieden te waarborgen. De Vlaamse Executieve moet zorgen dat de ecologisch kwetsbare gebieden en/of overbemeste gebieden aangeduid zijn.

6. De voorgestelde organisatie voor inventarisatie van de produktie is inzake efficiëntie niet de meest aangewezen. Voor kadastragegevens e.d. zijn andere bronnen beschikbaar.

7. De invoer van dierlijke mest wordt ingevolge art. 3 §2 versoepeld tegenover de huidige regeling. Er is immers geen vergunning meer nodig en buitenlandse **mengmest** kan afgezet worden op cultuurgronden die niet tot het producerend buitenlands bedrijf behoren. Enkel een aangifte in het volgend kalenderjaar voldoet.

Het uitoefenen van controle wordt nog moeilijker dan nu reeds het geval is. Voor afzet van dierlijke mest, rechtstreeks aan een gebruiker, moeten Vlaamse producenten hiervoor over een schriftelijke overeenkomst, goedgekeurd door de mestbank, beschikken.

De VLARALE is voorstander van een invoerverbod. Zo dit om reden van Europees rechterlijke aard niet mogelijk is, moet voor het gebruik en de gebruiker van buitenlandse meststoffen dezelfde regeling gelden als voor de inlandse gebruiker.

8. De in **art 3 §8** voorziene geheimhouding is verdergaand dan in andere vergelijkbare wetgevingen. Dit is voor de meerderheid van de leden niet gewenst.

De Belgische Boerenbond pleit voor het behoud van **art.3§8**.

De Bond Beter Leefmilieu stelt daarentegen dat zij voorstander is van een zo groot mogelijke openbaarheid van milieugegevens.

9. De samenstelling van dierlijke mest is te variabel om in een decreet vastgelegd te worden en wordt derhalve beter via een uitvoeringsbesluit geregeld.

Hoofdstuk III :   Regels betreffende een doelmatige afvoer van mestoverschotten.

---

10. De organisatie van het transport door erkende vervoerders en de drie mogelijke wijzen voor afzet van mestoverschotten worden in art. 7, 8 en 9 beschreven en moeten volstaan om een inzicht te krijgen in de verhandeling van dierlijke mest.

De controle kan echter niet efficiënt 'gebeuren tenzij de betrokken cultuurgronden op kaart aangeduid zijn of, in de toekomst, refereren naar de grondatabank, die ter beschikking staat van de inspectiediensten,

11. Aangaande de nog te regelen bevoegdheden in art. 10 waarbij naast afvoer ook in voorraad hebben, verwerken, vernietigen, vervoeren en verhandelen vermeld worden, ontbreekt de specifieke doelstelling voor deze bevoegdheid van de Vlaamse Executieve binnen dit hoofdstuk over doelmatige afvoer.

Hoofdstuk IV : Opdracht Mestbank.

---

12. In het voorgestelde takenpakket van de **mestbank** ontbreekt de inventarisatie-opdracht, zoals hoger vermeld in hoofdstuk II van dit advies.

13. De opdracht voor ondersteuning van het toegepast wetenschappelijk onderzoek (art.11 punt 7) dient niet enkel gericht te worden naar het ecologisch, technologisch en economisch verantwoord verminderen van het mestoverschot maar ook op de beleidsondersteuning inzake normering en controle. Het beperken van de voorziene kredieten tot hoogstens 5 % (**art13,1°**) dient gewijzigd in minstens 5%.

14. Door de Raad werd eveneens aangedrongen op de organisatie van **ristorno** voor landbouwers bij afgifte van mest aan de mestbank. Hierdoor wordt een **economische** stimulans gegeven om geen overbemesting of sluikstorting te verrichten. In tegenstelling daarmee wordt echter enkel een **retributie**-systeem ingevoerd.

De Raad pleit voor het invoeren van **ristorno's** die inspelen op de kwaliteitsverbetering van de mest, de regionale ligging van het bedrijf (het regionaal produktieniveau) en de omvang van het bedrijf. Een alternatief met een gelijkaardig effect kan zijn het subsidiëren van de afnemers van de dierlijke meststoffen.

15. Art. 12 voorziet de mogelijkheid voor de **mestbank** om beroep te doen op derden. De doelstelling hiervan is in het decreet niet **gespecificeerd** in tegenstelling tot de memorie van toelichting. Decentralisatie van de **mestbank** mag de globale aanpak voor het ganse Vlaamse Gewest niet in het gedrang brengen.

- 16. Ook werd er gepleit voor de uitdrukkelijke affectatie van de opbrengst van de heffingen aan de werking van de mestbank. Dit is niet aldusdanig gesteld in het voorontwerp van decreet omdat de specifieke bestemming voor de drie inkomstensoorten (heffing, **ristorno** & vergoeding en subsidies) niet vermeld is (bv. art. 11, 4' - toelagen aan...).

De specifieke bestemming en het relatieve belang van de toelage van de Vlaamse Executieve moet aangeduid worden waarbij zoveel mogelijk het principe "**de** vervuiler betaalt" moet toegepast worden.

Hoofdstuk V : Opbrenging van mest op grond.

---

17. Ten aanzien van de normen (art14) wordt gesteld dat zij algemeen en niet gedifferentieerd zijn en derhalve te hoog en ontoereikend om op lange termijn een goede milieukwaliteit te bereiken. Tevens is een verfijning van bemestingsnormen zowel uit ecologisch als uit landbouwkundig oogpunt belangrijk.

Derhalve is het ongunstig een **eindnorm** vast te leggen. De ruime normering voor de eerste periode (tot 2001) komt niet tegemoet aan de optie om via een geleidelijke verstrenging de parallelle uitbouw van de mestbank-infrastructuur en de aanpassing op de landbouwbedrijven te ontwikkelen.

Door bepaalde leden wordt aangedrongen om strengere normen als doelstelling te hanteren. Eindnormering dient verantwoord te worden in het licht van de ecologische kwetsbaarheid van de gebieden.

18. De opdracht van de **"stuurgroep"** inzake normen (art 31) is in tegenspraak met de vastgelegde normen (art 14).

19. In art. 15 is het verband tussen **1ste** en 2de lid bediscuteerbaar. Indien het 2de **lid** een specificering betekent is derhalve art. 15 enkel toepasbaar op percelen waarvoor men over grondanalyses beschikt en dus ongeschikt om een bepaald gebied te reglementeren.

20. Art. 18 bevat een opsomming die ingegeven is door het ontwerp van **EG-richtlijnen** inzake de verontreiniging door diffuse bronnen. De opsomming is niet relevant tot de bestaande en gebruikelijke afbakeningen in Vlaanderen. Het is derhalve wenselijk deze met eigen Vlaamse omschrijvingen aan te vullen (bv. zones van het gewestplan, afbakeningen ingevolge grondwaterdekreet...). Artikel 18 is onduidelijk geformuleerd. Het kan niet de bedoeling zijn dat de Vlaamse Executieve de landbouwexploitatie zou regelen. Beperkingen in mestgebruik in functie van de bestemming van de gebieden kunnen wel uitgevaardigd worden.

21. Hoofdstuk VI : Cultuurgronden behorend tot **gewestoverschrijdende** bedrijven.

De Raad verwijst naar punt 7 en naar het vroeger advies dd 18 januari 1989.

Hoofdstuk VII : Heffingen

---

22. Dit decreet biedt geen klaarheid in de relatieve bijdrage van heffingen, toelagen en retributies (zie eveneens punt 16). Daarentegen wordt het bedrag van de heffingen wel forfaitair vastgelegd.

Hoofdstuk **VIII** : Stuurgroep Vlaamse Mestproblematiek

---

23. De **VLARALE** stelt met verwondering vast dat :
1. aan de Vlaamse Landmaatschappij zowel een operationele als een controlerende functie wordt toegekend.
Dit is tegenstelling met de beleidsopties van het MILIEUBELEIDSPLAN waarbij de functies van rechter en partij uitdrukkelijk gescheiden worden:
  2. de terzake bevoegde Vlaamse administratie niet in de stuurgroep is opgenomen en dus buiten schot gezet wordt. Wetgevende initiatieven worden uitsluitend voorbehouden aan de stuurgroep waarin wel ambtenaren van de nationale landbouwadministratie in vertegenwoordigd zouden zijn:
  3. er fundamenteel afbraak wordt gedaan aan de adviesstructuren (**VLARALE**, MINARAAD en SERV) die momenteel bestaan of uitgebouwd worden.
  4. voor o.a. de actualisering van de normen er een mechanisme in het leven geroepen wordt waarin de facto aan de landbouwsector een blokkeringsrecht toegekend wordt. Dit brengt de geloofwaardigheid van de stuurgroep ernstig in het gedrang.

Vanuit het Vlaams Economisch Verbond wordt daarbij gesteld dat belangrijke groepen zoals de kunstmeststoffen- en de veevoederindustrie in de stuurgroep niet vertegenwoordigd zijn.

De Belgische Boerenbond wenst de formule te handhaven.

Voor de Bond Beter Leefmilieu is het overwicht van de landbouwsector in de stuurgroep onaanvaardbaar.

Hoofdstuk IX : Regels betreffende de produktie van dierlijke mest.

---

24. De **VLARALE** heeft in zijn advies van 18 januari 1989 veel belang gehecht aan de regeling voor vestigingen en uitbreidingen van veebedrijven.

- nl. :- vestigingsverbod in ecologisch waardevolle of kwetsbare gebieden.
- verhinderen dat de totale veestapel toeneemt, hetgeen niet belet dat er verschuivingen tussen bedrijven onderling kunnen mogelijk zijn.

De **VLARALE** heeft in dit verband aangedrongen op een wetgevend initiatief dat erop gericht is een tijdelijke vestigings- en/of uitbreidingsstop voor veeteeltbedrijven in te voeren langs een afzonderlijk decreet.

In dit verband wordt verwezen naar punt 4 en het vroeger uitgebrachte advies.

25. Over het toezicht (hoofdstuk X), de strafbepalingen (hoofdstuk XI) en de **wijzigings-** en slotbepalingen (hoofdstuk XII) zijn er geen verdere bemerkingen.

Brussel 15 mei 1990.

MINDERHEIOSNOTA BETREFFENDE HET ADVIES BETREFFENDE 'HET
VOORONTWERP VAN DECREET (VLAAMSE EXECUTIEVE 21 **MAART 1990**)
INZAKE DE BESCHERMING VAN **HET** LEEFMILIEU TEGEN DE VERONTREINIGING
DOOR MESTSTOFFEN - 15 MEI 1990 VAN DE VLAAMSE RAAD VOOR HET LEEFMILIEU

Ten aanzien van het in de titel genoemde advies van de VLARALE heeft de Belgische Boerenbond zowel fundamentele als praktische bezwaren.

Fundamentele i.v.m. de krachtlijn productiebeperking en de discussie rond de strengheid van normen.

Praktische bezwaren omdat bepaalde bemerkingen uit het advies eenvoudige maar efficiënt gekanaliseerde meststromen in de weg staan. Deze praktische bezwaren zijn des te meer van belang omdat die precies een constructieve oplossing bemoeilijken.

Onze reacties zijn gerangschikt met de nummering van de bemerkingen uit het advies.

3. Wanneer het advies de krachtlijn van de productiebeperking aanhaalt, willen wij erop wijzen dat reductie van emissies een acceptabele doelstelling kan zijn maar dat een premisse van productiebeperking helemaal niet vanzelfsprekend is. Daarbij kan opgemerkt worden dat inzake uitstoot aan nutriënten door aanpassing van veevoeders in functie van levensfase van de dieren en grondstoffensamenstelling substantiële reducties met 20 à 30 % voor de nabije toekomst mogelijk zijn.
5. Hier werd het belang aangebracht van de inventarisatie van afzetgebieden ter bescherming van kwetsbare gebieden.
Eventueel gevolg geven aan deze bemerking kan in de praktijk slechts gerealiseerd worden indien vanuit de overheid middelen worden aangeboden die het ontstane inkomensverlies compenseren, dat ontstaat door beperkingen op te leggen die verder gaan dan nodig voor het bereiken van de basis-milieukwaliteit.

7. De bekommernis van de VLARALE i.v.m. buitenlandse mengmest is terecht. Artikel 2, 12° en artikel 17 schrijven echter de gelijkheid voor gebruikers van Inlandse en buitenlandse mengmest uit.
De bemerking onder 7 verliest hierdoor zijn relevantie.
13. De mestbank is in eerste instantie een uitvoerend orgaan. Om deze uitvoering te vereenvoudigen, en de lasten te drukken, is één van haar taken het stimuleren van T.W.O. i.v.m. ecologisch, technologisch en economisch verantwoorde vermindering van mestproductie. Beleidsondersteuning inzake normering vanuit de mestbank is daarentegen niet aangewezen, dit in het kader van de scheiding van bevoegdheden. De landbouwsector is daarbij niet bereid mee te betalen voor naar boven toe niet gelimiteerde onderzoeksuitgaven. Wij onderschrijven dan ook niet de bemerking van wijziging voor art. 11, 7°.
14. De noodzaak van een Instrument om meststromen te kunnen volgen wordt door ons erkend. Hiervoor twee Instrumenten uitbouwen, nl. een ver doorgedreven inventarisatie met aangifte van mestverhandelingen en daarbij een systeem van **ristorno's** is voor ons niet aangewezen. De administratieve last van **één** structuur op zich is reeds zwaar. Daarbij komt het genoemde systeem van **ristorno's** voor leveringen aan de mestbank niet tegemoet aan een gereguleerde en passende geburenregeling. Deze is alleszins in een eerste fase noodzakelijk om een mestbank tot ontwikkeling te laten komen. Ristorno's kunnen daarentegen wel een belangrijke hefboom zijn om de kwaliteit en het tijdstip van aanbieding van mengmest in een positieve richting te sturen en om lange afstandstransport van mengmest mogelijk te maken.
17. Wij stellen dat de normen omwille van hun algemeenheid en gebrek aan differentiatie op lange termijn ontoereikend zijn. Differentiatie dient echter in principe in twee richtingen (naar boven en beneden) mogelijk te zijn.

Een voorstel van eindnorm is noodzakelijk om sturend en oriënterend te werken naar de behandeling van vergunningen in de veehouderij en om richting te kunnen geven aan de **faserings** van de bemestingsnormen. Een eindnorm is dan ook onmisbaar voor zekerheid in de vergunningverlening zowel voor het object van de vergunning als voor de **vergunningsverlenende instantie**.

G. ROSSER
Lid VLARALE

J. HINNEKENS
Voorzitter

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

ADVIES VAN DE **RAAD** VAN STATE. *

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, achtste kamer, op **29** juni 1990 door de Gemeenschapsminister van Leefmilieu, Natuurbehoud en Landinrichting verzocht hem, binnen een termijn van ten hoogste drie dagen, van advies te dienen over een voorontwerp van decreet "inzake de bescherming van het leefmilieu tegen de verontreiniging door meststoffen", heeft op 6 juli 1990 het volgend advies gegeven :

---

* L. 20.033/B

Gelet op de uiterst korte termijn die hem voor het geven van zijn advies werd toegemeten, heeft de Raad van State aan het ontwerp geen grondig onderzoek kunnen wijden.

ALGEMENE OPMERKINGEN.

1. Luidens zijn artikel 2 heeft het voorontwerp van decreet tot doel "**de** bescherming van het leefmilieu tegende verontreiniging als gevolg van de produktie en het gebruik van **meststoffen**".

De met het oog op de verwezenlijking van die doelstelling ontworpen maatregelen, komen in grote lijnen neer op wat volgt :

- Er wordt een algemeen verbod ingevoerd om dierlijke mest op te brengen op gronden die geen cultuurgrond zijn en om dergelijke mest te lozen in openbare rioleringen en in **oppervlaktewateren** of te storten op openbare wegen, bermen en alle plaatsen andere dan cultuurgronden (artikel 16 van het ontwerp); bovendien mag de hoeveelheid dierlijke en andere meststoffen die op cultuurgrond mag worden opgebracht de **bemestingslimieten** niet overschrijden welke zijn vastgesteld in artikel 14 van het ontwerp. Wanneer uit de **ontleding** van grondstalen blijkt dat bepaalde cultuurgronden **overbemest** zijn, kan de Vlaamse Executieve de **opbrenging** van mest op die gronden nog verder beperken of helemaal verbieden (artikel 15).

- Met het oog op inzonderheid het beperken van reukhinder en luchtverontreiniging wordt de opbrenging van dierlijke mest op cultuurgrond verboden tijdens bepaalde periodes of wanneer de grond overstroomd, bevroren of met sneeuw bedekt is (artikel 17, § 1) en wordt de principiële verplichting opgelegd de opgebrachte mest binnen 24 uur onder te werken (artikel 17, § 2).
- Gelet op het verhoogde risico voor verontreiniging van de oppervlaktewateren door de opbrenging van dierlijke mest op hellingen, drassige gronden en op cultuurgrond die grenst aan oppervlaktewateren, wordt de Executieve gemachtigd ter zake "bijkomende naders regels" vast te stellen (artikel 18).
- Luidens de artikelen 33 en 34 kan de Executieve, ter bescherming van het leefmilieu, aan bepaalde bedrijven beperkingen opleggen met betrekking tot de hoeveelheid **dierlijke** mest die maximaal per bedrijf en per kalenderjaar mag worden geproduceerd.
- Aan de exploitant van een bedrijf (de **"producent"**) waar meer mest wordt geproduceerd dan op de tot dat bedrijf behorende cultuurgronden mag worden opgebracht, rekening houdend met de bemestingslimieten, wordt een **"basisheffing"** opgelegd berekend op het mestoverschot (1). Een gelijkaardige basisheffing wordt opgelegd aan de invoerder van dierlijke mest die afkomstig is van buiten het Vlaamse

---

(1) Artikel 6 van het ontwerp regelt de wijze waarop het mestoverschot wordt berekend.

Gewest, tenzij de mest bestemd is voor cultuurgronden die behoren tot het bedrijf waarvan de mest afkomstig is (**artikel 21, §§ 1 en 3**).

- Bovendien wordt een **"afzetheffing"** (artikel 21, §§ 2 en 4) opgelegd aan de producent die dierlijke mest heeft verhandeld met tussenkomst van de Vlaamse Landmaatschappij, waaraan de taak van **"mestbank"** wordt opgedragen (artikel 11) (1).
- Met het oog op o.m. het vaststellen van de verschuldigde basisheffing wordt aan de producent en aan de invoerder de verplichting opgelegd aangifte te doen van al de ter zake dienende gegevens (veebezetting van het bedrijf, oppervlakte cultuurgrond, teeltplan . . .) (artikel 3).
- Het ontwerp bevat verder een aantal voorschriften die de controle moeten mogelijk maken op de aanwending, het verhandelen en het vervoeren van meststoffen : **zo** legt artikel 4 aan de gebruikers en aan de producenten de verplichting op registers bij te houden respectievelijk met betrekking tot het gebruik van meststoffen en de tot het bedrijf behorende oppervlakte cultuurgrond en met betrekking tot de veestapel en de tot het bedrijf behoren-

---

(1) In **de memorie** van toelichting (p. 7, artikel 11) wordt het opdragen van die taak aan de Vlaamse Landmaatschappij **o.m.** hierdoor verantwoord dat die instelling krachtens artikel 6, § 4, van het **oprichtingsdecreet** van 21 december 1988 belast is met de verdere uitbouw en het beheer van een **"grondatabank"**, welke een belangrijk instrument is voor de controle op de ecologische afzet van mestoverschotten.

de oppervlakte cultuurgrond; artikel 7 bepaalt dat in beginsel het vervoer van dierlijke mest uitsluitend mag gebeuren door daartoe door de **mestbank** erkende vervoerders en dat voorafgaandelijk aan elk vervoer daarvan melding moet worden gedaan aan de mestbank: artikel 8 legt het opmaken van **vervoerdokument** op.

- Aan de **mestbank** wordt in de ontworpen regeling een belangrijke rol toebedeeld. Luidens artikel 11 van het ontwerp zijn haar voornaamste taken :
  - het bemiddelen in de verhandeling en/of het afnemen, vervoeren en het verwerken van dierlijke mest;
  - het stimuleren van de vraag naar ecologisch gebruik van dierlijke mest, **waarvoor** zij toelagen kan verlenen aan gebruikers, producenten en vervoerders;
  - het participeren in **en het** nemen van initiatieven tot uitbouw en exploitatie van centrale **mestverwerkingseenheden**;
  - het innen en invorderen van de mestheffingen;
  - het toezicht op en de controle van de naleving van het ontworpen decreet;
  - het erkennen van vervoerders van dierlijke mest;
  - het sluiten van overeenkomsten met vervoerders voor het vervoer van mestoverschotten;

- de verplichte afname van mestoverschotten aangeboden door producenten en de verkoop ervan aan gebruikers.
- Het ontwerp voorziet bovendien in de oprichting van een stuurgroep **"Vlaamse Mestproblematiek"** die de Vlaamse Executieve zal adviseren en voorstellen voorleggen m.b.t. de bescherming van het leefmilieu tegen de verontreiniging als gevolg van de produktie, het gebruik en de opslag van meststoffen (artikelen 31 en 32).
- Tenslotte voorziet het ontwerp in een aantal **toezichts-** en strafmaatregelen (artikelen 25 en 35 tot 38).

2.1. Zoals de Raad van State heeft opgemerkt in zijn advies L. **18.188/8** van 14 juni 1989 over een voorontwerp van decreet "betreffende de maatregelen inzake het gebruik van dierlijke mest en de afvoer van **mestoverschotten**" (1), behoort het nemen van maatregelen om de lucht- en waterverontreiniging te bestrijden welke het gevolg is van overbemesting van cultuurgronden, **eensdeels**, en van het lozen of dumpen van dierlijke mest, anderdeels, en inzonderheid het reglementeren van het gebruik van dierlijke mest en het organiseren van de verwerking of de vernietiging van de mestoverschotten, ongetwijfeld tot de bevoegdheden welke door de bijzondere wet van 8 **augustus** 1980 tot hervorming

---

(1) Het thans voorgelegde ontwerp is blijkbaar het resultaat van een grondige omwerking van dat eerste ontwerp, bij welke omwerking in belangrijke mate rekening blijkt te zijn gehouden met de opmerkingen die de Raad van State in het advies L. **18.188/8** heeft gemaakt.

der instellingen aan de Gewesten werden toegewezen, meer bepaald tot de bevoegdheid inzake de bescherming van het leefmilieu in het algemeen (artikel 6, § 1, II, 1°, van de bijzondere wet) en tot de bevoegdheid inzake het **afvalstof**-**fen**beleid (artikel 6, § 1, II, 2').

In dat advies werd meer bepaald gesteld dat

"**de** omstandigheid dat inzonderheid het opleggen van bemestingslimieten een repercussie heeft op de landbouw - een aangelegenheid die **grotendeels** (1) tot de nationale bevoegdheidssfeer is blijven behoren - ... ter zake geen probleem (doet) rijzen : milieubeleid impliceert immers noodzakelijkerwijze dat beperkingen kunnen worden opgelegd aan activiteiten die **milieuhin**-**der** veroorzaken - ook als het beleid inzake die activiteiten niet tot de bevoegdheid van de Gewesten behoort. Er zou zich in dat verband slechts een moeilijkheid voordoen indien de ontworpen bepalingen dermate verregaande beperkingen zouden opleggen dat een doeltreffend landbouwbeleid erdoor onmogelijk wordt gemaakt en bijvoorbeeld de exploitatie van landbouwbedrijven er buiten iedere redelijke proportie zou worden door gehinderd?

Wat het onderhavige ontwerp-decreet betreft, zouden op dat vlak alleen moeilijkheden kunnen rijzen m.b.t. de besluiten die zullen worden vastgesteld ter uitvoering van de artikelen 33 en 34 luidens welke de Executieve, "**ter** bescherming van het leefmilieu (en) op voorstel van de in artikel 31 bedoelde **stuurgroep**", aan bedrijven behorend tot één of meer door haar te **bepalen** categorieën en aan **bedrij**-

---

(1) Luidens artikel 6, § 1, VI, 4°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 zijn de Gewesten bevoegd voor de aanvullende of suppletieve hulp aan landbouwbedrijven en worden ze betrokken bij het beheer van het **Landbouwfonds** en het Landbouwinvesteringsfonds.

ven gevestigd in één of meer door haar te bepalen gemeenten, arrondissementen of provincies "beperkingen (kan) opleggen met betrekking tot de hoeveelheid dierlijke mest die maximaal per bedrijf en per kalenderjaar mag worden geproduceerd?

2.2. De principiële bevoegdheid om heffingen op te leggen aan de **"producenten"** van mestoverschotten en aan de invoerders van dierlijke mest van buiten het Vlaamse Gewest, vindt de decreetgever in de artikelen 110, § 2, (belastingen) en 113 (retributies) van de Grondwet.

2.2.1. Hoewel di8 grondwetsbepalingen een optreden van de decreetgever vereisen voor het invoeren zowel van belastingen als van retributies, vertonen beide soorten heffingen zodanig belangrijke verschillen dat voor ieder specifiek geval moet worden uitgemaakt om welke soort heffing het gaat (1).

---

(1) Zie A. ALLEN en B. SEUTIN, "De fiscale bevoegdheden van de Gemeenschappen en de Gewesten", T.B.P., 1989, p. 275 en 276, die volgende verschilpunten vermelden :

- a) in tegenstelling met de eigen fiscale bevoegdheid, moet de retributiebevoegdheid binnen de perken van de materiële bevoegdheid van het Gewest worden uitgeoefend;
- b) de retributies zijn niet onderworpen aan de mogelijke **"voogdij"** van de nationale wetgever;
- c) een retributie is niet onderworpen aan het **annali-**teitsbeginsel;
- d) tenslotte moet de bevoegde wetgever, wanneer het om een belasting gaat, zelf in de hoofdzakelijke regelen ervan voorzien, terwijl hij, in geval van retributie, zich ertoe kan beperken te bepalen in welke gevallen deze kan worden geheven, en de bevoegdheid om de nadere modaliteiten van de heffing te bepalen, kan opdragen aan het uitvoerend orgaan.

Algemeen wordt aangenomen dat van retributie enkel dan kan sprake zijn, als de heffing verschijnt als de geldelijke vergoeding van een dienst die de overheid presteert ten voordele van de heffingplichtige individueel beschouwd. Er moet dus een vergoeding van kosten zijn en die kosten moeten **veroorzaakt zijn** door een aan de individuele heffingplichtige bewezen dienst. Bovendien moet er een redelijke verhouding bestaan tussen, enerzijds, de waarde van de bewezen dienst en, anderzijds, de gevorderde retributie : bij gemis van een zodanige verhouding zou de retributie haar vergoedend karakter verliezen en van fiscale aard worden (1).

De in artikel 21 van het ontwerp bedoelde "basis-heffing", welke verschuldigd zal zijn zodra bij een bedrijf mestoverschotten worden vastgesteld of zodra dierlijke mest van buiten het Vlaamse Gewest wordt ingevoerd en zonder dat enige prestatie van de overheid ten voordele van de **heffing**plichtigen wordt verricht; kan kennelijk niet als een retributie worden aangemerkt en is derhalve een belasting.

Of de in hetzelfde artikel 21 bedoelde **"afzetheffing"** als een belasting dan wel als een retributie moet worden aangemerkt, is minder duidelijk. Die heffing zal immer⁸ worden opgelegd aan elke producent die in het

---

(1) Zie o.m. de reeds vermelde studie van ALEN en SEUTIN; J.M. VAN BOL, "L'impôt et la redevance **comme** instruments des politiques régionales et communautaires. **Le cas de la politique de l'environnement**", A.P.T., 1986, p. 257 **e.v.**, en Cass., 20 februari 1986, J.T., 1986, p. 455.

voorbijge kalenderjaar dierlijke mest heeft verhandeld **"met** tussenkomst van de **mestbank"** en het bedrag ervan zal worden vastgesteld op grond van de hoeveelheid verhandelde mest. Aan één van de voorwaarden om die heffing als een retributie aan te merken is derhalve voldaan : ze is bedoeld als een vergoeding voor een prestatie van de **mestbank** ten voordele van de heffingplichtige. Aangezien evenwel in het ontwerp niet de bedragen van de heffing zijn ingevuld, kan niet worden uitgemaakt of ook de tweede voorwaarde **waarvan hiervoren** sprake vervuld is, nl. het bestaan van een redelijke verhouding tussen de waarde van de bewezen dienst, enerzijds, en het bedrag van de heffing, anderzijds.

2.2.2. Wat inzonderheid de bepaling van artikel 21, § 1, 2°, van het ontwerp betreft, luidens welke de **meervermelde** basisheffing ook wordt opgelegd aan **"elke"** invoerder van dierlijke mest van buiten het Vlaamse **Gewest** (1), dient te worden gewezen op de beperkingen welke inzake de fiscale bevoegdheid van de Gewesten volgen uit de beginselen van zowel de Europese als de Belgische economische unie.

2.2.2.1. Wanneer de bedoelde heffing alleen zou worden geheven op uit andere Lid-Staten van de E.E.G. geïmporteerde goederen, **volgens** specifieke maatstaven die niet kunnen worden vergeleken met die welke worden toegepast ter vaststelling van heffingen op soortgelijke nationale

---

(1) Uit het bepaalde in artikel 21, § 3, 2°, blijkt te mogen worden afgeleid dat die heffing niet verschuldigd is als de ingevoerde mest bestemd is voor in het Vlaamse Gewest gelegen cultuurgroonden die behoren tot een - buiten het Gewest gevestigd - bedrijf **waarvan** de mest afkomstig is.

produkten, dan gaat het om **een** door het E.E.G.-verdrag (artikelen 9 e.v.) verboden heffing van gelijke werking als een douanerecht (1).

Gaat het integendeel om een heffing die zowel op nationale als op geïmporteerde produkten rust, dan dient ze te worden getoetst aan het discriminatieverbod van artikel **95** van het E.E.G.-verdrag, luidens welke bepaling de Lid-Staten op produkten van de overige Lid-Staten, al dan niet rechtstreeks, geen hogere binnenlandse belastingen van welke aard ook mogen heffen dan die welke, al dan niet rechtstreeks, op soortgelijke nationale produkten worden geheven.

Om aan het verbod van heffingen van gelijke werking als invoerrechten te kunnen ontsnappen en voor toepassing van artikel 95 in aanmerking te kunnen komen, moet een heffing bij invoer deel uitmaken van een algemeen stelsel van binnenlandse heffingen waardoor nationale produkten en ingevoerde produkten volgens dezelfde criteria stelselmatig worden belast (2). Het belastbare feit en het stadium van verhandeling waarin wordt belast, moeten identiek zijn (3). Dit geldt ook voor de **heffingsmodalitei-**

---

(1) Mr. J.H. JANS, Europeesrechtelijke grenzen aan nationaal milieubeleid, in S.E.W., april 1989, p. 228.

(2) Hof van Justitie E.G., 14 december 1972, zaak **29/72** (Marimese), Jurispr. 1972, p. 1318-19.

(3) Hof van Justitie E.G., 31 mei 1979, zaak **132/78** (**Denkavit/Frankrijk**), Jurispr. 1979, p. 1934-35.

ten (1). Hoewel verschillen in behandeling niet helemaal uitgesloten worden, dient de belastingdruk op het ingevoerde en het binnenlandse produkt identiek te zijn. Eventuele belastingvrijstellingen of andere faciliteiten moeten zonder onderscheid aan het ingevoerde produkt ten goede komen (2).

Wat de in artikel 21 van het ontwerp bedoelde basisheffing betreft, kan de Raad van State alleen vaststellen dat de wijze van berekening ervan verschilt naargelang ze zal worden gevorderd van een "producent" of van een **"invoerder"** (zie artikel 21, § 3, 1° en 2'). Bij ontstentenis van enige aanwijzing omtrent de toe te passen tarieven en de daaraan ten grondslag liggende berekeningen (3), kan niet worden uitgemaakt of dat verschil in de wijze van berekening van de basisheffing al dan niet aanleiding zal geven tot een door artikel 95 van het E.E.G.-verdrag verboden verschil in belastingdruk op de ingevoerde en de binnenlandse meststoffen.

-
- (1) Hof van Justitie E.G., 27 februari 1980, zaak **55/79 (Commissie/Ierland)**, Jurispr. 1980, p. 481.
- (2) Hof van Justitie E.G., 10 oktober 1978, zaak **148/77 (Hansen)**, Jurispr. 1978, p. 1807.
- (3) Niet alleen wordt daaromtrent in de memorie van toelichting niets vermeld, maar bovendien is er in de aan de Raad van State meegedeelde versie van die memorie sprake van een **"dossierheffing"**, en niet van een **"basisheffing"**.

2.2.2.2. Bij de uitoefening van zijn eigen fiscale bevoegdheid, mag een Gewest ook geen afbreuk doen aan de Belgische economische en monetaire unie die interne douanerechten en alle heffingen van gelijke werking verbiedt.

Daarop werd **een** eerste maal gewezen in het arrest van het Arbitragehof nr. 47 van 25 februari 1988 (1) waarin werd gesteld dat de uitoefening van de eigen fiscale bevoegdheid door een Gemeenschap of een Gewest geen afbreuk mag doen aan de begrenzing die inherent is aan de globale staatsopvatting en derhalve niet het vrij verkeer van goederen en produktiefactoren tussen de deelgebieden van de Staat mag belemmeren. Het vermelde arrest beschouwt de bij het decreet van het Waalse Gewest van 7 oktober 1985 ingestelde waterbelasting als een intern douanerecht dat strijdig is met het vrij verkeer van goederen binnen eengeïntegreerde markt en dat niet bestaanbaar kan worden geacht met de door de hervorming der instellingen'beoogde economische unie.

De verplichting van de deelgebieden om de bedoelde beginselen van het vrije verkeer en de Belgische economische en monetaire unie (E.M.U.) in acht te nemen werd uitdrukkelijk ingeschreven in artikel 6, § 1, VI, derde lid, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980, gewijzigd bij de wet van 8 **augustus** 1988. Luidens die bepaling oefenen de Gewesten, **"in** economische aangelegenheden, . . . hun bevoegdheden uit met inachtneming van de beginselen van het vrije verkeer van

---

(1) Zie ook het arrest van het Arbitragehof nr. **12/89** van 31 mei 1989, considerans B.4.

personen, goederen, diensten en kapitalen en van de vrijheid van handel en nijverheid, alsook met inachtneming van het algemeen normatief kader van de economische unie en de mone-taire eenheid, zoals vastgesteld door of krachtens de wet, en door of krachtens de internationale verdragen".

Hoewel in die bepaling alleen sprake is van de ge-westelijke bevoegdheden "in economische aangelegenheden" en er daaromtrent tijdens de parlementaire voorbereiding uit-eenlopende verklaringen werden afgelegd **(1)**, wordt, gelet vooral op de vermelde rechtspraak van het Arbitragehof, vrij algemeen aangenomen dat de verplichting om de beginselen van het vrije verkeer en de E.M.U. *in acht te nemen eveneens . geldt **voor** de andere bevoegdheden van de Gewesten (en de Gemeenschappen) dan de louter economische (zie, naast de reeds vermelde studie van **B. HAUBERT** en **P. VANDERNOOT**, ook **A. ALEN**, De bevoegdheidsverdeling tussen de Staat, de Ge-meenschappen en de Gewesten - Enkele algemene bedenkingen na de derde staatshervorming, T.B.P., 1989, speciaal nummer, p. **50**; en **B. JADOT**, La Communauté économique européenne, l 'Etat, La Région et la protection de l'environnement, J.T., 1988, p. 728, noot 53, en p. 729).

Ook bij het invoeren van milieuheffingen zijn de Gewesten er derhalve toe gehouden de vermelde beginselen in acht te nemen.

---

(1) Zie in dat verband **B. HAUBERT** en **P. VANDERNOOT**, La nouvelle loi de **réformes** institutionnelles du 8 août 1988, A.P.T. 1988, p. 241 en 242.

Er kan ernstig worden betwijfeld of een heffing op de **"invoer"** van mest, als bedoeld in artikel 21, § 1, 2°, van het ontwerp, wanneer die uit een ander Gewest afkomstig is, verenigbaar kan worden geacht met de bedoelde beginselen van het vrij verkeer van goederen en de Belgische economische unie, zelfs als zou worden aangenomen dat de bedoelde basisheffing **"zonder onderscheid"** van toepassing is op binnen het Gewest geproduceerde en op "geïmporteerde" mest.

Het is immers niet vanzelfsprekend dat t.a.v. de Belgische geïntegreerde markt - zoals die werd opgevat door het Arbitragehof en door de bijzondere wetgever van 8 augustus 1988 - een analoge redenering aanvaardbaar is als die welke op basis van artikel 95 van het E.E.G.-verdrag kan worden gehouden m.b.t. het vrij verkeer van goederen binnen de E.E.G. (supra 2.2.2.1.).

De mate waarin het vrij verkeer van goederen en produktiefactoren gerealiseerd is binnen de Belgische **geïntegreerde** markt, is immers niet helemaal vergelijkbaar met wat ter zake op het vlak van de E.E.G. geldt.

Er kan dan ook op goede grond worden voorgehouden dat t.a.v. belemmeringen van het vrij verkeer van goederen tussen de deelgebieden van de Belgische Staat, uit de **vermelde** rechtspraak van het Arbitragehof en uit de voornoemde bijzondere wetsbepaling strengere restricties volgen dan die welke gelden voor belemmeringen van het goederenverkeer **tussen** de Lid-Staten van de E.E.G.

2.2.3. In artikel 29 van het ontwerp wordt voorzien in de mogelijkheid voor de heffingsplichtige om bij de rechtbank van eerste aanleg verzet aan te tekenen tegen het dwangbevel en in de mogelijkheid voor de met de invordering belaste ambtenaar om een procedure in kort geding in te leiden ten-einde de heffingsplichtige te doen veroordelen tot betaling van een provisie op het bij het dwangbevel gevorderde bedrag.

Met betrekking tot die regeling, die grotendeels overeenstemt met het bepaalde in artikel **47decies**, §§ 2 en 4, van het decreet van 2 juli 1981 betreffende het beheer van afvalstoffen, kan worden verwezen naar het advies dat de afdeling wetgeving over die laatste bepaling heeft gegeven (advies L. **19.371/1/8** van **5** en 6 oktober 1989 over een voor-ontwerp van decreet houdende bepalingen tot uitvoering van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap, pp. 7 tot 9) (1).

2.3. Met betrekking tot de cultuurgronden behorend tot gewestgrensoverschrijdende bedrijven, bepalen de artikelen 19 en **20** van het ontwerp wat volgt :

"Art. 19. De bepalingen van onderhavig decreet zijn onverminderd van toepassing op elk bedrijf gevestigd in het Vlaamse Gewest waarvan een gedeelte van de tot het bedrijf behorende oppervlakte cultuurgrond buiten het **Vlaamse** Gewest is gelegen. In dit geval dient in de in artikel 3 bedoelde aangifte evenwel tevens opgave gedaan van de buiten het Vlaamse Gewest gelegen cultuurgronden samen met het daarop van toepassing zijnde teeltplan.

---

(1) St. Vl. R., 265 (19894990) , nr. 1, pp. 27-28, punt 2.

Art. 20. § 1. Elke producent met een bedrijf gevestigd **buiten** het Vlaamse Gewest waarvan een gedeelte van de tot het bedrijf behorende cultuurgrond binnen het Vlaamse Gewest is gelegen, dient de in artikel 3 bedoelde aangifte aan de **mestbank** te doen voor wat de in het Vlaamse Gewest gelegen cultuurgronden betreft.

§ 2. De bepalingen van onderhavig decreet met betrekking tot de regels betreffende een doelmatige afvoer van mestoverschotten evenals deze met betrekking tot de opbrenging van dierlijke mest op het land zijn in dit geval onverminderd van toepassing voor wat de in het Vlaamse Gewest gelegen cultuurgronden betreft. Ook de bepalingen van onderhavig decreet met betrekking tot de invoer van dierlijke mest van buiten het Vlaamse Gewest, inzonderheid van artikel 3, § 2, en artikel 21, zijn in dit geval onverminderd van toepassing?

Ten aanzien van die bepalingen rijst de vraag of de ontworpen regeling geen inbreuk pleegt op het beginsel van de "exclusieve territoriale **bevoegdheidsverdeling**", welk beginsel volgens de rechtspraak van het Arbitragehof vereist dat het onderwerp van iedere regeling welke een decreetgever uitvaardigt, moet kunnen worden gelokaliseerd binnen het gebied **waarvoor** hij bevoegd is, zodat iedere concrete verhouding en situatie slechts door **één** enkele wetgever wordt geregeld (zie A. ALLEN, Algemene beginselen en grondslagen van het Belgisch Publiek recht. Boek 1. De instellingen, Brussel, Story-Scientia, 1988, pp. 297-298, en de verwijzingen naar de rechtspraak van het Arbitragehof).

De aangehaalde bepalingen van het ontwerp kunnen slechts in overeenstemming worden geacht met het voornoemde beginsel van de exclusieve territoriale **bevoegdheidsverdeling** indien ze **zo** moeten worden begrepen :

- dat, wat betreft de in het Vlaamse Gewest gelegen cultuurgronden die behoren tot een buiten het Gewest gevestigd bedrijf, inzonderheid de verplichting geldt om de **bemestingslimieten** in acht te nemen en dat aan de buiten het Vlaamse Gewest gevestigde bedrijven alleen verplichtingen kunnen worden opgelegd met het oog op het naleven van bepalingen die uitsluitend op die gronden betrekking hebben;
- dat met de buiten het Vlaamse Gewest gelegen cultuurgronden alleen rekening zal worden gehouden **voor** de berekening van de mestoverschotten van de in het Gewest gevestigde bedrijven waaraan die gronden toebehoren en dat het bijvoorbeeld niet de bedoeling is de in het ontwerp vastgestelde bemestingslimieten toepasselijk te verklaren op **die** gronden.

2.4. Artikel 25 van het ontwerp voorziet in de mogelijkheid om administratieve geldboeten op te leggen.

Met betrekking tot die regeling kan worden **verwezen** naar de opmerking die de Raad van State in zijn **eerder-**vermeld advies L. **19.371/8** heeft gemaakt met betrekking tot een analoge bepaling van het ontwerp van decreet houdende bepalingen tot uitvoering van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap (1).

2.5. Ook wat de bepaling van artikel 30 van het ontwerp betreft waarbij wordt voorzien in een algemeen voorrecht en in de mogelijkheid tot het vestigen van een wettelijke hypo-

---

(1) St. Vl. R., 265 (**1989-1990**), nr. 1, p. 28, punt 2.3.

theek op de goederen van de heffingplichtigen, kan worden verwezen naar de opmerking die in het meervermelde advies L. 19.371/8 (pp. 10-11) werd gemaakt over de analoge bepaling van artikel 47undecies van het decreet van 2 juli 1981 betreffende het beheer van afvalstoffen (1).

2.6. Luidens artikel 7, § 2, van het ontwerp kan de mestbank de erkende vervoerders de verplichting opleggen mestoverschotten bij bedrijven op te halen en te vervoeren naar door haar aangeduide gebruikers, verzamelpunten en/of verwerkingseenheden.

In zoverre die bepaling moet worden begrepen dat ze een machtiging tot opeising inhoudt, dient, wat de bevoegdheid van het Gewest betreft om een dergelijke regeling in te voeren, het voorbehoud te worden herhaald dat de Raad van State daaromtrent heeft gemaakt in zijn advies L. 15.650/9 van 14 mei 1984 over een ontwerp dat het decreet van 5 juli 1985 "relatif aux déchets" is geworden (Doc. C.R.W., 113 (1983-1984), nr. 1, pp. 54-55).

2.7. Artikel 39 van het ontwerp strekt ertoe in het decreet van 21 december 1988 houdende oprichting van de Vlaamse Landmaatschappij een bepaling in te voegen luidens welke die instelling wordt gemachtigd contractueel personeel aan te **verven** met het oog op de uitvoering van de taken die haar door onderhavig ontwerp-decreet zullen worden opgedragen.

---

(1) St. Vl. R., 265 (1989-1990), nr. 1, p. 29, punt 2.4.

Met betrekking tot die bepaling dient erop te worden gewezen dat uit de combinatie van, enerzijds, de artikelen 9, 13, § 6, 87, § 4, en 96 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980, gewijzigd door die van 8 augustus 1988, en van, anderzijds, artikel 11, § 1, van de wet van 16 maart 1954 betreffende de controle op sommige instellingen van openbaar nut - welke wet krachtens artikel 3 van het **eerder-**vermelde decreet van 21 december 1988 van toepassing is op de Vlaamse **Landmaatschappij** - volgt dat de Gewesten en de Gemeenschappen weliswaar bevoegd zijn om de **rechtspositie-**regeling vast te stellen van het personeel van de openbare instellingen die van hen afhangen, doch dat daarvoor nog steeds het akkoord vereist is van de nationale Minister tot wiens bevoegdheid het Openbaar Ambt behoort.

Zoals de Raad van State heeft gesteld in zijn advies L. **19.193/8** van 14 november 1989 over een voorontwerp van decreet houdende oprichting van een Vlaams Fonds voor de sociale integratie van personen met een handicap **(1)**, is dit akkoord vereist, ook wanneer de bedoelde regeling niet door de Executieve, maar door het wetgevend orgaan wordt vastgesteld.

Aan de Raad van State is meegedeeld dat omtrent de hier **besproken** bepaling van artikel 39 van het ontwerp het **akkoord** van de nationale Minister van Openbaar **Ambt** niet werd gevraagd.

---

(1) St. Vl. R., 1989-1990, nr. **318/1**, pp. 58 en 59.

3. Artikel 37 van het ontwerp luidt als volgt :

"Met gevangenisstraf van acht dagen tot één jaar en met geldboete van honderd frank tot honderdduizend frank of met één van die straffen alleen, wordt gestraft :

- 1° hij die **de** voorschriften, vastgesteld door of krachtens dit decreet of de voorschriften van de verleende vergunning overtreedt:
- 2° hij die het krachtens dit decreet geregelde toezicht verhindert?

Ter voldoening aan de inzake strafbepalingen geldende grondwettelijke en verdragsrechtelijke voorschriften (1), dient de wetgever 'of de decreetgever met grote nauwkeurigheid de gedragingen aan te wijzen welke strafbaar worden gesteld en de straffen te bepalen die kunnen worden opgelegd voor de overtreding van ieder van de aldus aangewezen **gebods-** of verbodsbepalingen.

De aangehaalde bepaling van het ontwerp voldoet kennelijk niet aan die fundamentele vereisten, doordat zij de overtreding van om het even welke bepaling van het ontworpen decreet en zelfs van de besluiten die ter uitvoering ervan zullen **worden** vastgesteld of van de voorschriften van de verleende vergunning als een misdrijf kwalificeert en **voor** al die misdrijven een eenvormige strafmaat vaststelt.

Artikel 37 behoort derhalve grondig te worden omgewerkt.

---

(1) Inzonderheid artikel 9 van de Grondwet en artikel 7 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden.

4. In een aantal bepalingen van het ontwerp wordt aan de Executieve de bevoegdheid opgedragen om (nadere) regelen ter uitvoering van het ontworpen decreet vast te stellen of om afwijkingen van de ontworpen bepalingen toe te staan.

Om verenigbaar te zijn met de beginselen die inzake dergelijke delegaties van bevoegdheid gelden, behoren de grenzen van de bevoegdheidsopdracht zoveel mogelijk in het decreet zelf te worden vastgesteld. Dit dient te gebeuren door concreet aan te geven in welke omstandigheden van de opgedragen bevoegdheid mag worden gebruik gemaakt en door - op zijn minst in grote lijnen - te bepalen waaruit de te nemen maatregelen kunnen bestaan en welke de concrete (1) doeleinden zijn waartoe de bevoegdheid mag worden gebruikt.

De bepalingen van het ontwerp voldoen niet altijd aan die vereisten. Dit geldt bijvoorbeeld voor de artikelen 3, § 5, 10, 12, 17, § 3, en 33.

5. De mestoverschotten, die de grondslag vormen voor de in artikel 21 van het ontwerp bedoelde basisheffing die aan **de** exploitant van een bedrijf wordt opgelegd, worden **vastgesteld** aan de hand van de gemiddelde veebezetting van

---

(1) Het volstaat inzonderheid niet, **zoals** bijvoorbeeld in artikel 33, te stellen dat de te nemen maatregelen moeten strekken tot "bescherming van het leefmilieu?"

het bedrijf (1) **en** van de in artikel 5 **van** het ontwerp forfaitair bepaalde produktiehoeveelheden per dier en per jaar (zie artikel 6 van het ontwerp).

5.1. Wat de forfaitaire vaststelling van de belastbare grondslag van dergelijke heffingen betreft, werd er reeds in het **eerdervermelde** advies L. 18.188/8 op gewezen dat, volgens de doctrine, het toepassen van forfaits aan een dubbele beperking behoort te worden onderworpen, nl.

- dat in principe de belasting op reële waarden moet worden gevestigd (2) en het aanwenden van forfaits voor het bepalen van de grondslag van de belasting en voor het schatten van de belastbare grondslag, er niet mag toe leiden dat het vermelde principe wordt uitgehold;
- en bovendien dat "forfaitaire bepalingen . . . voor de belastingplichtige in de regel nooit bindend" zijn en hem de gelegenheid moet worden gegeven van die forfaitaire regeling af te wijken **"mits** het nodige bewijs te leveren" (2).

Ook met betrekking tot het onderhavige ontwerp rijst de vraag of de geschetste forfaitaire regeling, die

---

(1) Luidens artikel 6, § 1, van het ontwerp moet onder *gemiddelde **veebezetting**" worden verstaan, "**de** gemiddelden van de aantallen van elk van de beschouwde **diersoorten** die op de eerste dag van de 4 kwartalen van het voorbije kalenderjaar in het bedrijf werden gehouden".

(2) VAN HOUTTE, "Beginselen van het Belgisch **belastingrecht**", 1979, p. 406.

uitgaat **van** de gemiddelde veebezetting als bedoeld in artikel 6, § 1, voldoende aansluit bij de realiteit en niet neerkomt op het bepalen van een fictieve - en wellicht manipuleerbare - grondslag.

De vraag rijst ook of de door artikel 6, § 3, van het ontwerp aan de producent geboden mogelijkheid om aan de hand van een "nutriëntenbalans" het werkelijk geproduceerde mestoverschot te bewijzen, een reëel alternatief is voor de forfaitaire aanslag.

5.2. Luidens artikel 2, tweede lid, **3°**, van het ontwerp moet onder "vee" worden verstaan, "alle voor gebruiks- of winstdoeleinden gehouden dieren, inzonderheid herkauwende en eenhoevige dieren, varkens, kippen, kalkoenen, parelhoenders, eenden, ganzen en fazanten?

Doordat evenwel in artikel 5 van het ontwerp de voor de berekening van de mestoverschotten in aanmerking te nemen mestproduktie alleen wordt bepaald voor runderen, varkens en pluimvee, rijst de vraag of voor de mestoverschotten "geproduceerd" door andere "voor gebruiks- of winstdoeleinden gehouden dieren" dan runderen, varkens of pluimvee (bijvoorbeeld voor paarden) geen basisheffing zal **worden** geheven.

6. Het ontwerp draagt belangrijke nieuwe taken op aan de Vlaamse Landmaatschappij, die immers luidens artikel 2, tweede lid, **19°**, als **mestbank** zal fungeren.

Binnen de hem toegemeten tijd heeft de Raad van State niet kunnen nagaan of die belangrijke uitbreiding van de taken van de Vlaamse Landmaatschappij geen verderreikende aanpassing van het decreet van 21 december 1988 vereist dan de invoeging van een paragraaf 5 in artikel 6 van dat decreet door artikel 39 van het ontwerp.

BIJZONDERE OPMERKINGEN.

Artikel 2.

In het tweede lid van dit artikel wordt de definitie gegeven van een twintigtal in het ontwerp te gebruiken begrippen, blijkbaar vooral omdat die techniek het verkorten van regels mogelijk maakt en dus tekstbesparend werkt (1).

Van die mogelijkheid tot tekstverkorting wordt evenwel niet altijd consequent gebruik gemaakt :

- Het is bijvoorbeeld niet nodig in het 5' te bepalen dat in de **"tot het bedrijf behorende cultuurgronden"** niet begrepen is **"de oppervlakte waarop zich de bedrijfsgebouwen en daarbij behorende voorzieningen bevinden"**, aangezien in het 2° wordt gesteld dat onder **"cultuurgrond"** moet worden begrepen "grond in vaste ligging die wordt gebruikt of bestemd is als voedingsbodem voor de land-,

---

(1) Begripsomschrijvingen kunnen ook worden aangewend wanneer de in de regeling gehanteerde terminologie afwijkt van het normale spraakgebruik.

tuin- en bosbouwgewassen", dus duidelijk niet het gedeelte van de bodem waarop bedrijfsgebouwen staan.

- De bepaling van artikel 3, § 1, 3°, luidens welke in de aangifte van de kadastrale gegevens en grootte van de tot het bedrijf behorende oppervlakte "cultuurgrond" ook moet vermeld worden **"de** oppervlakte van de woning en de bedrijfsgebouwen ...", is zelfs strijdig met de in artikel 2, tweede lid, 2°, opgenomen definitie van "cultuurgrond".
- Het in artikel 2, tweede lid, 12°, gedefinieerde begrip "mestoverschot door invoer" waaronder moet worden begrepen "de hoeveelheid dierlijke mest die van buiten het Vlaamse Gewest wordt ingevoerd naar niet tot het bedrijf **waarvan** de dierlijke mest afkomstig is behorende cultuurgronden", wordt zelfs helemaal niet gebruikt in artikel 21, § 1, 2°, en § 3, 2° : in die laatste bepaling wordt integendeel nog eens verduidelijkt dat de heffing alleen verschuldigd is op ingevoerde dierlijke mest wanneer ze bestemd is voor gronden "die niet kunnen beschouwd worden als tot het bedrijf behorende oppervlakte cultuurgronden van het bedrijf waarvan de dierlijke mest afkomstig is"
- Een gelijkaardige opmerking geldt voor het in artikel 2, **tweede** lid, 10°, gedefinieerde begrip "bemestingsnorm" : in artikel 14 dat ertoe strekt de bemestingsnormen vast te stellen komt die term niet voor.
- Hoewel luidens artikel 2, tweede lid, 7°, dierlijke mest moet worden geacht begrepen te zijn onder de term **"mest-**

stof", wordt bijvoorbeeld in artikel 3, § 1, 4°, gesteld dat het teeltplan de opgave moet bevatten van "**de** aard en de hoeveelheden dierlijke mest, kunstmest en/of andere meststoffen die hierbij worden opgebracht op het land (lees : op **de** cultuurgrond ?)".

Uit de hiervoren gegeven voorbeelden blijkt dat het ontwerp, wat de erin gebruikte terminologie betreft, nog eens grondig behoort te worden nagezien.

Het is bijvoorbeeld opvallend dat wel een definitie wordt gegeven van "**meststof**" en niet van "**mest**", terwijl die laatste term nochtans herhaaldelijk voorkomt.

★

Het lijkt tenslotte aanbeveling te verdienen ook het in artikel 6, § 3, gehanteerde begrip "**nutriëntenbalans**" in artikel 2, tweede lid, te omschrijven.

Artikel 3.

Luidens paragraaf 2 van dit artikel dient elke invoerder van dierlijke mest elk jaar aan de **mestbank** aangifte te doen van de in het voorbije kalenderjaar ingevoerde hoeveelheid dierlijke mest "onverminderd de bepalingen van de artikelen 8, 9 en **10**".

Aangezien de gezamenlijke **bepalingen** van het ontwerp als **één** geheel moeten worden toegepast, zonder voorrang van sommige artikelen op andere, is het meestal overbodig te bepalen dat een artikel geldt "onverminderd" een ander artikel. De uitdrukking "onverminderd het bepaalde in artikel ..." of "**in** afwijking van artikel ..." gebruike men dan ook alleen als anders echt onduidelijk is hoe de ene en de andere bepaling zich tot elkaar verhouden.

In de aangehaalde bepaling is het overbodig te benadrukken dat de verplichting voor de invoerder om de bedoelde jaarlijkse aangifte in te dienen hem niet ervan ontslaat de in artikel 8 bedoelde vervoerdocumenten op te stellen. **Bepalen** dat die verplichting geldt "onverminderd de artikelen 9 en **10**" heeft helemaal geen zin, aangezien die artikelen niet eens betrekking hebben op de invoerder van dierlijke mest.

★

Luidens dezelfde paragraaf 2 moeten in de jaarlijkse **aangifte** welke de invoerder dient te doen onder meer vermeld **worden** "de kadastrale percelen waarop de mest opgebracht werd". De verplichting om die vermelding op te nemen in de jaarlijks8 aangifte, lijkt in redelijkheid hooguit te kunnen worden opgelegd aan **een** invoerder die **tegelijk** "gebruiker" is, en niet aan degene die voor rekening van **derden** invoert.

Artikel 4.

De bepaling van het tweede lid van paragraaf 2, waarbij de Vlaamse Executieve wordt gemachtigd om nadere regels vast te stellen met betrekking tot de in de paragrafen 1 en 2 bedoelde registers, zou logischerwijze in een afzonderlijke paragraaf 3 moeten worden opgenomen.

Artikel 6.

Het is de Raad van State niet duidelijk wat de bepaling van paragraaf 2 zou toevoegen aan het bepaalde in paragraaf 1. Paragraaf 2 lijkt zonder bezwaar te kunnen worden weggelaten.

Artikel 8.

Luidens paragraaf 1, tweede lid, 2°, van dit artikel dient op het **vervoerdokument** niet alleen de handtekening voor **te komen** van degene **die de** mest verzendt, maar ook die van de **bestemming** van de mest. Daaruit lijkt te **moeten** worden opgemaakt dat het vervoerdokument, in tegenstelling tot wat zijn benaming doet vermoeden, niet het transport moet vergezellen. Die interpretatie werd door de gemachtigde van de Executieve bevestigd.

★

In paragraaf 2 moeten de woorden "het in § 2 bedoelde vervoerdocument" kennelijk worden vervangen door "het in § 1 bedoelde vervoerdocument"

Artikel 15.

Dit artikel machtigt de Executieve om, op basis van de ontledingsresultaten van de stalen van bepaalde cultuurgronden, het opbrengen van mest op die gronden te beperken beneden de in artikel 14 bepaalde bemestingslimieten of zelfs het opbrengen van mest helemaal te verbieden.

Die bevoegdheid wordt aan de Executieve verleend, niet "onverminderd de bepalingen van artikel 14" zoals in de 'aanvang van artikel 15 wordt gesteld, maar eerder "in afwijking van het bepaalde in artikel 14".

Artikel 22.

Men vervange in paragraaf 2 het woord "mestheffing" door "heffing".

Artikel 31.

Luidens paragraaf 3 van dit artikel dient de Vlaamse Executieve het advies van de stuurgroep in te winnen "over ieder besluit dat in toepassing (lees : met toepassing) van onderhavig decreet (lees : dit decreet) wordt

getroffen evenals over elk ontwerp van decreet dat een wijziging van onderhavig (lees : dit) decreet beoogt".

Die verplichting tot raadpleging van de stuurgroep geldt "onverminderd de bepalingen van de artikelen 15 en 33".

In zoverre in die laatste bepaling wordt verwezen naar artikel 33, wordt klaarblijkelijk bedoeld dat voor besluiten die met toepassing van dat artikel zullen worden genomen een **"voorstel"** en niet een "advies" van de stuurgroep vereist is, zoals uitdrukkelijk in artikel 33 wordt bepaald (1). Wat evenwel met de verwijzing naar artikel 15 wordt bedoeld is niet duidelijk. Als het in de bedoeling ligt de besluiten die met toepassing van artikel 15 zullen worden genomen te onttrekken aan de adviesverplichting, **dient** men te schrijven : **"Behoudens** wat de besluiten betreft die worden genomen met toepassing van artikel 15, wint de Vlaamse Executieve . . .".

---

(1) Zoals **hiervoren** met betrekking tot artikel 3, § 2, werd opgemerkt, is het in die omstandigheden overbodig te stellen dat het voorschrift van artikel 31, § 3, geldt **"onverminderd"** het bemaalde in artikel 33.

De kamer was samengesteld'uit

de Heer	:	J. NIMMEGEERS,	kamervoorzitter,
de Heer	:	w. DEROOVER,	staatsraden,
Mevrouw	:	s. VANDERHAEGEN,	
Mevrouw	:	F. LIEVENS,	griffier.

Het verslag werd uitgebracht door de H. **B. SEUTIN**,
adjunct-auditeur.

DE GRIFFIER,

DE VOORZITTER,

F. LIEVENS.

J. NIMMEGEERS.

ONTWERP VAN DECREET

ONTWERP VAN DECREET

DE VLAAMSE EXECUTIEVE,

Op voordracht van de Gemeenschapsminister van Leefmilieu, Natuurbehoud en Landinrichting ;

Na beraadslaging,

BESLUIT :

De Gemeenschapsminister van Leefmilieu, Natuurbehoud en Landinrichting wordt gelast in naam van de Vlaamse Executieve bij de Vlaamse Raad het ontwerp van decreet in te dienen waarvan de tekst volgt :

Hoofdstuk 1

Algemene bepalingen

Artikel 1

Dit decreet regelt een aangelegenheid bedoeld in artikel 107quater van de Grondwet.

Artikel 2

Dit decreet heeft tot doel de bescherming van het leefmilieu tegen de verontreiniging als gevolg van de produktie en het gebruik van meststoffen.

Voor de toepassing van dit decreet en zijn uitvoeringsbesluiten wordt verstaan onder :

1° grond : dat deel van de bodem dat wordt gebruikt of is bestemd als voedingsbodem voor planten ;

2° cultuurgrond : grond in vaste ligging die wordt gebruikt of bestemd is als voedingsbodem voor de land-, tuin- en bosbouwgewassen ;

3° vee : alle voor gebruiks- of winstdoeleinden gehouden dieren, die voorkomen op de lijst vermeld in artikel 5 van dit decreet ;

4° bedrijf : een inrichting bestemd voor landbouw en/of tuinbouwproduktie, omvattende één of meer gebouwen en/of installaties of gedeelten ervan, samen met de tot het bedrijf behorende oppervlakte cultuurgronden ; worden voor de toepassing van dit decreet als één bedrijf beschouwd meerdere van deze inrichtingen die door :

— hun inplanting, al dan niet op verschillende percelen, één technische exploitatie-eenheid uitmaken ;

— éénzelfde natuurlijke of rechtspersoon worden uitgebaat ;

— verschillende rechtspersonen worden uitgebaat die in rechte of in feite bindingen hebben op het vlak van personen en/of kapitaal en/of beleid ;

5° tot het bedrijf behorende oppervlakte cultuurgronden : de oppervlakte cultuurgrond, die tot het bedrijf in eigendom behoort, ofwel daartoe behoort ingevolge een vruchtgebruik, erfpacht, opstal en/of een pachtovereenkomst ;

6° diervoeders : produkten van plantaardige of dierlijke oorsprong in natuurlijke staat, vers of verduurzaamd en de afgeleide produkten van hun industriële verwerking, alsmede organische of anorganische stoffen met of zonder toevoegingsmiddelen en de mengsels ervan, bestemd voor dierlijke voeding langs orale weg ;

7° meststof : elke één of meer mineralen bevattende stof die op de grond wordt opgebracht ter bevordering van de gewasgroei ; daartoe wordt ook dierlijke mest gerekend ; slib afkomstig van waterzuiveringsstations valt hier evenwel niet onder ;

8° dierlijke mest : door vee uitgescheiden natuurlijke afvalstoffen of een mengsel van strooisel en door vee uitgescheiden natuurlijke afvalstoffen, ongeacht of het vee wordt geweid of op intensieve veehouderijbedrijven wordt gehouden ;

9° kunstmest : stoffen die het resultaat zijn van industriële bereidingen en die als bemesting kunnen gebruikt worden ;

10° mestoverschot per bedrijf : de hoeveelheid mest berekend overeenkomstig de bepalingen van artikel 6 van onderhavig decreet ;

11° nutriëntenbalans : een balans van de in een bepaald kalenderjaar in een bedrijf ingekomen hoeveelheid mineralen en de in datzelfde jaar door dat bedrijf verwijderde mineralen ; deze balans bestaat uit een opgave van de in dat bedrijf tijdens één bepaald kalenderjaar via diervoeders, meststoffen en eventuele andere wegen ingekomen mineralen, inzonderheid van fosforpentoxyde en stikstof enerzijds, van de op de tot het bedrijf behorende oppervlakte cultuurgronden opgebrachte mineralen alsmede van de buiten het bedrijf verwijderde mineralen anderzijds waarbij deze opgave is gestaafd door de aard en hoeveelheden verbruikte diervoeders, de gebruikte kunstmest, het aantal en de aard van de gehouden dieren alsmede de hoeveelheid dierlijke mest die op de tot het bedrijf behorende oppervlakte cultuurgronden mag worden opgebracht conform de bemestingsnormen vermeld in artikel 14 ;

12° verhandelen : het afleveren van meststoffen aan vervoerders of gebruikers, alsmede het met het oog daarop aanbieden of vervoeren ervan ;

13° verzamelpunt : een opslagplaats van dierlijke mest geëxploiteerd door of in opdracht van de mestbank ;

14° verwerkingseenheid : een inrichting die conform de terzake vigerende reglementering vergund is voor de verwerking van dierlijke mest ; onder verwerking dient hierbij verstaan de behandeling van dierlijke mest hetzij met het oog op de vernietiging ervan, hetzij met het oog op de recycling ervan ;

15° opbrenging op het land : het toevoegen van stoffen aan de grond door verspreiding op het bodemoppervlak, injectie in de bodem, onderwerken, vermenging met de oppervlaktelagen ;

16° producent : elke natuurlijke of rechtspersoon die een bedrijf waar vee gehouden wordt exploiteert ;

17° gebruiker : elke natuurlijke of rechtspersoon die een bedrijf waar meststoffen op de tot het bedrijf behorende cultuurgrond worden opgebracht, exploiteert ;

18° vervoerder : elke natuurlijke of rechtspersoon die dierlijke mest vervoert

- ofwel van producent naar gebruiker ;
- ofwel van producent naar verzamelpunt ;
- ofwel van producent naar verwerkingseenheid ;
- ofwel van verzamelpunt naar gebruiker ;

19° **mestbank** : de Vlaamse Landmaatschappij opgericht bij decreet van 21 december 1988.

Hoofdstuk II

Inventarisatie

Artikel 3

§ 1. Elke producent dient elk jaar aan de **mestbank** aangifte te doen van :

1° gegevens met betrekking tot 1 januari van het jaar van aangifte :

a) het aantal stuks vee dat op 1 januari van het jaar van aangifte in het bedrijf kon worden gehouden met opgave van de aantallen der verschillende soorten opgesplitst naar de in artikel 5 vermelde diersoorten ;

b) de kadastrale gegevens en grootte van de tot het bedrijf behorende oppervlakte cultuurgrond met vermelding van :

b.1° de gronden in eigendom ;

b.2° de gronden in pacht, erfpacht, opstal en/of vruchtgebruik ;

c) de kadastrale gegevens en de oppervlakte van de woning, de bedrijfsgebouwen en de daarbij behorende voorzieningen ;

d) de op 1 januari van dat jaar in het bedrijf beschikbare capaciteit voor de opslag van dierlijke mest evenals de op die datum gestockeerde hoeveelheid dierlijke mest ;

2° gegevens met betrekking tot het kalenderjaar voorafgaand aan het jaar van aangifte :

a) een inventaris van de veebezetting in het bedrijf gedurende het voorbije kalenderjaar met opgave van de aantallen per diersoort ; deze inventaris zal tenminste de opgave omvatten van de aantallen der verschillende soorten opgesplitst naar de in artikel 5 vermelde diersoorten die op de eerste dag van elk kwartaal van het voorbije jaar in het bedrijf werden gehouden ;

b) het teeltplan voor het voorbije kalenderjaar met tevens opgave van de aard en de hoeveelheden dierlijke mest, kunstmest en/of andere meststoffen die hierbij werden opgebracht op het land ;

c) naam en adres van de persoon of personen van wie in het voorbije kalenderjaar dierlijke mest werd aangenomen alsmede waarmee het voorbije kalenderjaar dierlijke mest werd verhandeld telkens met opgave van de hoeveelheden en de soort van dierlijke mest die in dat kalenderjaar werd aangenomen of verhandeld ;

3° gegevens met betrekking tot het jaar van aangifte :

a) het ontwerp van teelt- en bemestingsplan voor het jaar van aangifte ;

b) de wijze waarop hij de in het jaar van aangifte in zijn bedrijf geproduceerde dierlijke mest alsmede de in zijn bedrijf gestockeerde dierlijke mest overblijvend van het voorbije jaar zal afzetten :

b.1° opbrenging op tot het eigen bedrijf behorende cultuurgrond ;

b.2° opbrenging op niet tot het eigen bedrijf behorende cultuurgrond gelegen in het Vlaamse Gewest zonder tussenkomst van de mestbank ;

b.3° uitgevoerd uit het Vlaamse Gewest ;

b.4° aangeboden aan de mestbank ;

b.5° gestockeerd in eigen bedrijf voor afzet in het komende jaar

voor elk van de vijf voormelde afzetwijzen dient aangegeven

- de aard van de dierlijke mest ;
- de begrote hoeveelheid dierlijke mest uitgedrukt in ton ;

voor de onder sub b.2° en b.3° vermelde afzetwijzen dient daarenboven de naam en het adres van de personen vermeld met wie gepland wordt dierlijke mest te verhandelen telkens met opgave van de vermoedelijke hoeveelheden ;

tenslotte dient voor de onder sub b.4° vermelde afzetwijze daarenboven aangegeven de tijdstippen van het jaar waarop de dierlijke mest aan de mestbank zal worden aangeboden met telkens opgave van de vermoedelijke hoeveelheden ;

4° voor zover hij toepassing maakt van de bepalingen van artikel 6, § 2 van dit decreet, het werkelijke in het kalenderjaar voorafgaand aan het jaar van aangifte door zijn bedrijf geproduceerde mestoverschotten gesteund op een bevoegde nutriëntenbalans.

§ 2. Naast de in § 1 bedoelde aangifte dient elke producent, die in een bepaald kalenderjaar dierlijke mest met tussenkomst van de **mestbank** wenst te verhandelen, uiterlijk vóór 1 februari van dat jaar aan de **mestbank** melding te doen van de aard en de vermoedelijke hoeveelheden dierlijke mest die hij gefaseerd in de tijd in het beschouwde jaar aan de **mestbank** zal aanbieden. De Vlaamse Executieve kan nadere regels met betrekking tot deze melding vaststellen.

§ 3. Elke invoerder van dierlijke mest van buiten het Vlaamse Gewest dient elk jaar aan de **mestbank** aangifte te doen van de in het voorbije kalenderjaar ingevoerde hoeveelheid dierlijke mest met vermelding van het bedrijf waarvan de dierlijke mest afkomstig is en de identiteit van de persoon aan wie de dierlijke mest geleverd werd.

Onverminderd het bepaalde in § 4, dient elke gebruiker die dierlijke mest afkomstig van buiten het Vlaamse Gewest op de tot zijn bedrijf behorende cultuurgronden opbrengt elke jaar aan de **mestbank** aangifte te doen van deze in het voorbije kalenderjaar opgebrachte hoeveelheden met vermelding van de identiteit van de persoon door wie deze dierlijke mest werd verhandeld.

§ 4. De Vlaamse Executieve kan elke gebruiker verplichten elk jaar aan de **mestbank** aangifte te doen van de gegevens bedoeld in de punten 1°, b, c, en d, 2°, b en c en 3°, a en b van § 1 alsmede van alle andere gegevens die nodig worden geacht inzake de bescherming van het leefmilieu tegen de verontreiniging door meststoffen. In het eerste jaar dat der-

gelijke aangifte verplicht wordt gesteld, zullen evenwel niet de gegevens bedoeld in § 1, 2°, b en c dienen te worden aangegeven.

§ 5. De Vlaamse Executieve stelt het type van de aangifteformulieren vast waarmee de in §§ 1, 3 en 4 bedoelde aangiften dienen gedaan evenals de termijn binnen dewelke en de wijze waarop deze aangiften dienen ingediend.

§ 6. Behoudens wanneer hij toepassing maakt van de bepalingen van artikel 6, § 2 van dit decreet, dient de producent, in afwijking van de bepalingen van § 1, 2°, in het eerste jaar van aangifte na de inwerkingtreding van dit decreet geen gegevens aan te geven die betrekking hebben op het kalenderjaar voorafgaand aan het jaar van aangifte.

§ 7. De Vlaamse Executieve kan gegevens bepalen die aanvullend aan deze vermeld in § 1, 3 en 4 dienen aangegeven. Zij kan tevens nadere regels vaststellen met betrekking tot de wijze van opstelling van de in § 1, 4° bedoelde nutriëntenbalans, het bepalen van de werkelijke mineraleninhoud van meststoffen en diervoeders, alsmede de stukken die zij nodig acht ter staving van voormelde nutriëntenbalans.

§ 8. De personeelsleden van de Mestbank, van de door haar erkende vervoerders van dierlijke mest, van de derden waarop de Mestbank voor de uitoefening van haar taken beroep doet, alsmede al wie in welke hoedanigheid ook kennis krijgt van de overeenkomstig onderhavig artikel aangegeven gegevens en inlichtingen, is gehouden tot verplichte geheimhouding ervan.

Artikel 4

§ 1. Elke gebruiker is ertoe gehouden een register bij te houden met betrekking tot het gebruik van meststoffen en de tot het bedrijf behorende oppervlakte cultuurgrond.

§ 2. Elke producent is ertoe gehouden een register bij te houden met betrekking tot de veestapel en de tot het bedrijf behorende oppervlakte cultuurgrond.

§ 3. De Vlaamse Executieve kan nadere regels met betrekking tot de in §§ 1 en 2 bedoelde registers vaststellen.

§ 4. Het in §§ 1 en 2 bedoelde register moet te allen tijde ter inzage worden gehouden van de met het toezicht op de naleving van onderhavig decreet en zijn uitvoeringsbesluiten gelaste ambtenaren.

Artikel 5

Voor de berekening van de productie van dierlijke mest per bedrijf in functie van het aantal dieren, dient uitgegaan van de volgende produktiehoeveelheden per dier en per jaar :

Diersoort	Code	Difosfor- pentoxyde in kg	Stikstof in kg
1. Runderen :			
A Runderen jonger dan 1 jaar :			
— bestemd om als kalveren geslacht te worden :	300	5,32	10,9
— andere :			
mannelijke :	301	5,32	10,9
vrouwelijke :	302	5,32	10,9

Diersoort	Code	Difosfor- pentoxyde in kg	Stikstof in kg
B. Runderen van 1 jaar tot jonger dan 2 jaar :			
— mannelijke :	304	17,10	40,35
— vrouwelijke :			
- voor de vleesproduktie :	305	5,32	10,9
- bestemd voor de vetmes- ting (schotten jonger dan 2 jaar)	306	6,4	18,2
- andere (bestemd om de koeien te vervangen ver- meld in codes 313 en 314)	307	6,4	18,2
C. Runderen van 2 jaar en ouder :			
— mannelijke :	308	25,1	61,4
— vaarzen :			
- voor de vleesproduktie :	309	25,1	61,4
- bestemd voor de vetmes- ting (schotten ouder dan 2 jaar)	310	25,1	61,4
- andere (bestemd om de koeien te vervangen ver- meld in codes 313 en 314)	311	25,1	61,4
— koeien, afgedankte koeien inbegrepen, maar schotten niet inbegrepen waarvan :			
- voor de melkgifte :	313	37,3	121
- om gezoogd te worden :	314	37,3	121
II. Varkens			
A. Biggen met een levend gewicht van minder dan 20 kg	340	1,66	3,36
B. Varkens met een levend ge- wicht van 20 kg tot minder dan 50 kg :	341	7,05	14,17
C. Mestvarkens (afgedankte be- ren en afgedankte zeugen in- begrepen) met een levend ge- wicht van :			
a) 50 kg tot minder dan 80 kg	342	7,05	14,17
b) 80 kg tot minder dan 110 kg	343	7,05	14,17
c) 110 kg en meer	344	7,05	14,17
D. Fokvarkens met een levend gewicht van 50 kg en meer :			
a) beren :	345	12,84	20,80
b) gedekte zeugen (inclusief biggen tot 10 weken) :			
— voor de eerste maal ge- dekt	346	17,62	29,83
— overige gedekte	347	17,62	29,83
c) niet gedekte zeugen :			
— jonge :	348	12,84	20,80
— overige :	349	12,84	20,80
III. Pluimvee			
Leghennen en jonge hennen niet op ouderdom van de leg	380	0,50	0,71
Leghennen op ouderdom van de leg, afgedankte leghennen inbe- grepen :	381	0,50	0,71
Fokhanen :	382	0,22	0,44
Vleeskippen (uitgezonderd één- dagskuikens) :	383	0,22	0,44
Eenden	384	0,50	0,50
Ganzen	385	0,50	0,50
Kalkoenen	386	0,50	0,50
Parelhoenen	397	0,50	0,50

Artikel 6

§ 1. Het mestoverschot van een bedrijf voor een bepaald kalenderjaar wordt als volgt berekend :

$$MO, = MP, + KM, - MG,$$

$$MO,, = MP, + KM,, - MG,$$

waarin betekent :

MO, = mestoverschot uitgedrukt in kg difosforpentoxyde ;

MO,, = mestoverschot uitgedrukt in kg stikstof ;

MP, = de produktie van dierlijke mest zijnde het produkt van de gemiddelde veebezettingen in het bedrijf gedurende het voorbije kalenderjaar met de overeenkomstige produktie per dier vermeld in artikel 5 uitgedrukt in kg difosforpentoxyde ; onder gemiddelde veebezettingen dient hierbij verstaan de gemiddelden van de aantallen van elk van de beschouwde diersoorten die op de eerste dag van de 4 kwartalen van het voorbije kalenderjaar in het bedrijf werden gehouden ; bij wijze van overgangsmaatregel gelden voor het jaar 1990 de aantallen van elk van de beschouwde diersoorten die op 1 januari 1991 in het bedrijf werden gehouden ;

MP, = de produktie van dierlijke mest zijnde het produkt van de gemiddelde veebezettingen in het bedrijf gedurende het voorbije kalenderjaar met de produktie per dier vermeld in artikel 5 uitgedrukt in kg stikstof ; onder gemiddelde veebezettingen dient hierbij verstaan de gemiddelden van de aantallen van elk van de beschouwde diersoorten die op de eerste dag van de 4 kwartalen van het voorbije kalenderjaar in het bedrijf werden gehouden ; bij wijze van overgangsmaatregel gelden voor het jaar 1990 de aantallen van elk van de beschouwde diersoorten die op 1 januari 1991 in het bedrijf werden gehouden ;

KM, = de hoeveelheid kunstmest uitgedrukt in kg difosforpentoxyde die op de tot het bedrijf behorende cultuurgrond werd opgebracht gedurende het voorbije jaar ; voor het jaar 1990 wordt deze hoeveelheid geacht nul te zijn ;

KM,, = de hoeveelheid kunstmest uitgedrukt in kg stikstof die op de tot het bedrijf behorende cultuurgrond werd opgebracht gedurende het voorbije jaar ; voor het jaar 1990 wordt deze hoeveelheid geacht nul te zijn ;

MG, = de hoeveelheid mest uitgedrukt in kg difosforpentoxyde die op basis van het teeltplan voor het voorbije kalenderjaar op de tot het bedrijf behorende oppervlakte cultuurgronden mag worden opgebracht conform de bemestingsnormen vermeld in artikel 14 ; voor het jaar 1990 wordt er nochtans van uitgegaan dat op al deze cultuurgronden een hoeveelheid mest van 200 kg P_2O_5 per ha mag worden opgebracht ongeacht de erop geteelde gewassen ;

MG,, = de hoeveelheid mest uitgedrukt in kg stikstof die op basis van het teeltplan voor het voorbije kalenderjaar op de tot het bedrijf behorende oppervlakte cultuurgronden mag worden opgebracht conform de bemestingsnormen vermeld in artikel 14 ; voor het jaar 1990 wordt er nochtans van uitgegaan dat op al deze cultuurgronden een hoeveelheid mest van 400 kg stikstof per ha mag worden opgebracht ongeacht de erop geteelde gewassen.

§ 2. In afwijking van de in § 1 vastgestelde berekeningsmethode mag de producent aangifte doen van het werkelijke in het kalenderjaar voorafgaand aan het jaar van aangifte door zijn bedrijf geproduceerde mestoverschot gesteund op de in

artikel 3, § 1, 4° bedoelde nutriëntenbalans. Voor het jaar 1990 wordt er van uitgegaan dat op al de tot het bedrijf behorende oppervlakte cultuurgronden een hoeveelheid dierlijke mest van 200 kg P_2O_5 per ha mag worden opgebracht, ongeacht de erop geteelde gewassen.

Op straffe van verval van dit recht dient de producent in dat geval de gegevens bedoeld in artikel 3, § 1, 4° binnen de gestelde termijn aan te geven.

Hoofdstuk III

Regels betreffende een doelmatige afvoer van mestoverschotten

Artikel 7

§ 1. Behoudens in de uitzonderingsgevallen vermeld in artikel 8 mag het vervoer van dierlijke mest afkomstig van de in artikel 5 opgesomde diersoorten geproduceerd op een bedrijf of ingevoerd van buiten het Vlaamse Gewest enkel gebeuren door daartoe door de mestbank erkende vervoerders.

§ 2. Behoudens in de uitzonderingsgevallen vermeld in artikel 8 moet voor elk vervoer van dierlijke mest naar en/of voor derden een vervoerdocument, waarvan de vorm en het gebruik door de Vlaamse Executieve wordt bepaald, worden opgemaakt.

Het vervoerdocument vermeldt ten minste :

1° de soort, de samenstelling en de hoeveelheid van de dierlijke mest ;

2° de naam, het adres en de handtekening van de producent of van de exploitant van het verzamelpunt vanwaar de mest afkomstig is evenals van de gebruiker, van de exploitant van het verzamelpunt of van de verwerkingseenheid waarnaar de dierlijke mest wordt vervoerd ;

3° de naam en het adres van de vervoerder ;

4° de datum van het vervoer.

Elke erkende vervoerder is ertoe gehouden het in het eerste lid bedoelde vervoerdocument op te maken en een dubbel ervan binnen de 40 kalenderdagen na de datum van vervoer over te maken aan de mestbank.

Artikel 8

§ 1. De bepalingen van artikel 7 zijn niet van toepassing op het vervoer van de in een bepaald bedrijf geproduceerde dierlijke mest naar de cultuurgronden behorend tot datzelfde bedrijf voor zover dit vervoer geschiedt met vervoersmiddelen eigendom van de betrokken producent.

§ 2. De bepalingen van artikel 7 zijn evenmin van toepassing op het vervoer van de in een bepaald bedrijf geproduceerde dierlijke mest naar cultuurgronden van gebruikers mits aan de volgende voorwaarden is voldaan :

1° het verhandelen van de dierlijke mest moet voorafgaandelijk het voorwerp uitmaken van een schriftelijke overeenkomst tussen de betrokken producent en gebruiker waarin tenminste zijn vastgelegd :

— de naam en adres van de producent samen met de exploitatiezetel van zijn bedrijf ;

— de naam en adres van de gebruiker met een inventaris van de cultuurgronden naar **dewelke** de dierlijke mest dient vervoerd ;

— de verbintenis van de producent om de in de schriftelijke overeenkomst bedongen hoeveelheden dierlijke mest per kalenderjaar daadwerkelijk aan de gebruiker af te leveren ;

— de verbintenis van de gebruiker om de verhandelde dierlijke mest uitsluitend aan te wenden voor de bemesting van zijn cultuurgronden ;

— de wijze waarop het vervoer van de dierlijke mest zal geschieden ;

— de hoeveelheden dierlijke mest uitgedrukt in kg difosforpentoxyde en in kg stikstof die per kalenderjaar worden verhandeld ;

— de perioden van het kalenderjaar gedurende **dewelke** het verhandelen van de dierlijke mest zal geschieden.

2° de in sub 1° bedoelde schriftelijke overeenkomst moet voorafgaand aan het vervoer door de **Mestbank** zijn goedgekeurd ; zolang deze goedkeuring niet is verleend kan geen toepassing worden gemaakt van de bepalingen van onderhavige § 2 ; indien de Mestbank binnen de door de Vlaamse Executieve te bepalen termijn na de voorlegging van voormelde overeenkomst geen antwoord aan de producent heeft verstrekt, wordt de in sub 1° bedoelde overeenkomst evenwel geacht goedgekeurd te zijn ;

3° tijdens elk vervoer van de dierlijke mest moet de bestuurder van het vervoermiddel een voor eensluidend verklaard afschrift van de in punt 1° bedoelde door de Mestbank goedgekeurde schriftelijke overeenkomst bij zich hebben dat op eenvoudig verzoek van de met het toezicht gelaste ambtenaren onmiddellijk dient voorgelegd.

Artikel 9

§ 1. Elke producent is er toe gehouden de in zijn bedrijf geproduceerde dierlijke mest af te zetten conform de bepalingen van onderhavig decreet. Voor wat de berekende bedrijfsmatige mestoverschotten voor een bepaald jaar betreft, moet de producent kunnen bewijzen dat deze gedurende dat jaar hetzij op ecologisch verantwoorde wijze werden afgevoerd van het bedrijf, hetzij erin werden opgeslagen.

§ 2. In gemeenten of arrondissementen met mestoverschotten kan van bepaalde bedrijven de afzet van hun mestoverschot zonder tussenkomst van de mestbank beperkt worden in een zone rondom deze bedrijven.

De Vlaamse Executieve bepaalt welke categorie van bedrijven hieraan onderworpen worden, de omvang van de zone en kan nadere regels stellen omtrent deze beperking.

Artikel 10

De Vlaamse Executieve kan nadere regels vaststellen met betrekking tot het bepalen van de mineraleninhoud van de verschillende soorten van dierlijke mest, de analyse van verhandelde meststoffen en bedrijfsmatige dierlijke overschotmest alsmede met betrekking tot de uitvoering van de in artikel 11 aan de Mestbank opgedragen taken.

Hoofdstuk IV

Opdracht van de Mestbank

Artikel 11

§ 1. In het kader van onderhavig decreet wordt de **mestbank** gelast met de volgende taken :

1° het registreren van de aangegeven gegevens ter bepaling van de mestoverschotten en de heffingen en het registreren van de hoeveelheden vervoerde dierlijke mest ;

2° de uitbouw en het beheer van een databank met betrekking tot de mestproblematiek ;

3° het bemiddelen in de verhandeling en/of het afnemen, vervoeren en het verwerken van dierlijke mest ; de **mestbank** is er in elk geval toe gehouden de door een producent aangeboden overschotten van dierlijke mest in ontvangst te nemen tegen de voorwaarden vast te stellen door de Vlaamse Executieve ;

4° het stimuleren van de vraag naar een ecologisch verantwoord gebruik van dierlijke mest ; de **mestbank** kan hiertoe toelagen verlenen inzonderheid aan gebruikers, producenten en vervoerders evenals voor de ontwikkeling van bijkomende infrastructuur voor mestopslag ;

5° het geven van voorlichting over productie, vervoer, opslag, opbrenging op de grond en verwerking van dierlijke mest ;

6° het participeren en het nemen van initiatieven tot uitbouw en exploitatie van centrale **mestverwerkingseenheden** ;

7° het uitvoeren, laten uitvoeren, en stimuleren van toegepast wetenschappelijk onderzoek dat nuttig kan zijn om het mestoverschot ecologisch, technologisch en economisch verantwoord te verminderen alsmede voor de **beleidsondersteuning** inzake normering en controle ;

8° het innen en invorderen van de mestheffingen bedoeld in dit decreet ;

9° het erkennen van de vervoerders van dierlijke mest ;

10° het verstrekken van adviezen aan de Vlaamse Executieve over alle materies die betrekking hebben op de productie, het gebruik, de verwerking en de opslag van dierlijke mest ;

11° het toezicht op en de controle van de naleving van de bepalingen van onderhavig decreet.

§ 2. Met betrekking tot de in § 1, 7° vermelde taak legt de **mestbank** jaarlijks vóór 1 september een programma aan de Vlaamse Executieve ter goedkeuring voor.

§ 3. De **mestbank** is gemachtigd met vervoerders overeenkomsten af te sluiten voor het vervoer van mestoverschotten.

§ 4. De **mestbank** is gemachtigd met gebruikers overeenkomsten af te sluiten voor de afname van mestoverschotten tegen door de **mestbank** vast te stellen vergoeding in functie van de kwaliteit van de dierlijke mest.

§ 5. Onverminderd de afzetheffing bedoeld in artikel 21 zal de **mestbank** met betrekking tot de in § 1, 3° vermelde taak aan producenten aanvullend een vergoeding aanrekenen voor aangeboden mestoverschotten die niet aan de door de Vlaamse Executieve vastgestelde kwaliteitseisen voldoen.

§ 6. De Vlaamse Executieve stelt de modaliteiten vast voor de bepaling van de in de §§ 4 en 5 bedoelde vergoedingen.

Zij kan tevens nadere regels vaststellen met betrekking tot in vorige paragrafen bedoelde taken en overeenkomsten.

Artikel 12

De Vlaamse Executieve bepaalt na advies van de **mestbank** de modaliteiten volgens **dewelke** de **mestbank** voor de uitoefening van haar taken beroep kan doen op derden.

Artikel 13

De kosten, inbegrepen de investeringskosten, verbonden aan de uitvoering van de in de artikelen 11 en 12 bedoelde taken worden gedekt door :

1° de opbrengst van de basis- en afzetheffingen bedoeld in artikel 21, met dien verstande dat jaarlijks ten hoogste 5 % hiervan besteed wordt aan het in artikel 11 § 1, 7° bedoelde wetenschappelijk onderzoek ;

2° de vergoedingen ontvangen van producenten, **vervoerders**, gebruikers en andere derden.

Hoofdstuk V

Opbrenging van mest op grond

Artikel 14

De hoeveelheid dierlijke en andere meststoffen samen die op cultuurgrond maximaal mag worden opgebracht is beperkt tot :

1° de hoeveelheid uitgedrukt in stikstof : 400 kg per ha en per jaar ;

2° de hoeveelheid uitgedrukt in difosforpentoxyde :

- 250 kg per ha en per jaar voor cultuurgrond waarop snijmaïs wordt geteeld ;
- 200 kg per ha en per jaar voor cultuurgrond waarop gras wordt geteeld ;
- 150 kg per ha en per jaar voor cultuurgrond waarop gewassen andere dan snijmaïs en gras worden geteeld.

Artikel 15

In afwijking van het bepaalde in artikel 14 kan de Vlaamse Executieve met het oog op de bescherming van het leefmilieu bij gemotiveerd besluit aan gebruikers beperkingen en/of verbod opleggen voor de opbrenging van mest op bepaalde cultuurgronden op basis van de in artikel 36, § 1, d. bedoelde ontledingsresultaten van genomen grondstalen.

Artikel 16

De opbrenging van dierlijke mest op andere grond dan cultuurgrond is verboden. Het is eveneens verboden dierlijke mest te lozen of te storten in openbare rioleringen, in oppervlaktewateren alsmede op openbare wegen, bermen en alle plaatsen andere dan cultuurgronden.

Artikel 17

§ 1. De opbrenging van dierlijke mest op cultuurgrond is verboden :

1° gedurende de periode van 15 mei tot en met 1 november op zaterdagen, zondagen en feestdagen evenals op werkdagen voor 8 u en na 19 u. ;

2° gedurende de periode van 2 november tot en met 15 februari ;

3° wanneer bedoelde cultuurgrond overstroomd, bevroren of met sneeuw is bedekt.

§ 2. De op cultuurgrond opgebrachte dierlijke mest dient binnen 24 uur ondergewerkt, behoudens wanneer het gaat om een bemesting van **beteelde** cultuurgrond.

§ 3. De Vlaamse Executieve kan bij met reden omklede beslissing afwijkingen op de in § 1, 1° en 2° vermelde verbodsbepalingen toestaan :

1° in geval van uitzonderlijke weersomstandigheden, voor het hele grondgebied van het Vlaamse Gewest of voor delen ervan ; deze toelating dient de periode en gebieden te vermelden voor dewelke de verleende afwijking geldt ;

2° voor de opbrenging van meststoffen op cultuurgrond die gedurende de in § 1, 2° bedoelde periode is beteeld ;

Artikel 18

De Vlaamse Executieve kan bijkomende nadere regels met betrekking tot de opbrenging van dierlijke mest op cultuurgrond vaststellen inzake :

1° de opbrenging van dierlijke mest op hellingen ;

2° de opbrenging van dierlijke mest op drassige grond ;

3° de minimumafstand tussen oppervlaktewateren en de cultuurgrond waarop dierlijke mest wordt opgebracht.

Hoofdstuk VI

Cultuurgronden behorend tot
gewestgrensoverschrijdende bedrijven

Artikel 19

De bepalingen van dit decreet zijn onverminderd van toepassing op elk bedrijf gevestigd in het Vlaamse Gewest waarvan een gedeelte van de tot het bedrijf behorende oppervlakte cultuurgrond buiten het Vlaamse Gewest is gelegen. In dit geval dient in de in artikel 3 bedoelde aangifte evenwel tevens opgave gedaan van de buiten het Vlaamse Gewest gelegen cultuurgronden samen met het daarop van toepassing zijnde teeltplan.

Artikel 20

§ 1. Elke producent met een bedrijf gevestigd buiten het Vlaamse Gewest waarvan een gedeelte van de tot het bedrijf behorende cultuurgrond binnen het Vlaamse Gewest is gelegen, dient de gegevens bedoeld in 1°, b, 2°, b en 3°, a van § 1 van artikel 3 aan te geven aan de **mestbank** voor wat de in het Vlaamse Gewest gelegen cultuurgronden betreft. De Vlaamse Executieve stelt het type van aangifteformulier vast

waarmee deze aangifte dient gedaan evenals de termijn binnen **dewelke** en de wijze waarop deze aangifte dient ingediend.

§ 2. De bepalingen van dit decreet met betrekking tot de regels betreffende een doelmatige afvoer van mestoverschotten evenals deze met betrekking tot de opbrenging van dierlijke mest op het land zijn in dit geval onverminderd van toepassing voor wat de in het Vlaamse Gewest gelegen cultuurgronden betreft. Ook de bepalingen van onderhavig decreet met betrekking tot de invoer van dierlijke mest van buiten het Vlaamse Gewest, inzonderheid van artikel 3, § 3 zijn in dit geval onverminderd van toepassing.

Hoofdstuk VII

Heffingen

Artikel 21

§ 1. Er wordt een basisheffing geheven, waarvan de opbrengst rechtstreeks en integraal wordt toegekend aan de mestbank, **lastens** elke producent die op basis van de in artikel 6 vermelde berekeningsformule of, in voorkomend geval, op basis van de in artikel 6 § 2 bedoelde aangifte voor het bepaalde kalenderjaar een positief mestoverschot heeft hetzij voor de difosforpentoxyde- of voor de **stikstofproductie** hetzij voor elk van deze beide.

§ 2. Aanvullend aan de in § 1 bedoelde basisheffing wordt voor een bepaald kalenderjaar een afzetheffing geheven, waarvan de opbrengst rechtstreeks en integraal wordt toegekend aan de mestbank, **lastens** elke producent die in het voorbije kalenderjaar dierlijke mest met tussenkomst van de **mestbank** heeft verhandeld.

§ 3. Het bedrag van de in § 1 bedoelde basisheffing is vastgesteld op basis van de in artikel 6 bedoelde mestoverschotten uitgedrukt in kg difosforpentoxyde en in kg stikstof als de som van de produkten van het aantal kg mestoverschotten difosforpentoxyde en het aantal kg mestoverschotten stikstof met 2 frank respectievelijk 2 frank.

§ 4. Het bedrag van de in § 2 bedoelde afzetheffing is vastgesteld als de som van de produkten van de in de loop van het voorbije kalenderjaar met tussenkomst van de **mestbank** verhandelde hoeveelheden dierlijke mest uitgedrukt in kg difosforpentoxyde en in kg stikstof met 8,5 frank respectievelijk 6 frank.

§ 5. Geen heffing is verschuldigd wanneer het bedrag voor een bepaald jaar van de in §§ 1 en 2 bedoelde heffingen **tesamen** minder bedraagt dan 1.000 frank.

Artikel 22

§ 1. De Vlaamse Executieve duidt de ambtenaren van de **mestbank** aan die belast zijn met de inning en de invordering van de heffing en met de controle op de naleving van de verplichtingen inzake de heffing, en bepaalt de nadere regels met betrekking tot hun bevoegdheden evenals met betrekking tot de inning en de invordering van de heffing.

§ 2. De heffingsplichtige is verplicht de verschuldigde **mestheffing** te betalen binnen een termijn van 60 kalenderdagen te rekenen vanaf de datum van verzending van het aanslagbiljet.

§ 3. De heffingsplichtige is verplicht om alle bescheiden die nodig zijn om de voldoening van de heffing of de juistheid van de aangegeven bedragen na te gaan, voor te leggen op ieder verzoek van de ambtenaren belast met de controle op de naleving van de verplichting inzake de heffing.

§ 4. De heffingsplichtige is verplicht om op ieder verzoek van de ambtenaren belast met de controle op de naleving van de verplichtingen inzake de heffing, mondeling of schriftelijk alle inlichtingen te verschaffen die hem gevraagd worden om de voldoening van de heffing of de juistheid van de aangegeven bedragen na te gaan.

§ 5. Een intrest van 1 ten honderd per maand is van rechtswege verschuldigd wanneer de heffing niet is voldaan binnen de termijn bedoeld in § 2.

Artikel 23

§ 1. Wanneer een heffingsplichtige, om welke reden ook, de aangifte bedoeld in artikel 3 niet of te laat heeft ingediend of de verplichtingen bedoeld in artikel 22, § 3 en § 4 niet is nagekomen, kan hem door de met de invordering belaste ambtenaar een ambtelijke aanslag opgelegd worden tot beloop van de heffing die vermoedelijk is verschuldigd.

§ 2. De heffing wordt in de gevallen bedoeld in § 1 vastgesteld op basis van de gevraagde stukken of, bij ontstentenis hiervan, op basis van gegevens die kunnen bewezen worden door geschrift, getuigen of vermoedens.

§ 3. De ambtelijke aanslag wordt opgelegd onverminderd de mogelijkheid van navordering binnen de termijn bedoeld in artikel 26.

Artikel 24

§ 1. Binnen een termijn van dertig dagen na de datum van verzending, per aangetekend schrijven, van een aanslag of een navordering, kan de heffingsplichtige per aangetekend schrijven beroep instellen bij de door de Vlaamse Executieve aangewezen Gemeenschapsminister die uitspraak doet binnen de zes maanden vanaf de datum van verzending van het beroepsschrift. Bij met redenen omkleed aangetekend schrijven, gericht aan de heffingsplichtige, kan de door de Vlaamse Executieve aangewezen Gemeenschapsminister deze termijn éénmalig verlengen met een periode van zes maanden.

§ 2. Alvorens een beslissing te nemen, legt de door de Vlaamse Executieve aangewezen Gemeenschapsminister de in § 1 bedoelde geschillen voor aan een adviescommissie.

§ 3. Bij gebreke aan een uitspraak van de door de Vlaamse Executieve aangewezen Gemeenschapsminister binnen de in § 1 gestelde termijn, wordt het beroep van de heffingsplichtige als ingewilligd beschouwd.

§ 4. De Vlaamse Executieve stelt nadere regels vast met betrekking tot de uitvoering van onderhavig artikel.

Artikel 25

§ 1. Onverminderd de bepalingen van hoofdstuk XI, wordt voor iedere overtreding van de verplichting om aan de heffing te voldoen, een administratieve geldboete opgelegd gelijk aan het dubbel van de ontdoken of niet tijdig betaalde heffingen met dien verstande dat deze boete ten minste 20.000 frank bedraagt.

§ 2. Onverminderd de bepalingen van hoofdstuk XI, wordt voor iedere overtreding op de bepalingen van artikel 16 een administratieve geldboete opgelegd gelijk aan 100.000 frank.

Artikel 26

De vordering tot voldoening van de heffingen, van de intresten en van de administratieve geldboete verjaart door verloop van vijf jaar, te rekenen van de dag waarop zij is ontstaan.

De verjaring wordt gestuit op de wijze en onder de voorwaarden bepaald bij artikelen 2244 en volgende van het Burgerlijk Wetboek.

Artikel 27

§ 1. De ambtenaar daartoe aangewezen door de Vlaamse Executieve kan met de heffingsplichtige dadingen treffen, voorzover deze niet leiden tot vrijstelling of vermindering van de heffing.

§ 2. Hij beslist tevens over de gemotiveerde verzoeken om kwijtschelding of vermindering van de administratieve geldboete die de heffingsplichtige per aangetekend schrijven tot hem richt.

§ 3. Hij beslist tevens over de gemotiveerde verzoeken tot uitstel van uitbetaling die de heffingsplichtige per aangetekend schrijven tot hem richt.

Artikel 28

§ 1. Bij gebrek aan voldoening van de heffing, intresten, administratieve geldboete en toebehoren, wordt door de met de invordering belaste ambtenaar een dwangbevel uitgevaardigd.

Dit dwangbevel wordt gevisieerd en uitvoerbaar verklaard door de ambtenaar daartoe aangewezen door de Vlaamse Executieve.

§ 2. De betekening van het dwangbevel gebeurt bij gerechtsdeurwaardersexploot of bij aangetekend schrijven.

Artikel 29

§ 1. Op het dwangbevel zijn de bepalingen toepasselijk van deel V van het Gerechtelijk Wetboek houdende bewarend beslag en middelen van tenuitvoerlegging.

§ 2. Binnen een termijn van 30 dagen na betekening van het dwangbevel kan de heffingsplichtige bij gerechtsdeurwaardersexploot een met redenen omkleed verzet doen, houdende dagvaarding van het Vlaamse Gewest, bij de rechtbank van eerste aanleg van het arrondissement, waar de standplaats van de ambtenaar die het dwangbevel heeft uitgevaardigd gevestigd is.

Hiertoe kiest het Vlaamse Gewest woonplaats bij de mestbank.

§ 3. Dit verzet schorst de tenuitvoerlegging van het dwangbevel.

§ 4. De met de invordering belaste ambtenaar kan, vóór de definitieve beslechting van het geschil bedoeld in § 2, een procedure in kortgeding inleiden bij de voorzitter van de

rechtbank waar dit geschil in eerste aanleg aanhangig wordt gemaakt, teneinde de heffingsplichtige te doen veroordelen tot betalen van een provisie op het bij dwangbevel gevorderde bedrag.

Artikel 30

§ 1. Op grond van het uitvoerbaar verklaard dwangbevel en tot zekerheid van de voldoening van de heffing, **interessen**, administratieve geldboete en de kosten, heeft het Vlaamse Gewest een algemeen voorrecht op alle roerende goederen van de heffingsplichtige en kan een wettelijke hypotheek nemen op al de daarvoor vatbare en in het Vlaamse Gewest gelegen of geregistreerde goederen van de **heffingsplichtige**.

§ 2. Het voorrecht bedoeld in § 1 neemt rang in onmiddellijk na de voorrechten die vermeld zijn in de artikelen 19 en 20 van de wet van 16 december 1851 en in artikel 23 van boek II van het Wetboek van Koophandel.

§ 3. De rang van de wettelijke hypotheek wordt bepaald door de dagtekening van de inschrijving die genomen wordt krachtens het uitvoerbaar verklaarde en betekende dwangbevel.

§ 4. De hypotheek wordt ingeschreven op verzoek van de ambtenaar, bedoeld in artikel 28, § 1, lid 2.

De inschrijving heeft plaats, niettegenstaande verzet, betwisting of beroep, op voorlegging van een afschrift van het dwangbevel dat éénsluidend wordt verklaard door die ambtenaar en dat melding maakt van de betekening ervan.

§ 5. Artikel 447, tweede lid van boek III van het Wetboek van Koophandel met betrekking tot het faillissement, de bankbreuk en het uitstel van betaling, is niet van toepassing op de wettelijke hypotheek inzake de verschuldigde heffing waarvoor een dwangbevel werd uitgevaardigd en waarvan betekening aan de heffingsschuldigde is gedaan voor het vonnis van faillietverklaring.

Hoofdstuk VIII

Stuurgroep Vlaamse Mestproblematiek

Artikel 33

§ 1. Er wordt een Stuurgroep „Vlaamse Mestproblematiek” opgericht die de Vlaamse Executieve adviseert en voorstellen voorlegt met betrekking tot de bescherming van het leefmilieu tegen de verontreiniging als gevolg van de productie, het gebruik en de opslag van meststoffen.

§ 2. De in § 1 bedoelde Stuurgroep :

1° legt vanaf 1992 vóór 1 september van elk jaar aan de Vlaamse Executieve een geactualiseerd mestactieplan voor waarin minimaal dienen opgenomen :

a) gegevens met betrekking tot de gemiddelde hoeveelheden dierlijke mest die per dier en per kalenderjaar worden geproduceerd ;

b) voorstellen met betrekking tot beperkingen die aan bedrijven, categorieën van bedrijven en/of aan bedrijven gevestigd in bepaalde gemeenten, arrondissementen en/of provincies de navolgende drie kalenderjaren dienen opgelegd ter bescherming van het leefmilieu ;

2° legt met ingang van het jaar 1992 driejaarlijks aan de Vlaamse Executieve een voorstel voor met betrekking tot de in artikel 14 bedoelde bemestingsnormen inzonderheid wat de met ingang van 1 januari 2001 te bereiken **eindnorm** betreft alsmede wat de fasering voor het behalen van deze **eindnorm** betreft ; hiertoe wordt telkens een concreet voorstel geformuleerd voor de drie navolgende kalenderjaren ; onder **eindnorm** wordt voor de toepassing van deze bepalingen verstaan een bemestingsnorm waarbij er een evenwicht is tussen de totale hoeveelheid op de cultuurgrond opgebrachte mest, uitgedrukt in P_2O_5 en stikstof, en de natuurlijke onttrekking aan P_2O_5 en stikstof ;

3° brengt binnen de maand advies uit over de door de Vlaamse Executieve voor advies voorgelegde aangelegenheden met het oog op de bescherming van het leefmilieu tegen de verontreiniging als gevolg van de produktie, het gebruik en de opslag van meststoffen ; indien het advies of het voorstel niet binnen deze termijn is uitgebracht kan de Vlaamse Executieve over de voorgelegde aangelegenheid een beslissing nemen.

§ 3. De Vlaamse Executieve wint voorafgaand het advies in van de Stuurgroep over ieder besluit dat in toepassing van onderhavig decreet wordt getroffen evenals over elk ontwerp van decreet dat een wijziging van onderhavig decreet beoogt.

§ 4. Wanneer de Vlaamse Executieve het voorstel van de Stuurgroep tot aanpassing van de bepalingen van artikel 5 en/of artikel 14 niet kan goedkeuren, nodigt zij de Stuurgroep uit een nieuw voorstel te formuleren. Dit nieuw voorstel dient uitgebracht binnen een termijn van één maand. De Vlaamse Executieve legt vervolgens een ontwerp van decreet neer houdende aanpassing van de bepalingen van artikel 5 en/of van artikel 14. Wanneer dit ontwerp afwijkt van het tweede door de in § 1 bedoelde Stuurgroep gedane voorstel, dient de reden hiervan gemotiveerd in de bijhorende memorie van toelichting.

Artikel 32

§ 1. De Stuurgroep is samengesteld uit :

1° twee ambtenaren van de mestbank, die respectievelijk het voorzitterschap en het secretariaat van de Stuurgroep waarnemen ;

2° zestien deskundigen in de bescherming van het leefmilieu tegen de verontreiniging als gevolg van de produktie, het gebruik en de opslag van meststoffen, waarvan vier op voordracht van de algemene landbouworganisaties, vier op voordracht van de representatieve organisaties vertegenwoordigd in de Sociaal Economische Raad voor Vlaanderen, vier op voordracht van de leefmilieubewegingen, vertegenwoordigd in de milieu- en natuurrad voor Vlaanderen en vier gekozen uit de wetenschappelijke middens.

§ 2. De voorzitter, secretaris en leden worden voor een periode van 4 jaar benoemd door de Vlaamse Executieve.

§ 3. Het mandaat is hernieuwbaar met een nieuwe termijn van telkens 4 jaar.

§ 4. De voorzitter en de secretaris van de Stuurgroep wonen de vergaderingen bij met raadgevende stem.

§ 5. De voorstellen inzake bemestingsnormen, gemiddelde hoeveelheden dierlijke mest die per dier en per kalenderjaar worden geproduceerd alsmede met betrekking tot de in arti-

ke133 bedoelde beperkingen dienen met tweederde meerderheid door de stemgerechtigde leden van de Stuurgroep goedgekeurd.

§ 6. De Vlaamse Executieve kan verdere nadere regelen vaststellen met betrekking tot de werking van de Stuurgroep.

Hoofdstuk IX

Regels betreffende de produktie van dierlijke mest

Artikel 33

In geval er een reëel risico dreigt dat de in het Vlaamse Gewest door bedrijven geproduceerde dierlijke mest niet meer in zijn totaliteit op een ecologisch verantwoorde wijze zal kunnen worden afgezet, kan de Vlaamse Executieve, ter bescherming van het leefmilieu, inzoverre de exploitatie van landbouwbedrijven hierdoor niet buiten iedere redelijke proportie wordt gehinderd, op voorstel van de in artikel 31 bedoelde Stuurgroep aan bedrijven beperkingen opleggen met betrekking tot de hoeveelheid dierlijke mest die maximaal per bedrijf en per kalenderjaar mag worden geproduceerd.

Artikel 34

De in artikel 33 bedoelde beperkingen kunnen worden opgelegd :

1° aan bedrijven behorende tot één of meer door de Vlaamse Executieve te bepalen categorieën ;

2° aan bedrijven gevestigd in één of meer door de Vlaamse Executieve te bepalen gemeenten, arrondissementen en/of provincies.

Hoofdstuk X

Toezicht

Artikel 35

§ 1. Onverminderd de bevoegdheid van de officieren van gerechtelijke politie houden de ambtenaren die de Vlaamse Executieve aanwijst toezicht op de uitvoering van dit decreet en de uitvoeringsbesluiten ervan.

§ 2. Onverminderd de bevoegdheid van de officieren van gerechtelijke politie wordt het toezicht op de naleving van de bepalingen van artikel 16, artikel 17 en de regels vastgesteld in toepassing van artikel 18 van onderhavig decreet daarenboven verzekerd door de burgemeester van de gemeente op wiens grondgebied de cultuurgrond is gelegen. De Vlaamse Executieve kan hieromtrent regels vaststellen.

Artikel 36

§ 1. De bevoegde burgemeester en de in artikel 35 bedoelde ambtenaren mogen bij de uitoefening van hun opdracht :

1° elk onderzoek, elke controle en enquête instellen, alsook alle inlichtingen inwinnen die zij nodig achten om zich ervan te vergewissen dat de decreets- en reglementsbepalingen worden nageleefd, en met name :

a) alle personen ondervragen over feiten welke het nuttig is te kennen voor de uitoefening van het toezicht

b) zich zonder verplaatsing alle boeken en bescheiden doen voorleggen die bij dit decreet en de uitvoeringsbesluiten ervan zijn voorgeschreven, afschriften of uittreksels ervan opmaken en ze tegen ontvangstbewijs in beslag nemen ;

c) inzage nemen van alle boeken en bescheiden die vereist zijn voor het volbrengen van hun opdracht ;

d) grondstalen nemen met het oog op de ontleding ervan ; de ontledingsresultaten worden ter kennis gebracht van de gebruiker van bedoelde gronden van de mestbank en van de in artikel 31 bedoelde Stuurgroep ; de Vlaamse Executieve stelt de modaliteiten vast met betrekkingen tot het nemen van deze grondstalen, de ontleding ervan alsmede de kennisgeving van de resultaten ;

e) stalen van meststoffen en diervoeders te nemen met het oog op de analyse ervan ;

2° in de uitoefening van hun ambt de bijstand van de gemeentepolitie en van de rijkswacht vorderen.

§ 2. De ambtenaren, bedoeld in artikel 35 zijn bevoegd in geval van overtredingen processen-verbaal op te stellen.

Op straffe van nietigheid moet een afschrift van het proces-verbaal ter kennis van de overtreder gebracht worden binnen de veertien dagen na de vaststelling van de overtreding.

Hoofdstuk XI

Strafbepalingen

Artikel 37

§ 1. Met gevangenisstraf van acht dagen tot twee maanden en met geldboete van honderd frank tot vijftigduizend frank of met één van die straffen alleen, wordt gestraft :

1° hij die met overtreding van artikel 4, niet het voorgeschreven register bijhoudt ;

2° hij die met toepassing van artikel 8 dierlijke mest afkomstig van de in artikel 5 opgesomde diersoorten vervoert zonder in het bezit te zijn van het in artikel 8 bedoelde afschrift van de goedgekeurde schriftelijke overeenkomst ;

3° hij die met overtreding van artikel 17 dierlijke mest op cultuurgrond opbrengt tijdens periodes dat dit verboden is ;

4° hij die met overtreding van artikel 17 § 2 de op cultuurgrond opgebrachte dierlijke mest niet binnen de gestelde termijn onderwerkt ;

5° hij die dierlijke mest op cultuurgrond opbrengt in overtreding met artikel 18.

§ 2. Met gevangenisstraf van acht dagen tot zes maanden en met een geldboete van honderd frank tot vijfenzeventigduizend frank of met één van die straffen alleen, wordt gestraft :

1° hij die met overtreding van artikel 3, niet de voorgeschreven aangifte andere dan deze bedoeld in artikel 3, § 2 binnen de gestelde termijn indient ;

2° hij die met overtreding van artikel 7 dierlijke mest afkomstig van de in artikel 5 opgesomde diersoorten, geproduceerd op een bedrijf of ingevoerd van buiten het Vlaamse Gewest, vervoert zonder daartoe te zijn erkend ;

3° hij die met overtreding van artikel 7 dierlijke mest, afkomstig van de in artikel 5 opgesomde diersoorten, geproduceerd op een bedrijf of ingevoerd van buiten het Vlaamse Gewest, heeft vervoerd zonder het voorgeschreven **vervoer**-document op te maken en binnen de gestelde termijn over te maken aan de **mestbank** ;

4° hij die met toepassing van artikel 8 dierlijke mest afkomstig van de in artikel 5 opgesomde diersoorten vervoert zonder dat de in artikel 8 bedoelde schriftelijke overeenkomsten is goedgekeurd of is afgesloten ;

5° hij die de met overtreding van artikel 21 de voorgeschreven heffing niet binnen de gestelde termijn betaalt ;

6° hij die zich verzet tegen de uitvoering van de opdrachten van controle, toezicht en opsporing waarmee de in artikelen 35 en 36 bedoelde personen belast zijn.

§ 3. Met gevangenisstraf van acht dagen tot één jaar en met een geldboete van honderd frank tot honderdduizend frank, of met één van die straffen alleen, wordt gestraft :

1° hij die met overtreding van artikel 9 die in zijn bedrijf geproduceerde dierlijke mest niet conform de bepalingen van dit decreet afzet, of het bewijs hiervan niet levert ;

2° hij die op een cultuurgrond een hoeveelheid meststoffen uitspreidt groter dan de maxima vermeld in de artikelen 14 en 15 ;

3° hij die met overtreding van artikel 16 dierlijke mest in openbare rioleringen of in oppervlaktewater loost of op openbare wegen, bermen en alle plaatsen andere dan cultuurgrond opbrengt.

Artikel 38

De werkgever is burgerlijk aansprakelijk voor de betaling van de gerechtskosten, waartoe zijn aangestelden of lasthebbers zijn veroordeeld.

Hoofdstuk XII

Wijzigings- en slotbepalingen

Artikel 39

Artikel 6 van het decreet van 21 december 1988 houdende oprichting van de Vlaamse Landmaatschappij wordt aangevuld met een § 5 die als volgt luidt :

„§ 5. De Maatschappij wordt tevens belast met de taken die overeenkomstig het decreet houdende regels inzake de bescherming van het leefmilieu tegen de verontreiniging door meststoffen aan de **mestbank** zijn opgedragen.”

Artikel 40

Artikel 4 van het decreet van 24 januari 1984 houdende maatregelen inzake het grondwaterbeheer evenals het Besluit van de Vlaamse Executieve van 1 maart 1989 houdende bepaling van de voorwaarden en gevallen waarin afwijkingen kunnen worden toegestaan op het verbod dierlijke faecaliën

in vloeibare vorm afkomstig van buiten het Belgische grondgebied direct of indirect te lozen, te deponeren of op te slaan op of in de bodem alsmede houdende aanwijzing van het openbaar bestuursorgaan dat deze afwijkingen kan toestaan, worden opgeheven.

Artikel 41

Dit decreet treedt in werking op de datum die door de Vlaamse Executieve wordt bepaald, behoudens de bepalingen van artikel 17, § 1, 2° die 12 kalendermaanden later in werking treden.

Brussel, 14 november 1990.

***De Voorzitter van de Vlaamse Executieve,
Gemeenschapsminister van Financiën en Begroting,***

G. GEENS

***De Gemeenschapsminister van Leefmilieu, Natuurbehoud
en Landinrichting,***

T. KELCHTERMANS
